

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016-2018

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hana Kristková

Hmotná nouze

Praha 2018

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Miroslav Kostka

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2016-2018

BACHELOR THESIS

Hana Kristková

Material poverty

Prague 2018

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Miroslav Kostka

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 3. 3. 2018

Hana Kristková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu PhDr. Miroslavu Kostkovi za odborné vedení, konzultace, cenné rady a metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá systémem pomoci v hmotné nouzi a jeho základními, používanými pojmy v této problematice. Zaměřuje se na právní úpravu v oblasti hmotné nouze a na poskytované dávky v rámci sociálního zabezpečení v kontextu s jeho posledním pilířem a prováděním sociální práce. Praktická část bakalářské práce představuje případové studie a jejich rozbor pomocí kvalitativního výzkumu s návrhem případných opatření ke zkvalitnění oblasti hmotné nouze. Závěr bakalářské práce je věnován zhodnocení výstupů kvalitativního výzkumu v souladu se stanoveným cílem.

Klíčová slova

Doplatek na bydlení, existenční minimum, hmotná nouze, mimořádná okamžitá pomoc, orgán pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí, sociální pomoc, sociální práce, sociální pracovník, sociální zabezpečení, systém pomoci v hmotné nouzi, životní minimum.

Annotation

The theoretical part of the bachelor thesis deals with the system of assistance in material need and outlines the basic concepts used in this area. It is focused on the legislation in the field of material poverty and social security within the context of its last pillar, and on the implementation of social work. The practical part of the bachelor thesis presents the case studies analysed by qualitative research, and suggests the provisions to improve the area of material poverty. The conclusion of the bachelor thesis evaluates the outputs of the qualitative research in compliance with the set objective.

Keywords

Body of assistance in material distress, extraordinary immediate assistance, living allowance, living wage, material need, social assistance, social security, social work, social worker, subsistence minimum, supplementary payment for housing, system of assistance in material need.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ POJMŮ V SYSTÉMU POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	11
1.1 Pojem hmotná nouze.....	11
1.2 Vymezení dalších důležitých pojmů užívaných v systému pomoci v hmotné nouzi.....	13
2 PRÁVNÍ ÚPRAVA V SYSTÉMU POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	21
2.1 Zákon o pomoci v hmotné nouzi	21
2.2 Zákon o životním a existenčním minimu	23
3 ZÁCHRANNÁ SOCIÁLNÍ SÍŤ V ČESKÉ REPUBLICE.....	27
4 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	29
4.1 Příspěvek na živobytí.....	31
4.2 Doplatek na bydlení	33
4.3 Mimořádná okamžitá pomoc	36
5 SOCIÁLNÍ PRÁCE V SYSTÉMU POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	41
6 KOMPETENCE A NAPLŇOVÁNÍ ROLÍ SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	46
PRAKTICKÁ ČÁST	51
7 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE.....	51
8 STANOVENÍ VÝZKUMNÉ METODY	53
9 PRAMENY A HARMONOGRAM VÝZKUMU.....	55
10 PŘÍPADOVÉ STUDIE	57
10.1 Případová studie I	57
10.2 Případová studie II	59
10.3 Případová studie III.....	61
10.4 Případová studie IV	63
10.5 Případová studie V	64

11	VYHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	67
11.1	Vyhodnocení jednotlivých případových studií	67
11.2	Celkové zhodnocení případových studií	71
	ZÁVĚR	76
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	79
	SEZNAM ZKRATEK	82
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	83
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

Život ve 21. století ve vyspělé demokratické společnosti s možnostmi otevírající netušené perspektivy a s možnostmi v rozhodování o vlastním osudu, je zároveň součástí systému určitého stupně vývoje.

Objektivním pohledem na svět, lze konstatovat také stránku světa v mnohém znepokojivou. Demokratická společnost právě přináší mnohé změny v souvislosti s nesčetnými změnami, a to hlavně v ekonomice státu, burcujícím dopadu moderní techniky a v neposlední řadě vytváření sociálních rozdílů obyvatelstva. Podmínky demokratické společnosti sebou nesou svobodu každému občanovi v rozhodování o sobě samém i o svoji budoucnosti, což předpokládá nově koncipovaná sociální pomoc ze strany státu. Projevem lidské solidarity demokracie je, občanovi nacházejícího se přechodně v sociálně neuspokojivé situaci, navrácení co v nejkratší době sociální suverenity, či pomoc překonání přechodné tíživé sociální, finanční situace s návratem do běžného života se zabráněním propadu do skupiny občanů s trvalým sociálně neuspokojivým postavením ve společnosti.

Bakalářská práce na téma „*Hmotná nouze*“ je věnována problematice sociální práce v systému pomoci v hmotné nouzi a řešící situace sociální pomoci občanů ohrožených na svých právech, nacházejících se v hmotné nouzi a nejsou schopni zabezpečit své základní životní potřeby vlastními silami ani pomocí nejbližší rodiny nebo takové situace jim hrozí.

Hlavními důvody, které vedly k sepsání práce, jsou dány aktuálností tématu, neboť problematika sociální práce a pomoci lidem je jedním z důležitých zájmů celé společnosti, a to nejen v oblasti sociálně potřebných osob. Neopakovatelné lidské osudy v rámci sociálního citění vytváří jemné síto schopnosti řešení pomoci ze strany společnosti či státu. Pomoc občanům nacházející se v tíživé materiální a finanční situaci ze strany státu řeší souhrn právních norem, jejichž základ spočítává v Systému hmotné nouze upravující zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2007. Nepojistný dávkový systém se podrobil zásadním změnám na přelomu roku 2006 a roku 2007, kdy dosavadní právní úprava zákona č. 485/1991 Sb., o sociální potřebnosti, neřešila poskytování dávek komplexně a byla zcela nahrazena souhrnem právních norem, jejichž základ spočítává v Systému hmotné

nouze upravující již jmenovaný zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2007. Průlomový rok 2007 dále spočíval v přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Dalším důležitým mezníkem, zejména v působnosti orgánů pomoci v hmotné nouzi a v systému pomoci v hmotné nouzi, je považována sociální reforma s účinností od 1. 1. 2012, kdy dosavadní kompetence měst, obcí a obcí s rozšířenou působností přešly na Krajské pobočky úřadů práce ČR.

Důležitým aspektem v sociální oblasti pro uplatnění na trhu práce, v přístupu k zabezpečení rodiny, zvládnání nových technologií a vůbec vlastního zařazení do společnosti je vzdělávání dospělých. Charakteristickým rysem vzdělávání dospělých je jeho pestrost, jenž zasahuje do oblastí všedního dne, v němž se odehrává. Vzdělávání dospělých, tak vytváří sociální prostředí pro další rozvoj dospělého člověka a jeho seberealizaci.

Cíl práce představuje *„Zhodnocení systému pomoci v hmotné nouzi z hlediska sociální práce“* s následným hledáním odpovědi na otázku *„Co přinesla sociální reforma zavedením do praxe z pohledu uplynulých let v rámci sociální práce“*.

V teoretické části jsou představeny právní předpisy, podle kterých se řídí vedení sociální práce v oblasti pomoci v hmotné nouzi, vymezeny pojmy související se sociální prací, dále jsou představeny zařízení a činnosti orgánů pomoci v hmotné nouzi, cílové skupiny příjemců dávek hmotné nouze, analýza jednotlivých dávek systému hmotné nouze – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc rozdělena podle typu pomoci. Závěr teoretické části bakalářské práce se věnuje sociální práci v systému pomoci v hmotné nouzi v kontextu se změnami nastolenými sociální reformou na přelomu roku 2011 a 2012.

Praktická část bakalářské práce přibližuje a zároveň představuje sociální práci vyplývající ze skutečné praxe, kdy jsou popsány postupy sociálních problémů před změnami a po změnách nastolených sociální reformou.

Práce využívá obsahovou analýzu, je popsán přehled teoretických poznatků a dále prostřednictvím případových studií je popsán konkrétní případ sociální práce.

Závěr bakalářské práce předkládá zjištěné výsledky za použití kvalitativního výzkumu v souladu se stanoveným cílem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ V SYSTÉMU POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

1.1 Pojem hmotná nouze

Pojem hmotná nouze je velmi objektivního charakteru, lze na něj nazírat z mnoha pohledů a předmětem zájmu o vystižení pojmu hmotná nouze může být v zájmu různých společenských skupin velmi odlišný až odchýlný. Zákon o pomoci v hmotné nouzi od uvedení do účinnosti od 1. 1. 2007 prošel mnoha změnami, předně z toho důvodu, že pomoc v hmotné nouzi představuje poslední záchranou síť a dávky pomoci v hmotné nouzi musí účelně konvenovat na měnící se potřeby jednotlivce ve společnosti.

Pomoc v hmotné nouzi spočívá převážně v individuálním přístupu k řešení obtížných sociálních situací jednotlivých osob a osob společně posuzovaných. Jedná se především o situace vzniklé z nedostatku prostředků k uspokojování základních životních potřeb a lidé nedokážou vlastními silami, ani pomocí nejbližších, situaci zvládnout. Sociální práce není pouze zaměřena na sociální šetření a využití různých metod, postupů a na administrativní posuzování stavu hmotné nouze osoby, aby byla zachována účelnost zákona o pomoci v hmotné nouzi¹. Vychází se především z definice sociální práce přijaté na Generálním shromáždění Mezinárodní federace sociálních pracovníků v Montrealu v červenci roku 2000: „*Profese sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Užívající teorií lidského chování a sociálních systémů, sociální práce zasahuje tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv a společenské spravedlnosti*“².

¹ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 139. ISBN 978-80-7236-744-7.

² MEZINÁRODNÍ ETICKÝ KODEX. [online]. [cit. 2017-11-18]. Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/mezinarodni_eticky_kodex.pdf

Beck k pojmu hmotná nouze uvádí, že byl v právním pořádku České republiky poprvé použit v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Autor dále konstatuje, že „*prakticky však tento pojem není v zákoně o pomoci v hmotné nouzi ani v jiných právních normách výslovně definován*“³.

Hmotná nouze je stav, „*kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním*“⁴.

Stav hmotné nouze nemusí být vždy pouze stav jednotlivce, může postihnout celou rodinu, jak je uvedeno výše v citaci Integrovaného portálu Ministerstva práce a sociálních věcí. Ve většině případů sociální situace, kterou jsou dotčeny osoby celé rodiny, jsou zároveň spojeny s neodpovídajícím bydlením a v neposlední řadě i s mimořádnými událostmi. Stav hmotné nouze společně posuzovaných osob se bude bakalářská práce věnovat v nadcházejících kapitolách, tak jako analýze jednotlivých dávek poskytovaných v rámci pomoci v hmotné nouzi.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi na jedné straně uvádí stav osob nacházejících se v hmotné nouzi, avšak na druhé straně nestanoví-li tento zákon jinak, osobou v hmotné nouzi není:

- osoba, která není v pracovním nebo jiném poměru, není osobou samostatně výdělečně činnou a není vedena jako uchazeč o zaměstnání v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce;
- osoba je vedena jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce, ale odmítne vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účast v cíleném programu zaměstnanosti bez udání vážných důvodů;
- osoba neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním;
- osoba samostatně výdělečně činná, která z důvodu neplacení nemocenského pojištění nemá nárok na dávky nemocenského pojištění;

³ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 17. ISBN 978-807263-744-7.

⁴ MPSV. *Obecné informace a vymezení některých pojmů - Integrovaný portál. Osoba v hmotné nouzi*. [online]. [cit. 2017-11-18]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>

- osoba, které jako zákonnému zástupci byla udělena sankce za neplnění povinností tohoto zákonného zástupce dítěte neplní si povinnou školní docházku;
- osoba ve výkonu vazby či výkonu trestu odnětí svobody, detenčního ústavu;
- osoba, které nenáleží dávky nemocenského pojištění pro úmyslné přivodění se do pracovní neschopnosti;
- a v neposlední řadě i osoba, které byla dávka pomoci v hmotné nouzi odejmuta nebo i osobám společně posuzovaným, a to po dobu tří kalendářních měsíců jdoucích po sobě⁵.

Stavem osoby v hmotné nouzi se nenacházející je možné podle posouzení orgánů pomoci v hmotné nouzi určit také osobu a osoby společně posuzované s příjemcem dávky, jejichž celkové sociální a majetkové poměry po úhradě nákladů na bydlení zaručují dostatečné zajištění základních životních potřeb a zároveň mohou získat v krátkém reálném čase finanční prostředky např. prodejem nemovitosti, osobního automobilu, či získat finanční prostředky uspořené na bankovním účtu.

1.2 Vymezení dalších důležitých pojmů užívaných v systému pomoci v hmotné nouzi

V této kapitole se bakalářská práce bude věnovat dalším důležitým pojmům užívaných v systému pomoci v hmotné nouzi, do kterých lze zahrnout pojmy jako je:

- příjem;
- okruh oprávněných osob;
- celkové sociální a majetkové poměry;
- částka živobytí;
- aktuální kalendářní měsíc, rozhodné období a podstatný pokles příjmu;
- nezaopatřenost dítěte;
- veřejná služba.

⁵ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 14. ISBN 978-80-7478-977-9.

Příjem – stav hmotné nouze osoby, popřípadě společně posuzovaných osob, je ovlivněn příjmem, který v celé škále faktorů působících na nárok dávek v hmotné nouzi a samozřejmě i na její výši, prezentuje jako jeden z nejdůležitějších. Zákonem pro stanovení okruhu příjmů v rozhodném období pro případné přiznání dávek hmotné nouze, jak u dávek opakujících, tak u dávek jednorázových, je zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů⁶.

Uvedený zákon rozlišuje dvě základní kategorie příjmů a odvolává se v některých případech na zákon o daní z příjmů. Do kategorie nezapočitatelných příjmů podle § 7 se zahrnují např.: příjmy ze závislé činnosti a podnikání, příjmy z kapitálu, příjmy z nájmu a pronájmu, příjmy z dávek nemocenského a důchodového pojištění, podpora při nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, výživné, příjmy ze státní sociální podpory a dávky pěstounské péče s výjimkou příspěvku na bydlení a jednorázové pomoci, příspěvek na živobytí, stipendia, příjmy z daňových bonusů a další. Mezi druhou kategorií příjmů započitatelných podle výše uvedeného paragrafu z řadové škály se například zahrnují: z nepojistných dávek příspěvek na péči a příspěvek na mobilitu, příjem z prodeje nemovité věci a další, které jsou taxativně v zákoně uvedeny⁷ (viz Příloha A).

Zákon o pomoci v hmotné nouzi pro účely přiznání či nepřiznání dávky hmotné nouze posuzuje započitatelné příjmy, které přitom člení do třech skupin (viz Příloha B). První a druhá skupina vychází z pozitivní motivace budoucího příjemce dávky, který může být zaměstnán, avšak s nižším příjmem. V podstatě skupiny jsou rozčleněny procentuálně a zásadně dvě první skupiny jsou upřednostňovány s ohledem na výdělečnou činnost:

- na první skupinu se vztahuje započítání 70 % čistých příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků uvedených v zákoně o daních z příjmů a mzdových nároků vyplacených úřadem práce;
- u druhé skupiny se započítává 80 % příjmů náhrad dávek nemocenského pojištění za prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti, příjmů podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci podle zákona o zaměstnanosti;

⁶ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 44. ISBN 978-80-7478-977-9.

⁷ Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI, § 7

- 100 % ostatních příjmů podle zákona o životním a existenčním minimu bez příspěvku na živobytí, na který zákon o pomoci v hmotné nouzi myslí při výši doplatku na bydlení⁸.

Okruh oprávněných osob – oprávněnost pro pobírání dávek v hmotné nouzi je jedna z dalších podmínek, kterou řeší zákon o pomoci v hmotné nouzi.

1. nejrozsáhlejší skupinou osob žádající o opakující dávky a plnící podmínky oprávněnosti jsou osoby s trvalým pobytem na území České republiky, to platí i pro cizí státní příslušníky s povolením k trvalému pobytu podle zákona o pobytu cizinců;
2. oprávněnost splňuje osoba s udělením azylu nebo doplňkové ochrany;
3. oprávněnost náleží také cizinci bez trvalého pobytu, jehož práva zaručuje Evropská sociální charta, což znamená, že cizinec na území České republiky legálně bydlí a řádně pracuje, což předpokládá, že pracovní poměr zakládá účast na nemocenském a důchodovém pojištění;
4. relativně početnou skupinu tvoří občané členských států Evropské unie, kteří svoji oprávněnost získávají, pokud jsou hlášeni na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce; stejná podmínka platí i pro rodinné příslušníky občana členského státu EU (pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi se za rodinného příslušníka nepovažuje druh/družka);
5. oprávněnost a předpoklad získání dávek pomoci v hmotné nouzi náleží cizinci a jeho rodinným příslušníkům, který je držitelem povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území České republiky a byl mu udělen dlouhodobý pobyt na území ČR⁹.

V předchozím textu jsou uvedeny osoby oprávněné pro nárok na poskytnutí dávek pomoci v hmotné nouzi u tzv. dávek opakujících, kam se řadí příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Okruh oprávněnosti osob pro dávky jednorázové = mimořádné okamžité pomoci je shodný s výjimkou pouze u mimořádné okamžité pomoci z důvodu

⁸ PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: UJAK, 2014. ISBN 978-80-7452-033-4.

⁹ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 28-34. ISBN 978-80-7478-977-9.

úhrady jednorázového výdaje, kde orgán pomoci v hmotné nouzi bydliště nezkontroluje. Zákon o pomoci v hmotné nouzi pamatuje i na osoby nacházející se na území České republiky v rozporu se zákonem o pobytu cizinců a jsou oběťmi obchodu s lidmi, či obchodu sexuálně zaměřeném nebo jsou oběťmi únosu. V takových případech je na uvážení správního orgánu, zda dávku o pomoci v hmotné nouzi poskytne – jedná se o jednorázovou dávku Mimořádná okamžitá pomoc – újma na zdraví¹⁰.

Celkové sociální a majetkové poměry – stav hmotné nouze s ohledem na sociální a majetkové poměry správní orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje zejména z toho důvodu, aby nedocházelo ze strany žadatele o dávku, popřípadě okruhu společně posuzovaných osob ke zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi. K takovému účelu slouží tiskopis „Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech“ (viz Příloha C). Celkovými sociálními a zároveň majetkovými poměry se orgán pomoci v hmotné nouzi zabývá i v průběhu běžící opakující dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Orgán pomoci v hmotné nouzi podle svého uvážení a na základě provedeného sociálního šetření posoudí sociální i majetkové poměry a jejich pravost uvedenou v tiskopise „Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech“. V odůvodněných případech může rozhodnout, že osoba není v hmotné nouzi, protože osoby podle svého subjektivního vyjádření mohou mít nedostatečné finanční prostředky, avšak mohou žít v takových stávajících sociálních a majetkových podmínkách, kdy by bylo irelevantní jim poskytovat dávku ze státního rozpočtu.

Pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi správní orgán pomoci v hmotné nouzi pro posouzení stavu hmotné nouze využívá společné posuzování osoby, tedy posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, tedy majetek osoby blízké. Pojem osoba blízká zákon o pomoci v hmotné nouzi konkrétně nevymezuje, a proto správní orgán vychází z podpůrného zákona o důchodovém pojištění nebo z občanského zákoníku. Na rozdíl u posuzování sociálních poměrů se majetkové poměry osoby zaměřují přímo majetek posuzované osoby nebo osob společně posuzovaných. Pro účely tohoto zákona se předpokládá hodnota movitého a nemovitého majetku. Na uvážení správního orgánu bývá analýza, jakého majetku lze využít pro zvýšení příjmů ihned, krátkodobě, či dlouhodobě. V každém případě se musí vyloučit majetek, jehož prodej není možný,

¹⁰ PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: UJAK, 2014. ISBN 978-80-7452-033-4.

jako např. prodej automobilu používaný invalidní osobou. Posouzení majetku pro záměr dávek pomoci v hmotné nouzi se řadí mezi velmi nesnadný úkol orgánů pomoci v hmotné nouzi¹¹.

Celkové sociální a majetkové poměry souvisí se zvýšením příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku, které je popsáno v podkapitole č. 4.1, strana 31-33.

Částka živobytí – pojem částka živobytí v zákoně o pomoci v hmotné nouzi není přesně definován. V komentáři Becka a kol. je uvedeno že „*již při vymezení pojmu situace hmotné nouze je používán termín živobytí, respektive živobytí osoby, popř. částka živobytí*“¹². Dvořáková uvádí že „*pojem živobytí osoby je chápán jako taková výše příjmů (v peněžní či věcné podobě), při které jsou zabezpečeny základní živobytí podmínky osoby nebo společně posuzovaných osob žijících v domácnosti, přičemž se však přihlíží ke snaze dospělých členů domácnosti řešit situaci hmotné nouze*“¹³. Autorka dále popisuje, že částka živobytí dospělé osoby „*se odvíjí od existenčního minima, které tvoří spodní hranici živobytí a je navyšováno o bonifikaci oceňující snahu dospělé osoby zvýšit si příjem vlastním přičiněním*“¹⁴. Pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi lze chápat živobytí, či částku živobytí jako stanovenou finanční částku vyjádřenou v korunách, která předpokládá, že osoba bude zabezpečena v rámci jejich základní životních potřeb odpovídající stávající životní úrovni společnosti. Částka živobytí je bezprostředně závislá na životním minimu, které představuje minimální hranici příjmů, aby byly zajištěny základní životní potřeby osoby a neklesly pod úroveň existenčního minima osoby, což představuje rovněž hranici minimálních příjmů k zajištění výživy základních životních potřeb umožňující přežití člověka¹⁵.

¹¹ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 47-48. ISBN 978-80-7263-744-7.

¹² BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 57. ISBN 978-80-7263-744-7.

¹³ DVOŘÁKOVÁ, Z. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 132. ISBN 978-80-7400-008-9.

¹⁴ (Tamtéž, s. 132)

¹⁵ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 57. ISBN 978-80-7263-744-7.

System pomoci v hmotné nouzi, a to konkrétně zákon o pomoci v hmotné nouzi ve svém znění pamatuje na specifické situace osoby v hmotné nouzi, která vyžaduje dietní stravování. Částka živobytí se měsíčně navyšuje o zvýšené náklady na dietní stravování stanovující vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ze dne 29. listopadu 2011 (viz Příloha D). Ve jmenované vyhlášce je stanovena odbornost lékaře, který je kompetentní potvrdit formulář „Potvrzení o nutnosti dietního stravování“ (viz Příloha E). Do dietního stravování pro účely hmotné nouze se zahrnuje dieta:

- nízkobílkovinná, při které se měsíčně částka živobytí navyšuje o 1 380 Kč
- při onemocnění fenylketonurií, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 2 220 Kč
- při dialýze, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 1 000 Kč
- při onemocnění celiakií, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 2 800 Kč
- nízkocholesterolové při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 1 050 Kč
- při osteoporóze, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 1 090 Kč
- diabetické, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 1 130 Kč
- při laktózové intoleranci, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 1 070 Kč
- v těhotenství a při kojení do jednoho roku dítěte, při které se měsíční částka živobytí navyšuje o 1 100 Kč

Pokud u uživatele dietního stravování dochází k souběhu více diet, částka živobytí osoby se navyšuje pouze jednou, a to o částku dietního stravování nejvyšší¹⁶.

Aktuální kalendářní měsíc, rozhodné období a podstatný pokles příjmu – mezi další důležité pojmy v systému pomoci v hmotné nouzi se hovoří o aktuální kalendářním

¹⁶ Vyhláška č. 389/2011 Sb. ze dne 29. listopadu 2011 o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 136, s. 5026-5027. Dostupné z: ASPI, § 1

měsíci, rozhodném období a podstatném poklesu příjmu. V následujících řádcích se bude bakalářská práce těmto pojmům věnovat.

Pojem aktuální kalendářní měsíc se v zákoně o pomoci v hmotné nouzi objevuje v souvislosti s rozhodným obdobím, za které správní orgán pomoci v hmotné nouzi zjišťuje, zda žadatel o dávku, v tomto případě o dávku příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, jenž jde o dávky opakující, splňuje podmínky nároku na dávku a posléze se stanovuje výše dávky. Dávky opakující orgán pomoci v hmotné nouzi vyplácí za aktuální měsíc, tedy v měsíci, kdy byla žádost podána. Oproti tomu mimořádné okamžité pomoci se vyplácejí bezodkladně, i sám název těchto dávek tomu napovídá.

Rozhodné období pro zákon o pomoci v hmotné nouzi se stanovuje ve dvou dimenzích, a to pro zkoumání příjmu a pro další skutečnosti, které by mohly mít vliv na nárok na dávku a její výši. Rozhodné období pro zkoumání příjmů osoby i osoby společně posuzované zákon stanovuje 3 kalendářní měsíce předcházející aktuálnímu měsíci, tedy měsíci podání žádosti. Již v průběhu opakující dávky se stává rozhodným obdobím měsíc před aktuálním měsícem, kdy dochází k výplatě dávky. Povinností správního orgánu pomoci v hmotné nouzi u občanů Evropské unie je pro přiznání dávky zkoumání tzv. neodůvodnitelné zátěže systému pomoci v hmotné nouzi ve spolupráci s Ministerstvem vnitra České republiky, a to jak u žadatele o dávku, tak u jeho rodinných příslušníků, kde rozhodným obdobím je stanoven aktuální kalendářní měsíc, tedy měsíc podání žádosti. O jiném rozhodném období pro přiznání dávky a stanovení její výše zákon hovoří, pokud se jedná o tzv. podstatný pokles příjmů. Tato situace, kdy žadatel o dávku nebo společně posuzované osoby ne vlastní vinou ztratili příjem z výdělečné činnosti, byly ukončeny dávky poskytované úřadem práce jako je podpora v nezaměstnanosti či podpora v rekvalifikace a také ukončení pobírání dávky rodičovského příspěvku, je posuzována pouze u žádostí o dávky opakující¹⁷. Beck a kol. ve své knize popisuje že „došlo k podstatnému poklesu příjmu a podstatný pokles příjmu v aktuálním kalendářním měsíci nadále trvá,

¹⁷ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 50. ISBN 978-80-7478-977-9.

*rozhodné období počíná kalendářním měsícem, který o dva kalendářní měsíce předchází aktuálnímu kalendářnímu měsíci a končí aktuálním kalendářním měsícem*¹⁸.

Nezaopatřenost dítěte – pro posuzování nezaopatřenosti dítěte zákon o pomoci v hmotné nouzi vychází ze zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, a to konkrétně z § 11, kde je konkrétně uvedena situace nezaopatřenosti dítěte. Za nezaopatřené dítě se považuje dítě do skončení povinné školní docházky a následně nejdéle do 26. roku věku dítěte za splnění podmínky:

- soustavné přípravy dítěte na budoucí povolání;
- dítě se pro nemoc či úraz nemůže připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost;
- důvodem uznání nezaopatřenosti dítěte je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a dítě není schopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Zákon o státní sociální podpoře dále v § 11 odst. 2 definuje, že za nezaopatřené dítě po skončení povinné školní docházky do 18. roku věku, se považuje dítě vedené v evidenci jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Dítě, které je poživatel invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně, pobírající invalidní důchod z dávek důchodového pojištění, není podle uvedeného zákona považováno za nezaopatřené dítě¹⁹.

Veřejná služba – slouží jako jedna z dalších možností pro osoby setrvávající dlouhodobě v hmotné nouzi uchovat v ní smysl pracovní schopnosti. Veřejná služba staví na cíli podpoření vlastní aktivity osob v hmotné nouzi při hledání východiska ze stavu hmotné nouze a obnovuje sociální vazby s vnějším světem a předkládá možnosti dalšího uplatnění. Činnosti veřejné služby jsou především zaměřeny na pomoc obcím např. úklid města, údržba dětský hřišť, pomocné a úklidové práce, úklid veřejného prostranství a další²⁰.

¹⁸ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 92. ISBN 978-80-7236-744-7.

¹⁹ Zákon č. 117/1995 Sb. ze dne 26. května 1995 o státní sociální podpoře. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 37, s. 1634 – 1653. Dostupné z: ASPI, § 11

²⁰ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 76-77. ISBN 978-80-7478-977-9.

2 PRÁVNÍ ÚPRAVA V SYSTÉMU POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

2.1 Zákon o pomoci v hmotné nouzi

Zákon o pomoci v hmotné nouzi, jak uvádí Beck „*je určitým unikátem v České republice, a to s ohledem na množství správního uvážení, které je třeba při výkladu tohoto zákona ze strany správního orgánu používat*“²¹.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi vychází z článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který garantuje každé nacházející se osobě v hmotné nouzi právo pomoci při zabezpečení základních životních podmínek. Práva pomoci při zabezpečení základních životních podmínek lze usilovat pouze v mezích zákona, kam se řadí zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a k němu podpůrný zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Zákon o pomoci v hmotné nouzi nabył účinnosti dnem 1. 1. 2007 a zcela nahradil dosavadní zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, jeho neobjektivnost a roztržštěnost při řízení o dávkách sociální péče. Zákon o pomoci v hmotné nouzi staví na principu subsidiarity a dále vychází z principu, že pracující osobě se žije lépe, a má se lépe, než ta osoba, která nepracuje a dá se říci, že práci se vyhýbá.

Předmětem úpravy zákona o pomoci v hmotné nouzi není jenom zajištění základních životních podmínek osobám nacházejícím se v hmotné nouzi a s tím související poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi. Zákon o pomoci v hmotné nouzi nehovoří jenom o právu na poskytnutí pomoci v hmotné nouzi formou finanční dávky či materiálního plnění, ale zároveň o právu na poskytování základního sociálního poradenství, které poskytuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a újezdní úřady.

Uvedením zákona o pomoci v hmotné nouzi do praxe rokem 2007 došlo na jedné straně k objektivnějšímu posuzování sociální situace klienta, ale zároveň k nárůstu

²¹ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 19. ISBN 978-80-7478-977-9.

podrobnější a náročnější administraci. V systému dávek pomoci v hmotné nouzi došlo na přelomu roku 2011 a roku 2012 k velké reformě, která spočívala hlavně v rozšíření dimenzí pro správní uvážení a přesunutí poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi z dosavadních obecních úřadů s rozšířenou působností na Úřad práce České republiky – jeho krajské pobočky a pobočku pro hlavní město Prahu²².

V praxi zákon o pomoci v hmotné nouzi je vykonáván správními orgány pomoci v hmotné nouzi s jednotnou existencí softwarového a hardwarového vybavení závazného pro celou Českou republiku s názvem OKnouze/OKslužby.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi ve své podstatě nevyklučuje využívání ke své praxi i jiné platné právní předpisy, a to zejména nezbytnou podporu pro správní jednání zahrnuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Mezi další podpůrné právní předpisy lze zařadit:

- zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře;
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění;
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu);
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky;
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí;
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů;
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti;
- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách;
- zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením;
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;
- vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi;
- vyhláška č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka;
- a v neposlední řadě zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, kterému se bude věnovat následující kapitola bakalářské práce.

²² BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 1-3. ISBN 978-80-7478-977-9.

2.2 Zákon o životním a existenčním minimu

Z právní normy o životním a existenčním minimu těží zejména systém o pomoci v hmotné nouzi a systém státní sociální podpory. Na zákoně jsou odvislé i jiné systémy jako například soudní praxe pro stanovení vyživovací povinnosti, dávky pro osoby se zdravotním postižením nebo při výpočtu zabavitelných částek při exekucích. Předmětem úpravy zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (viz Příloha F), který vešel v účinnost ve stejném období jako zákon o pomoci v hmotné nouzi dnem 1. 1. 2007, jsou částky stanové pro životní minimum, existenční minimum a jejich valorizace, výčet započitatelných a nezapočitatelných příjmů, avšak tento zákon není provádějící. Obsah nezahrnuje vlastní způsob pomoci osobám, které svými příjmy na životní či existenční minimum nedosahují. Jmenovaný zákon vychází z kritériální povahy za předpokladu rozlišovacích znaků pro určení nároku na jednotlivé dávky z nepojistného dávkového systému.

V komentáři Beck a kol. k životnímu minimu uvádí, že „*životní minimum je považováno za kritérium pro zabezpečení základních životních podmínek, kam patří především zajištění odpovídající výživy, hygieny apod. Částka životního minima má osobě zabezpečit pocit soběstačnosti a ekonomické jistoty, aby si mohla zabezpečit svoje živobytí ještě v přijatelném rozsahu*“²³.

Krebs pojem životní minimum specifikuje jako „*takový souhrn statků a služeb, který umožní domácnosti (spotřební jednotce) určité velikosti a určitého složení uspokojovat základní životní potřeby v míře, která je v daném časovém období uznána společností za minimálně nezbytnou pro udržení přiměřené spotřeby a zapojení do normálního života – i když na velice skromné úrovni*“²⁴.

Petrášek životní minimum definuje „*životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb*“²⁵.

²³ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 237. ISBN 978-80-7478-977-9.

²⁴ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 118. ISBN 978-80-7357-276-1.

²⁵ PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: UJAK, 2014, s. 67. ISBN 978-80-7452-033-4.

Arnoldová se definicí životního minima přibližuje ke Krebsovi „*životní minimum vyjadřuje společensky uznanou hranici příjmů občana (společně hospodařící domácnosti), která umožňuje zabezpečit souhrn statků a služeb k dočasnému uspokojování základních potřeb na velmi skromné úrovni. Tato úroveň statků a služeb je považována za nezbytnou pro zařazení do normálního života*“²⁶.

K porovnání a uvědomění si rozdílu mezi pojmy životní a existenční minimum je v následujícím znění bakalářské práce přiloženo několik definic existenčního minima stejných autorů.

Beck a kol. existenční minimum považuje jako „*kritérium pro zabezpečení základních životních podmínek, avšak jen na úrovni umožňující přežití. To znamená, že částka existenčního minima je nejmenší možná výše příjmu, která má osobě postačit v rámci jednoho měsíce na zabezpečení těch nejzákladnějších životních podmínek*“²⁷.

Krebs existenční minimum označuje za „*minimální hranici příjmu, který se považuje za nezbytný k zajištění výživy a ostatních základních potřeb na úrovni umožňující pouhé přežití*“²⁸.

Petrášek ve své publikaci existenční minimum definuje jako „*minimální hranici peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití*“²⁹.

Arnoldová uvádí ve své publikaci podobně jako Krebs, že existenční minimum je situace, kdy „*minimální hranici příjmů osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití*“³⁰.

Částky životního a existenčního minima fungují jako sociální ochranné faktory a v sobě neobsahují náklady na bydlení, kam se řadí nájem, služby spojené s bydlením a platby za energie. Poslední valorizace částek životního a existenčního minima

²⁶ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální péče 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, s. 42. ISBN 978-80-247-5147-4.

²⁷ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 237. ISBN 978-80-7478-977-9.

²⁸ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 119. ISBN 978-80-7357-276-1.

²⁹ PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: UJAK, 2014, s. 67. ISBN 978-80-7452-033-4.

³⁰ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, s. 47. ISBN 978-80-247-3724-9.

proběhla v souladu s nárůstem spotřebitelských cen za domácnost ve stanoveném rozhodném období zjištěných z údajů Českého statistického úřadu nařízením vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima s nabytím účinnosti dnem 1. 1. 2012³¹.

Sestava částek životního minima v sobě zahrnuje životní minimum jednotlivce – osoba samostatně žijící a životní minimum společně posuzovaných osob. Částka životního minima jednotlivce od 1. 1. 2012 činí měsíčně 3 410 Kč. Částky životního minima osob žijících ve společné domácnosti, tedy společně posuzované osoby, pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi, jsou seřazeny podle pořadí posuzovaných osob, kdy na prvním místě se posuzují osoby, které nejsou nezaopatřenými dětmi, poté které jsou nezaopatřenými dětmi. V každé posuzované skupině záleží na věku osoby, osoby jsou seřazeny od nejstaršího věku po nejmladší věk. Následný text představuje částky životního minima okruhu společně posuzovaných osob, kdy osobě první v pořadí připadá měsíční částka ve výši 3 140 Kč, osobě posuzované jako druhé a další náleží částka ve výši 2 830 Kč měsíčně a jedná se o osobu od 15 let věku a není nezaopatřeným dítětem a následně jsou částky odstupňovány podle věku nezaopatřeného dítěte:

- věk dítěte do 6 let 1 740 Kč
- věk dítěte od 6 let do 15 let 2 140 Kč
- věk dítěte od 15 let do 26 let 2 450 Kč.

Pro srozumitelnější názornost výpočtu životního minima je uveden příklad pětičlenné rodiny:

3 140 Kč (otec) + 2 830 Kč (matka) + 2 830 Kč (syn žijící ve společné domácnosti a není nezaopatřeným dítětem) + 2 140 Kč (dcera ve věku 13 let) + 2 450 Kč (studující syn ve věku 24 let) = 13 390 Kč, tato celková částka příkladmo představuje životní minimum pětičlenné rodiny³².

³¹ Nařízení vlády č. 409/2011 Sb. ze dne 7. prosince o zvýšení částek životního a existenčního minima. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 144, s. 5380. Dostupné z: ASPI

³² BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 19-22. ISBN 978-80-7236-744-7.

Částku existenčního minima tvoří částka ve výši 2 200 Kč měsíčně a tuto částku nelze užít u posuzování nezaopatřeného dítěte, u příjemce starobního důchodu, u příjemce invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně invalidity a osoby starší 68 let³³.

Tabulka 1: Životní a existenční minimum

Částky životního minima platné od 1. ledna 2012 v Kč za měsíc	
pro jednotlivce	3 410
pro první osobu v domácnosti	3 140
pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem	2 830
pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let	1 740
ve věku 6 let až 15 let	2 140
ve věku 15 let až 26 let (nezaopatřené)	2 450
Částka existenčního minima platná od 1. ledna 2012 v Kč za měsíc	2 200

Zdroj³⁴

³³ Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

³⁴ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 23. ISBN 978-80-7236-744-7.

3 ZÁCHRANNÁ SOCIÁLNÍ SÍŤ V ČESKÉ REPUBLICE

Záchrannou sociální síť v České republice tvoří systém sociálního zabezpečení se třemi na sebe navazujícími zdánlivě samostatnými systémy (pilíři):

- systém sociálního pojištění;
- systém státní sociální podpory;
- systém sociální pomoci.

Záchrannou sociální síť Duková, Duka a Kohoutová ve své publikaci představují jako „soubor legislativních norem, které vymezují různá opatření, jimiž stát garantuje všem svým občanům minimální úroveň pomoci v případě, že se ocitnu v závažných, státem uznaných sociálních situacích. Základem pro charakter záchranné sociální sítě je garance minimálního příjmu“³⁵. Dále stejní autoři uvádějí, že „záchranná sociální síť je koncipována jako systém, který aktivizuje a motivuje a tím má vliv na poskytování nezbytné ochrany a pomoci. Tento systém má být dále dostatečně adaptivní a pružný, čímž může aktuálně reagovat na dopady různých kroků ekonomické transformace, a měl by být adekvátně četný – pokrývat dostatečně některé sociální situace a události občanů“³⁶.

Matoušek definuje záchrannou sociální síť = *social safety net* jako „systém státem garantovaného a institucionálně zajištěného sociálního zabezpečení, který integruje sociální pojištění, sociální podporu a sociální pomoc. Díky němu by se občan neměl dostat do stavu neúnosné nouze ani v dobách společenské transformace nebo ekonomické krize. Předpokladem však je, aby se záchranná sociální síť nestala příliš hustou a tím pro občany v nežádoucí míře pohodlnou a demotivující“³⁷.

První pilíř – systém sociálního pojištění předpokládá ze strany občanů připravenost na budoucí možné sociální situace, a to prostřednictvím důchodového pojištění, popřípadě penzijního připojištění. Prvkem sociálního pojištění je příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, z něhož, pokud je osoba účastna příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, může čerpat z aktivní složky podpory při rekvalifikaci a ze složky pasivní podpory při nezaměstnanosti.

³⁵ DUKOVÁ, I., DUKA, M. a I. KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, s. 46. ISBN 978-80-247-8455-7.

³⁶ (Tamtéž, str. 46-47)

³⁷ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 252. ISBN 978-80-7367-368-0.

System státní sociální podpory řeší sociální situace rodiny, a to zejména rodiny s dětmi s uplatňováním principu státní solidarity „*od bezdětných k rodinám s dětmi*“ a „*od vysokopříjmových k nízkopříjmovým rodinám*“³⁸. V rámci systému státní sociální podpory jsou poskytovány dávky přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné. Tyto dávky předpokládají testování výši příjmů a na druhé straně jsou poskytovány dávky, které nepředpokládají zkoumání výši příjmů (netestované dávky), kam se zahrnuje rodičovský příspěvek, pohřebné a dávky pěstounské péče.

Třetí a poslední pilíř záchranné sociální sítě tvoří systém sociální pomoci s cílem navrácení takovému člověku sociální suverenitu a s cílem zabránění propadu mezi spoluobčany závislých na úplné pomoci státu.

³⁸ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 251. ISBN 978-80-7357-276-1.

4 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Mezi poslední záchranný pilíř sociálního zabezpečení v České republice se řadí systém sociální pomoci. Jedná se o poslední záchranný bod pro osoby, které i přes využití systému sociálního pojištění a systému státní sociální podpory se nacházejí v takové sociální situaci, která jim neumožňuje zabezpečení základních životních potřeb a svými příjmy nedosahují na životní minimum, které stát při zachování podmínek pro každého svého občana garantuje. Třetí pilíř je financován ze státního rozpočtu, ale organizační struktura zasahuje až k obcím, různým nadacím, svépomocným sdružením, občanským aktivitám a v neposlední řadě ramena struktury sahají k Armádě spásy, Diakonii a dalším sdružením charitativního a církevního rázu³⁹.

Arnoldová k poslednímu záchrannému bodu uvádí „*toto je jediný systém, ve kterém se testuje příjmová a majetková situace občana, tedy kdy musí doložit, že je opravdu chudý*“⁴⁰.

Dávkový systém pomoci v hmotné nouzi, který spadá do posledního pilíře sociálního zabezpečení představují dávky pomoci v hmotné nouzi opakující a jsou za splnění podmínek hmotné nouze žadatele o dávky vypláceny měsíčně. Dále sem patří dávky jednorázové, které jsou, žadateli při splnění podmínek, vypláceny v aktuálním měsíci, tedy v měsíci podání žádosti. Dávky jednorázové nejsou nárokové, až na jednu výjimku (osobě hrozí vážná újma na zdraví), a je na zvážení správního orgánu pomoci v hmotné nouzi o jejím poskytnutí.

Mezi dávky opakující patří:

- příspěvek na živobytí;
- doplatek na bydlení.

Mezi dávky jednorázové patří:

- mimořádná okamžitá pomoc, kdy osobě hrozí vážná újma na zdraví;
- mimořádná okamžitá pomoc, kdy osobu postihne mimořádná událost;
- mimořádná okamžitá pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje;

³⁹ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, s.11. ISBN 978-80-247-3724-9.

⁴⁰ (Tamtéž, str. 11)

- mimořádná okamžitá pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby;
- mimořádná okamžitá pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí;
- mimořádná okamžitá pomoc, kdy je osoba ohrožena sociálním vyloučením z důvodu
 - ✓ propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
 - ✓ propuštění ze školského zařízení po výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech
 - ✓ po propuštění, po ukončení léčby chorobných závislostí ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti
 - ✓ nejsou uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsem osobou bez přístřeší
 - ✓ práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby⁴¹.

Dávky pomoci v hmotné nouzi si zpravidla žadatel o dávku uplatňuje na příslušné Kontaktní pobočce Úřadu práce České republiky podle svého místa trvalého pobytu nebo místa faktického bydliště předepsaným tiskopisem žádosti pro určitý druh dávky. Správní orgán pomoci v hmotné nouzi posoudí věcnou a místní příslušnost v souvislosti s podáním žádosti a v případě nepřislušnosti správního orgánu bezodkladně postoupí podle § 12 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.) usnesením příslušnému správnímu orgánu⁴².

S platností novely zákona o pomoci v hmotné nouzi od 1. 12. 2017 dávka příspěvek na živobytí je požitavěti dávky vyplácena měsíčně, již povinně, kombinovanou formou,

⁴¹ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s.100-111. ISBN 978-80-7236-744-7.

⁴² Zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004 správní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 174, s. 9782–9844. Dostupné z: ASPI, § 12

a to typizovanými poukázkami (35 % - 65 %) a ve většině případů poštovní poukázkou nebo převodem na bankovní účet klienta.

4.1 Příspěvek na živobytí

Dávka pomoci v hmotné nouzi Příspěvek na živobytí je jednou z nejvíce využívaných dávek ze systému pomoci v hmotné nouzi (viz Příloha G). Zaštiťuje nejzákladnější potřeby osoby na rovině zabezpečující základní životní podmínky (stravu, ošacení, základní hygienické potřeby apod.). Příspěvek na živobytí se řadí do dávek obligatorních, tedy dávek nárokových. Za předpokladu splnění veškerých podmínek nároku na dávku, správní orgán pomoci v hmotné nouzi na základě písemné žádosti a tiskopisech s žádostí souvisejících, příspěvek na živobytí přiznává od aktuálního měsíce, kdy žádost byla podána. Výši příspěvku určuje rozdíl mezi částkou živobytí osoby (společně posuzovaných osob) a příjmem osoby (společně posuzovaných osob). Nedosahuje-li rozdíl částky živobytí a příjmu do výše částky 50 Kč, náleží příspěvek na živobytí ve výši 50 Kč měsíčně. Dávka je vyplácena v kalendářním měsíci, na který náleží a poté v měsíčních lhůtách za předpokladu, že osoba je povinna každý měsíc dokládat aktuální stav příjmů a nákladů na bydlení, popřípadě další skutečnosti mající vliv na stav osoby v hmotné nouzi či výši dávky. Poté správní orgán pomoci v hmotné nouzi za pomoci počítačového programu OKnouze vypočte aktuální měsíční výši.

Příspěvek na živobytí, jak již bylo řečeno, spadá do dávek nárokových, avšak při jejím hodnocení nároku na tuto dávku orgán pomoci v hmotné nouzi bere v úvahu i další kritéria pro její přiznání. Jedním z kritérií je správní uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, které se prolíná celým zákonem o pomoci v hmotné nouzi. Do dalších nutných podmínek zkoumajících správním orgánem pomoci v hmotné nouzi při podání žádosti i v průběhu pobírání dávky pro splnění přiznání dávky se zahrnuje situace, zda osoba (společně posuzovaná osoba) si může zvýšit příjem vlastním přičiněním. Zákon o pomoci v hmotné nouzi uvádí dvě důležitosti, jak si může osoba zvýšit příjem vlastním přičiněním, Beck k této problematice představuje oblasti:

1. „zvýšení příjmů řádným uplatněním nároků a pohledávek,
2. zvýšení příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku“⁴³.

Zvýšení příjmů řádným uplatněním nároků a pohledávek – specifikuje zákon o pomoci v hmotné nouzi § 13 a jedná se o tyto situace: uplatnění nároku nemocenského pojištění (dávky nemocenského pojištění, peněžitá pomoc v mateřství), důchodového zabezpečení (starobní důchod, invalidní důchod, sirotčí důchod, vdovecký či vdovský důchod), uplatnění nároku ze systému státní sociální podpory kam spadá přírůstek na dítě, rodičovský příspěvek, zejména příspěvek na bydlení a dále uplatnění nároků z pracovních vztahů nebo vztahů obdobných, nároků na podporu v nezaměstnanosti či rekvalifikaci, také lze uplatnit mzdové nároky na zaměstnavatele, který se ocitl v platebních neschopnosti a nároky z jiných pohledávek (náhrada škody). Do další skupiny pro uplatnění nároků a pohledávek se řadí všeobecně výživné⁴⁴. Situaci, kdy nedojde osobou (osobami společně posuzovanými) uplatnění nároků a pohledávek, je popsána v závěru odstavce zvýšení příjmů prodejem nebo jiným využitím majetku.

Zvýšení příjmů prodejem nebo jiným využitím majetku – zákon o pomoci v hmotné nouzi vymezuje prodej nebo jiné využití majetku osoby či osob společně posuzovaných za možnost zvýšení příjmů vlastním přičiněním. Zákon o pomoci v hmotné nouzi taxativně nevymezuje majetek, jejímž prodejem nebo jiným využitím, by mohlo dojít ke zvýšení příjmů. Předpokládá se správní uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi. Vlastní-li osoba majetek a uvážením správního orgánu pomoci v hmotné nouzi tento majetek lze využít ke zvýšení příjmů, stanoví orgán lhůtu pro jeho prodej nebo jiné využití. Nebude-li osobou (osobami společně posuzovanými) prodej nebo jiné využití majetku akceptováno a nedojde k prokazatelné snaze, orgán pomoci v hmotné nouzi tuto osobu stanoví jako osobu, která není v hmotné nouzi a dojde v případě jedné posuzované osoby k odejmutí dávky nebo u společně posuzovaných osob ke změně výše příspěvku na živobytí. Osoba, na které byla uplatněna sankce odejmutí dávky nebo vyloučení z okruhu společně posuzovaných osob, může opětovně o dávku požádat

⁴³ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s. 49. ISBN 978-80-7236-744-7.

⁴⁴ Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI, § 13

nejdříve po uplynutí doby 6 měsíců ode dne odejmutí dávky nebo dříve pokud prokáže splnění prodeje nebo jiného využití majetku⁴⁵.

U osoby pobírající příspěvek na živobytí delší dobu jak 6 kalendářních měsíců se částka se sníží na částku existenčního minima. Toto znění zákona neplatí na osoby nevztahující se na ně zkoumání snahy zvýšit si příjem vlastní prací.

4.2 Doplatek na bydlení

Zákonem o pomoci v hmotné nouzi byla zavedena do systému sociální pomoci dávka Doplatek na bydlení, která podle Kotýnkové řeší „*nedostatečný příjem domácnosti v souvislosti s úhradou nákladů na bydlení. Účelem této dávky je pomoc osobám v hmotné nouzi krýt odůvodněné náklady na bydlení v těch případech, kdy jejich příjem, po úhradě nákladů spojených s bydlením, nestačí k úhradě jejich živobytí*“⁴⁶. Doplatek na bydlení patří do dávek nárokových, a to za splnění podmínek a podání žádosti, orgánem pomoci v hmotné nouzi dávku může přiznat. Účelem doplatku na bydlení je úhrada nákladů na bydlení a s tím spojené úhrady za služby a prokazatelné spotřeby energií. Nejdůležitější podmínkou pro nárok doplatku na bydlení je tedy stav hmotné nouze osoby, popřípadě společně posuzovaných osob.

Podstatnou a prvotní dávkou řešící osobám s nízkými příjmy náklady spojené s užíváním bytu formou nájemní, formou družstevní a formou vlastnickou, je dávka vycházející z druhého pilíře záchranné sociální sítě – příspěvek na bydlení – z dávek státní sociální podpory. Doplatek na bydlení je pak další eventualitou řešení situace osoby případně okruhu společně posuzovaných osob vycházející ze zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění dalších předpisu, že i přes pobírání příspěvku na bydlení není její, či jejich příjem v takové výši, že z něho nelze uhradit náklady spojené s užíváním bytu. Doplatek na bydlení zahrnuje i takové situace, kdy nejde o standardní formu bydlení formou nájemní, družstevní nebo vlastnické, a pamatuje i na občany užívající nestandardní formy bydlení, tj. podnájem, bydlení v ubytovnách, noclehárnách, azylové bydlení, užívající k bydlení nebytové prostory

⁴⁵ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s.100-101. ISBN 978-80-7236-744-7.

⁴⁶ KOTÝNKOVÁ, M. *Sociální ochrana chudých v České republice*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007, s. 108. ISBN 978-80-245-1302-7.

nebo také nejsou hlášeni k trvalému pobytu v bytě, ke kterému disponují nájemní smlouvou a jejich živobytí nedosahuje částek životního minima po uhrazení nákladů na bydlení z důvodu jejich nízkým příjmům. Doplátek na bydlení, podle komentáře Becka a kol., je také možné poskytnout po splnění podmínek „*do bytu nebo jeho části, do jiného než obytného prostoru, do ubytovacího zařízení, do pobytové sociální služby a do stavby pro individuální či rodinnou rekreaci, užívá-li ji vlastník*“⁴⁷.

Byť zákon o pomoci v hmotné nouzi poskytuje možnost žádat o doplatek na bydlení i u nestandardních forem bydlení není možné pominout, že osobě v hmotné nouzi se zakládá povinnost v souladu se zajištění příjmu vlastním přičiněním. Z uvedeného vyplývá, že orgán pomoci v hmotné nouzi může po osobě žádat uplatnění nároku z dávek státní sociální pomoci, tedy příspěvku na bydlení, z něhož vyplývá uzavření nájemní smlouvy a změnu dosavadního trvalého pobytu, jednodušeji, přehlášení trvalého pobytu. Na orgánu pomoci v hmotné nouzi je uvážení existence vážných důvodů, proč osoba v hmotné nouzi tak provést nemůže, a to z ekonomických důvodů (zaměstnání, základní škola) nebo sociálních důvodů (rodinné vazby, zdravotní důvody)⁴⁸.

Přiznání dávky Doplatku na bydlení zakládá pro všechny typy bydlení pobírání dávky Příspěvku na živobytí. Není-li z důvodu vysokých příjmů osoby (společně posuzovaných osob) příspěvek na živobytí přiznán je žádost o doplatek na bydlení orgánem v pomoci v hmotné nouzi zamítnuta. Existuje případ, kdy příspěvek na živobytí orgánem pomoci v hmotné nouzi není přiznán z důvodu vysokých příjmů, tedy příjmů osoby nebo součet příjmů osob společně posuzovaných, a nárok na doplatek na bydlení vznikne i bez nároku na příspěvek na živobytí. V takovém případě nesmí příjem osoby (společně posuzovaných osob) přesáhnout 1,3 násobek částky živobytí osoby (společně posuzovaných osob). Tato zásada vyžaduje relativně obsáhlé uvážení správních orgánů.

Změna zákona o pomoci v hmotné nouzi zákonem č. 98/20017 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, s účinností

⁴⁷ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 109. ISBN 978-80-7478-977-9.

⁴⁸ ŠABATOVÁ, A. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Praha: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR. 2017, s. 156-157. ISBN 978-80-7552-802-5.

dnem 1. 7. 2017 se nejvíce dotkla právě doplatku na bydlení, který je stále aktuálním tématem legislativců v sociálním oboru. Předpokládá se větší spolupráce s pověřenými obecními úřady nebo újezdními úřady, a to především v posouzení nároku na doplatek na bydlení v případech zvláštního zřetele, kterému se bude bakalářská práce věnovat v následujícím textu.

Správní orgán pomoci v hmotné nouzi u některých případů, zejména u prostorů jiných než obytných, ubytovacích zařízeních a u částí bytu, je postaven před zvážení situace, zda uvedený případ lze posoudit jako případ hodný zvláštního zřetele.

Pojem případ hodný zvláštního zřetele Beck a kol. popisují jako: „*je upraven jen velmi obecně, jedná se o tzv. neurčitý pojem, a proto je stále nutné dodržovat jednu ze základních premis správního uvážení a přistupovat ke každému případu striktně individuálně a v rámci jedinečných okolností, které obnáší (např. pokud si orgán pomoci v hmotné nouzi stanoví svá přiměřená kritéria pro určení případů hodných zvláštního zřetele, ale osobě by hrozilo, že bez doplatku na bydlení se ocitne na ulici, je možné prolomit orgánem stanovená tzv. přijatelná kritéria a po dobu nezbytně nutnou dávku poskytnout)*“⁴⁹. Z výše uvedeného citovaného textu vyplývá, že správnímu orgánu pomoci v hmotné nouzi jsou poskytnuty otevřené hranice pro uvážení určení případu hodného zvláštního zřetele, avšak s řádnými odůvodněnými podklady určujícími výstup správního uvážení. Orgán pomoci v hmotné nouzi v této souvislosti spolupracuje se sociálními pracovníky obecních úřadů, a u jiného než obytného prostoru také v součinnosti se stavebním úřadem osvědčuje standardy kvality bydlení, u ubytovacího zařízení zjišťuje, zda zařízení má v platnosti a v souladu s normami krajské hygienické stanice provozní řád. Obec příslušného katastrálního území, kde se takové ubytovací zařízení nachází, na požádání orgánu pomoci v hmotné nouzi, kterému tato povinnost vyplývá ze zákona, vydá doporučení (před 1. 7. 2017 obec vydávala souhlas) o tom, že lze osobě poskytnout doplatek na bydlení.

Za případ vhodný zvláštního zřetele jsou vždy považovány pobytové sociální služby registrované podle zákona o sociálních službách a jsou taxativně vyjmenovány v zákoně o pomoci v hmotné nouzi v § 33 odst. 6 a patří sem – domov pro seniory, domov pro osoby se zdravotním postižením, domov se zvláštním režimem, chráněné bydlení,

⁴⁹ BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 113. ISBN 978-80-7478-977-9.

dům na půl cesty, terapeutické komunity a nově se změnou zákona o pomoci v hmotné nouzi zákonem č. 98/20017 Sb., i zdravotnické zařízení lůžkové péče⁵⁰.

Zákonné výjimky řeší zákon o pomoci v hmotné nouzi u nároku na doplatek na bydlení pro nezletilé nezaopatřené dítě.

Vznikne-li nárok na doplatek na bydlení v částce nižší jak 50 Kč, vyplatí správní orgán pomoci v hmotné nouzi přiznanou dávku ve výši 50 Kč v aktuálním měsíci podání žádosti (viz Příloha H a viz Příloha I).

4.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Dávku mimořádné okamžité pomoci řadíme do dávek jednorázových, až na jednu výjimku specifické situace z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, dávka patří do dávek nenárokových⁵¹, subsidiárních⁵² a vyznačuje se jedností, tzn., že ji lze poskytnout k šesti situacím.

K dávce mimořádné okamžité pomoci Sborník stanovisek veřejného ochránce práv uvádí „*Mimořádná okamžitá pomoc je jednorázová nenároková dávka, již lze poskytovat opakovaně. Jedná se o jednu dávku přiznanou v 6 různých situacích. V žádosti o ni je třeba popsat sociální událost, k jejímuž řešení má MOP sloužit. Úřad práce je povinen vyhodnotit, zda a jaký druh MOP v dané situaci poskytnout. MOP by měla být poskytována současně se sociální prací s klientem a měla by podporovat jeho sociální integraci. Při rozhodování o MOP musí úřad práce vždy*

⁵⁰ Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi ze dne 14. března 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-328. Dostupné z: ASPI, § 33.

⁵¹ „*Za sporný označuje charakter dávky dle ustanovení § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 86/2012-35. Právní úprava při posuzování, zda MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví poskytnout, dává úřadu práce tak širokou možnost správní úvahy, že i tento druh dávky je ve své podstatě nenárokový. Navíc dle ustanovení § 38 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi vzniká nárok na mimořádnou okamžitou pomoc dnem, kdy ji příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi přizná, nikoliv dnem splnění podmínky pro její poskytnutí zakotvených v zákoně, jak je tomu u dávek nárokových – srov. ustanovení § 38 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Z popsanych skutečností lze tedy dovést, že se jedná o dávku nenárokovou (fakultativní).*“ – ŠABATOVÁ, A. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Praha: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR. 2017, s. 197. ISBN 978-80-7552-802-5.

⁵² „*Mimořádná okamžitá pomoc má subsidiární charakter. To znamená, že má být poskytnuta tehdy, když nepříznivou sociální událost nelze řešit jiným způsobem, zejména využitím příjmů a majetku žadatele či jeho osob blízkých.*“ – ŠABATOVÁ, A. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Praha: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR. 2017, s. 197. ISBN 978-80-7552-802-5.

*individuálně posoudit konkrétní situaci žadatele a dávku poskytnout co nejdříve s přihlédnutím k akutnosti stavu hmotné nouze, v němž se žadatel nachází. MOP je možné poskytnout různými způsoby, přičemž konkrétní způsob výplaty určuje úřad práce*⁵³ (viz Příloha J).

Mimořádná okamžitá pomoc, kdy osobě hrozí vážná újma na zdraví

Dávka pomoci v hmotné nouzi mimořádné okamžité pomoci, kdy osobě hrozí vážná újma na zdraví se poskytuje osobě, která nemusí být ve stavu hmotné nouze, a tedy nesplňuje nárok na opakující dávku příspěvek na bydlení ani doplatek na bydlení, a i přesto její celkové sociální a majetkové poměry a příjmy vykazují v hrozbu vážné újmy na zdraví. Taková situace vyžaduje rychlé operativní řešení v rámci sociální práce ze strany správních orgánů pomoci v hmotné nouzi úřadu práce v součinnosti se sociálním pracovníkem pověřeného obecního úřadu nebo obecního úřadu s rozšířenou působností. V případě mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozí-li osobě vážná újma na zdraví jde o posouzení jednotlivce (žadatele o dávku) ne společně posuzovaných osob. Dávka se poskytuje v měsíci podání žádosti do výše existenčního minima a u nezaopatřeného dítěte do výše životního minima dítěte podle věku.

Mimořádná okamžitá pomoc, kdy osobu postihne mimořádná událost

Dávka pomoci v hmotné nouzi mimořádné okamžité pomoci, kdy osobu postihne mimořádná událost řeší takové situace, které nedokáže vlastními silami ani svými celkovými sociálními a majetkovými poměry překonat, jako např. požár, povodeň, povětrnostní pohromy, zemětřesení, havárie ekologického nebo průmyslového charakteru nebo jiné destruktivní situace, které jsou na uvážení správního orgánu pomoci v hmotné nouzi, zda je možné situace považovat za mimořádnou událost. Důležitostí přiznání dávky je osoba i společně posuzované osoby s přihlédnutím na součet společných příjmů a celkových sociálních a majetkových poměrů všech dotčených, společně posuzovaných osob a od této důležitosti se odvíjí výše přiznané dávky, která může dosahovat až patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce.

⁵³ ŠABATOVÁ, A. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Praha: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR. 2017, s. 204. ISBN 978-80-7552-802-5.

Mimořádná okamžitá pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje

Pomoc z dávek hmotné nouze lze poskytnout osobě, která je uznána vzhledem ke svým příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům osobou v hmotné nouzi a nemá dostatečné finanční prostředky na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Jednorázový výdaj je vázán na úhradu příkladného výčtu úhrady, kam lze zahrnout zejména správní poplatek při ztrátě osobních dokladů, tato ztráta musí být prokazatelně doložena dále vystavení duplikátního rodného listu, doklady vyžadující zaměstnavatelem při nástupu do zaměstnání, úhrada jízdného při ztrátě finančních prostředků nebo úhrada noclehu a to zejména v případě, kdy úhrada za nocleh je vyčíslena ve dnech a nepředstavuje úhradu za celý kalendářní měsíc. Dávka mimořádné okamžité pomoci specifikovaná k úhradě jednorázového výdaje poskytuje orgán pomoci v hmotné nouzi do výše jednorázového výdaje a správní orgán posuzuje osobu bez společně posuzovaných osob a je na jeho správním uvážení jakou výši mimořádné okamžité pomoci k úhradě jednorázového výdaje žadateli o dávku poskytne.

Mimořádná okamžitá pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby

Nárok na dávku má osoba a společně posuzované osoby, pokud její nebo jejich příjem a celkové sociální majetkové poměry vykazují nedostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby např. ledničky, pračky a jiné základní předměty dlouhodobé potřeby, které orgán pomoci v hmotné nouzi dle svého správního uvážení posoudí jako předmět dlouhodobé potřeby. Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout do výše úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby. Musí být však dodržena podmínka, že součet poskytnutých mimořádných okamžitých pomoci, kdy osoba nemá dostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby v kalendářních roce nesmí přesáhnout desetinásobek životního minima jednotlivce.

Mimořádná okamžitá pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí

V rámci poskytnutí mimořádné okamžité pomoci, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí je bezpodmínečná spolupráce s orgánem sociálně právní ochrany dítěte. Pro tuto situaci mimořádné okamžité pomoci orgán pomoci v hmotné nouzi vychází z toho, že osoba nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí. Situace, které správnímu orgánu umožňují za předpokladu uznání osoby a společně s ní posuzované osoby za osobu v hmotné nouzi, jsou např. úhrada základní učebních pomůcek (většinou se jedná o žáky 1. tříd základní školy nebo o žáky 1. ročníku střední škol s podmínkou státní škol), úhrada lyžařského výcviku, školy v přírodě, jazykového kurzu apod. Pokud se jedná o situace na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí, jak již bylo uvedeno, je nutná spolupráce s orgánem sociálně právní ochrany dítěte, který na vyžádání orgánu pomoci v hmotné nouzi poskytuje potřebné informace, které souvisí se situací, která by mohla vyžadovat jednorázovou pomoc v podobě mimořádné okamžité pomoci. Jedná se např. o úhradu poradenských činností, návštěvy dítěte v náhradní péči apod.

Mimořádná okamžitá pomoc, kdy je osoba ohrožena sociálním vyloučením

Sociální vyloučení může být způsobeno následujícími důvody:

- propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody;
- propuštění ze školského zařízení po výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech;
- po propuštění, po ukončení léčby chorobných závislostí ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti;

- nejsou uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsem osobou bez přístřeší;
- práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Osoba, která je ohrožena sociálním vyloučením z výše uvedených důvodů, je uznána správním orgánem pomoci v hmotné nouzi za osobu v hmotné nouzi, protože ve stávajícím čase se zřetelem na nedostatek finančních prostředků a neuspokojivé sociální zázemí, nedokáže vlastními silami ani s oporou nejbližší rodiny se znovu navrátit do společnosti a vytvořit si zpět sociální subsidiaritu. Velmi důležitá bývá sociální práce ve spolupráci sociálního pracovníka správního orgánu pomoci v hmotné nouzi a sociálního kurátora pro dospělé (sociálního pracovníka) pověřeného obecního úřadu nebo obecního úřadu s rozšířenou působností. Pro účelnost dávků je osoba posuzována samostatně bez společně posuzovaných osob. Poskytovaná výše dávků se pohybuje do částky ve výši 1 000 Kč a vyplácí se neprodleně, avšak během jednoho kalendářního roku nesmí přesáhnout čtyřnásobek životního minima jednotlivce⁵⁴.

⁵⁴ BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012, s.106-111. ISBN 978-80-7236-744-7.

5 SOCIÁLNÍ PRÁCE V SYSTÉMU POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Matoušek uvádí že „*Sociální práce se během 20. století stala společenskovědní disciplínou i oblastí praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (např. chudoby, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti). Sociální práce se opírá jednak o rámec společenské solidarity, jednak o ideál naplňování individuálního lidského potenciálu. Sociální pracovníci pomáhají jednotlivcům, rodinám, skupinám i komunitám dosáhnout způsobilosti k sociálnímu uplatnění nebo ji získat zpět. Kromě toho pomáhají vytvářet pro jejich uplatnění příznivé společenské podmínky*“⁵⁵.

Sociální práce nemůže být v každé zemi stejně odváděna, tak jako nemůže být naplánována do budoucna pro další generace, je reakcí na stávající situaci a vývoj společnosti v daném čase a místě, mění se s prioritami společnosti.

Počátek roku 2012 přinesl nejen některé změny právních předpisů v oblasti sociální práce, ale byl hlavním mezníkem v otázce kompetence poskytování nepojistných sociální dávek. Od 1. 1. 2012 nepojistné sociální dávky poskytují Krajské pobočky Úřadu práce České republiky. V rámci sociální práce působí sociální pracovníci u orgánů pomoci v hmotné nouzi, což představují Krajské pobočky Úřadu práce České republiky, potažmo Kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky a sociální pracovníci, zaměstnanci obcí pověřených úřadů a obecních úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností nebo újezdních úřadů. Mezi sociálními pracovníky orgánu pomoci v hmotné nouzi v rámci výkonu sociální práce existuje vzájemná spolupráce, která spočívá ve vedení Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí (viz Příloha K).

Sociální práce vychází ze základních principů etiky sociální práce z definice sociální práce citované v úvodu této kapitoly, kterými se řídí a jsou povinni je dodržovat jak sociální pracovníci úřadu práce a obcí, tak zaměstnanci, kteří nejsou zařazeni na pozici

⁵⁵ MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, s. 10. ISBN 80-7178-473-7.

sociálního pracovníka. Zákon o pomoci v hmotné nouzi vymezuje dodržování chránit práva a zájmy osob v hmotné nouzi s respektováním jejich soukromí, důstojnosti a zachování mlčenlivosti jejich důvěrných sdělení, respektování jedinečnosti každé osoby bez ohledu na etnikum, rasu, barvu pleti, mateřský jazyk, věk zdravotní stav, ekonomickou situaci, sexuální orientaci, náboženské a politické přesvědčení. S povinností souvisí aktivní vyhledávání osob ohrožených hmotnou nouzí ve spolupráci s obcí, na jejichž území se osoby nacházejí nebo mohou nacházet (viz Příloha L).

Sociální práce pro sociální pracovníky úřadu práce a sociální pracovníky obcí je zahrnuta do několika etap sociální práce, jejichž součástí, jako jednoho z postupů uplatňování sociální práce, patří sociální šetření.

Do první etapy sociální práce sociální evidence je důležité zahrnout základní sociální poradenství, při kterém je využíváno především rozhovoru k získání potřebných anamnestických údajů o osobě, popřípadě dalších společných osob. Jedná se především o řízený rozhovor, který má již zkušený sociální pracovník před prvním kontaktem s klientem předem připravený a zažitý ze své profesní práce. V rámci rozhovoru s osobou jde o shromažďování a analyzování údajů o osobě a charakteristice současné tíživé situace, z něhož lze sociální pracovník může rámcově obeznámit klienta i s dalšími možnostmi pomoci prostřednictvím sociálních služeb, kam se zahrnuje široké spektrum odborných pracovišť poraden, zdravotnických zařízení apod. Ze zjištěných prvotních údajů o osobě, popřípadě okruhu společných osob, sociální pracovník posoudí situaci klienta, zda se jedná o potřebu pomoci finanční, materiální či jinou. Mezi sociální problémy či události, kterými se zabývají sociální pracovníci obce můžeme zahrnout například:

- zdravotní postižení nebo duševní onemocnění;
- péče o osobu závislou na péči jiné osoby;
- omezení či zbavení způsobilosti k právním úkonům;
- sociální vyloučení;
- rizikový způsob života;
- sociální problémy obětí agrese trestné činnosti a domácího násilí;
- ztráta přístřeší;
- nejisté či neadekvátní bydlení;
- nezaměstnanost a materiální problémy;

- imigrace;
- sociální problémy spojené s péčí o děti a výchovou dětí;
- další možné nespecifikované problémy a události.⁵⁶

Vyjmenované sociální problémy nebo události souvisí především s tělesným, smyslovým, mentálním nebo duševním postižením; se sociálními problémy vyplývající z péče o závislou osobu (děti, senioři, zdravotně postižené); s ohrožením práv osob před omezením svéprávnosti nebo; se sociálním vyloučením, jehož důsledkem může být stáří, zdravotní postižení i jiné sociální události nebo vyplývající z příslušnosti k národnostní menšině či lokální komunitě; se sociálními problémy vyplývající z poskytování placených sexuálních služeb, ze zneužívání alkoholu, ze závislosti na hracích automatech, z příslušnosti k rizikové subkultuře, ze zneužívání omamných a psychotropních látek, z páchání trestné činnosti; z oběti trestné činnosti jiných osob; z oběti domácího násilí, týrání, zneužívání nebo zanedbávání (mimo klienty spadající do pravomocí orgánů sociální právní ochrany dítěte); z oběti jiných forem agresivního jednání; se ztrátou či absencí bydlení; s nízkým příjmem; s nekompetencí hospodařit s finančními prostředky; se zadlužením; se ztrátou zaměstnání nebo dlouhodobou nezaměstnaností; s imigrací ze zemí třetího světa (jiných než EU, EHP a Švýcarska); se vztahovými problémy v rodině vedoucí k ohrožení dětí.

Směřuje-li situace klienta k pomoci z některých dávek pomoci v hmotné nouzi, sociální pracovník vysvětlí postup při uplatnění žádosti, náležitosti související s podáním žádosti a nároku na jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi. Do první etapy sociální práce je důležité zahrnout nejen zjišťování údajů o osobě procházející obtížnou sociální situací, ale zároveň je nezbytné zjištění příčin vzniku této sociální situace.

Zjišťování příčin vzniku sociální situace v sobě nese etapa diagnostická. Sociální pracovník vychází z údajů získaných v průběhu etapy sociální evidence. Společné hledání příčin vzniklé sociální situace odhalí, zda se jedná o krátkodobou, přechodnou nebo dlouhodobou událost hmotné nouze. Pro objektivní posouzení je nutná spolupráce mezi sociálním pracovníkem a klientem. Řízeným rozhovorem je nezbytné

⁵⁶ MPSV. *Doporučený postup č. 1/2012 k realizaci činností sociální práce na obecních úřadech typu II., typu III., újezdních a krajských úřadech*. [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/21383/postup_1-2012.pdf

zdůrazňování a budování vlastní zodpovědnosti klienta k současnému řešení jeho situace. Aktivní spolupráce klienta se sociálním pracovníkem vede k odkrývání příčin momentálního problému. Zkušený sociální pracovník v průběhu rozhovoru identifikuje silné stránky klienta, které mohou vést k výstupním krokům s cílem změny sociální situace a navrhování postupů řešení.

Na základě shromážděných, analyzovaných údajů o osobách v hmotné nouzi získaných v rámci etapy sociální evidence a diagnostiky je možné dohodnout spolupráci a postup řešení s osobami v hmotné nouzi, což zahrnuje etapa navrhování řešení a zpracování plánu sociální terapie. K této další sociální etapě lze volně přejít pouze za aktivní účasti klienta při vytváření postupů, kroků, činností a akcí. Bez aktivní motivace klienta, kterou by se měl podílet na tvorbě změny sociální situace, je pro sociálního pracovníka obtížné hledat další postupy sociální práce, dokonce může ze strany klienta dojít k rezignaci spolupracovat.

Jak již bylo uvedeno, o stav hmotné nouze u osoby může být stavem přechodným a není nutná intenzivní sociální práce. Situaci lze vyřešit krátkodobě, například doporučením podání žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. Jedná-li se však o dlouhodobý stav hmotné nouze a z vedeného rozhovoru vyplývá předpoklad, že tento stav není možné řešit pouze určitým doporučením, pak součástí sociální práce je především hledání vhodné metody a postupů pro překonání tíživé situace a postupů se vrácení do standardního života společnosti, tzv. sociální suverenity. Pro hledání zdravé nové cesty pro klienta, sociální pracovník využívá pomoc prostřednictvím doprovázení, učení a zejména ovlivňování chování klienta. Samotná etapa sociální terapie a výchovné působení vychází ze vhodného použití metody a postupů, které přinesou změnu současného stavu hmotné nouze osoby za předpokladu participace. Sociální pracovník hraje v této etapě ústřední roli s využíváním i dalších služeb odborníků. Jeho role je nezastupitelná i v oblasti vyřizování běžných záležitostí plnící roli i zprostředkovatele.

Součástí vedení sociální práce, zvolené metodě a postupů včetně zhodnocení dosažených výsledků při ukončení sociální práce je nezbytná dokumentace a ověřování výsledků, a to zejména u osob, které se ve stavu hmotné nouze nacházejí dlouhodobě. Důležité je zhodnotit dosažené výsledky v určité časové linii. Dílčí hodnocení ukáže, zda byla vhodně stanovena metoda a postupy pomoci, a zda je možné touto formou

pokračovat nebo zvolit jinou cestu. Sociální pracovník během působení na klienta veškerou činnost, která byla vynaložena z obou stran, zaznamenává do Standardizovaného záznamu. Standardizovaný záznam se zapracovává do Jednotného aplikačního systému, do kterého mají možnost nahlížet sociální pracovníci úřadu práce. Spolupráce sociálních pracovníků obou orgánů staví na jednotném společném cíli u každého individuálního případu. Sociální pracovník může po ukončení vedení sociální práce s určitým klientem vypracovat kazuistiku, která zaznamenává průběh a výsledky řešení situace, z nichž je možné vycházet v obdobných situacích u jiného klienta nebo navázat v případech potřeby u klienta stejného. Kazuistika nabízí získané zkušenosti v uplatňování metod sociální práce a zároveň praxí získané zkušenosti mohou být podnětem a připomínkami ke spoluutváření dalších postupů pro jednotlivé případy stavu hmotné nouze nesoucí časté odlišnosti.

K nedílné součásti sociální práce patří sociální šetření, které slouží k posouzení sociální situace klienta v širším pojetí. Jedná se nejen o ověřování získaných údajů od klienta při zadávání zakázky, ale zároveň získání údajů o jeho nejbližší rodině a jeho nejbližšího sociálního okolí. Takové sociální šetření se provádí v místě skutečného bydliště klienta s jeho souhlasem, kde by mělo dojít k navázání vzájemného vztahu sociálního pracovníka s klientem. V přirozeném prostředí klienta zkušený sociální pracovník může odhalit slabé či silné stránky svého klienta a na nich může postavit další spolupráci. Provádění sociálního šetření patří k nejnáročnějším úkonům v oblasti sociální práce.

Mýtus o sociální pracovníkovi přetrvávající již dlouhá léta klade na jeho osobu negativní obraz o roli vykonávajícího inspektora, avšak posouzení životní situace klienta v jeho přirozeném sociálním prostředí se často stává vodítkem a pomocí pro sociálního pracovníka při stanovení postupů ve snaze klientovi pomoci nalézt vnitřní motivaci ke změně.

Tato kapitola se věnovala pojmu sociální práce a její teoretické činnosti rozložené do jednotlivých etap, ale kdo je sociální pracovník, který se sociální práci věnuje? Odpověď na otázku předloží navazující kapitola 5 Kompetence a naplňování rolí sociálního pracovníka.

6 KOMPETENCE A NAPLŇOVÁNÍ ROLÍ SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

Široká veřejnost spíše vnímá sociálního pracovníka jako úředníka, a ne člověka profesionála ve svém oboru, který je kompetentní pomáhat klientovi při řešení situací každodenního života, při kterých klientův potenciál nepostačuje k překonání tíživé sociální situaci, a proto vyhledá pomoc. Dnešní moderní společnost připravuje množství křížovatek a člověk o svém dalším sociálním vývoji rozhoduje sám a je na jeho samém jakou cestu si vybere.

Hanuš charakterizuje společenský úkol sociálního pracovníka jako „*úkol přispívat ke zlepšení narušených sociálních vztahů v přirozeném prostředí, učit jednotlivce správným životním postojům a chování, pomáhat člověku ke svobodnému životu v demokratické a svobodné lidské společnosti. Sociálního pracovníka bychom mohli označit za pojivo společnosti*“⁵⁷. Sociální pracovník je profesionál, odbornost sociálního pracovníka se odrazila v právní úpravě s účinností od 1. 1. 2007, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy pro výkon postavení sociálního pracovníka je podmínkou získání vyššího odborného vzdělání nebo vysokého vzdělání v oboru sociální práce. Vyšší odborná škola a vysoká škola zaměřená na sociální práci vychovává ze svých absolventů člověka, který je kompetentní při výkonu sociální práce ve věcech sociálně – psychologických a měl by umět zastávat roli administrátora a roli filantropa. Vyšší a vysoké školy posilují vnímání budoucích profesionálních pracovníků vůči potřebám druhých lidí a zvládnutí vyřizování procedurálních rozhodnutí. Je však na každém jedinci, jeho osobnosti, jeho pohledu na životní situace klientů a z velké části i očekávání organizace, u které absolvent bude zaměstnán a v neposlední řadě na samotném sociálním pracovníkovi, ke které roli bude spíše inklinovat. V každém sociálním pracovníkovi bychom měli hledat obě role, roli administrátora a roli filantropa, jehož výstupy předkládají vyváženost.

V roli administrátora sociální pracovník vyřizuje administrativní agenturu, navazuje s klientem kontakt a pomáhá řešit klientovi situace, i které přesahují jeho rutinní

⁵⁷ HANUŠ, P. Kdo je sociální pracovník a proč by měl být vzdělaný. *Sociální práce = Sociálna práca: časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2007, č. 1, s. 5. ISSN 1213-6204.

agendu. V rámci základního sociálního poradenství dokáže poradit nejenom po stránce sociální, ale i ekonomické, rodinné i právní. Je důležité rozpoznat o jaký druh pomoci klient žádá, ne pokaždé finanční pomoc z dávek hmotné nouze je pomoc pro celkové zlepšení klientovi situace. Proto sociální pracovník společně s rolí administrátora vystupuje i v roli zprostředkovatele a hledá další postupy pomoci, například učení účelnému hospodaření s dávkami hmotné nouze a tím i postupné omezení klientovi závislosti na těchto dávkách.

Sociální pracovník, kterého motivuje velká síla pomáhat a přistupuje ke klientovi srdcem a s přesvědčením, že svým altruistickým chováním, možná podmíněnou zkušeností vlastního osobního života, hraje roli filantropa. V pomáhající profesi, však je důležité umět rozložit své emoce a umět rozpoznat „osobní“ a „lidský“ vztah. Rozložení vkladu emocí vložený do vztahu s klientem a jeho sebekontrola napomáhá možnému brzkému vyhoření, což ale neznamená, že svou práci sociální pracovník vykonává bez empatie a laskavého přístupu. „Je ovšem třeba rozlišovat „opičí lásku“ a „laskavý přístup“, „osobní odevzdanost“ a „praktickou lásku k bližnímu“⁵⁸ jak uvádí Musil. Kvalifikovaný sociální pracovník svým přístupem by měl umět pomoci lidem v různých situacích a různým klientům čelícím odlišným, různorodým a často kombinovaným situacím. Každý jedinec, rodina, skupina, komunita potřebuje odlišný přístup a s tím související druh pomoci. Sociální pracovník podle cílové skupiny, typu klienta, jeho osobnostních předpokladů, které podmiňují působící vnitřní i vnější faktory, by měl umět koncipovat způsob intervence, popřípadě předat zkušenějšímu kolegovi. Tedy sociální pracovník umí komplexně posoudit situaci klienta, vhodně zvolit metodu nebo přístup pomoci, monitorovat naplánovanou intervenci, průběžně vyhodnocovat vývoj a podle potřeby měnit způsob postupu intervence a také samozřejmě umí ukončit intervenci, což zvládají již lety velmi zkušení sociální pracovníci. Ukončení intervence lehčeji zvládají administrativní pracovníci než sdílní pracovník, který je označován za „filantropa“. Také kolektivní étos organizace je možný případ nesnadné ukončení intervence. Zde je potřeba pomoci od zkušených kolegů, aby intervence s klientem nebyla zbytečně prodlužována

⁵⁸ MUSIL, L. Kvalifikovaný sociální pracovník je schopen s klientem samostatně pracovat. *Sociální práce = Sociálna práca: časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2007, č. 1, s. 9. ISSN 1213-6204.

a tím ze strany klienta nevznikala závislost na pomoci druhých. Pomoc by mohla vyústit v pomoc zbytečnou, ba dokonce škodlivou. O ukončení intervence nelze hovořit u osob s limitovaným potenciálem. Tito lidé jsou v sociální oblasti označováni jako „nepřízpůsobiví“ nacházejí u sociálního pracovníka oporu, jeho laskavé slovo a pochopení pro ně znamená náboj pro další časový úsek.

Kompetentního sociálního pracovníka nedělá pouze jeho vybavenost pravomocí vykonávat sociální práci vycházející z jeho pozice u zaměstnavatele, ani jeho zákonem nařízené odborné vzdělání. Být kompetentní znamená jednat odpovědně a se znalostí věci, být způsobilý a oprávněný. Vzdělání v oboru sociální práce nedělá z člověka sociálního pracovníka. Kompetence v práci sociálního pracovníka můžeme označit jako jeho projev další zvládnuté a uznávané role sociálního pracovníka profesionála s využitím odborných znalostí prolínající se osobitou schopností s jeho hodnotami aplikovaných na jednotlivé případy. Podle Havrdové *„Kompetence v praxi chápeme jako funkcionální projev dobře zvládané a uznávané profesionální role sociálního pracovníka, jejíž součástí jsou odborné znalosti, schopnost reflektovat adekvátně kontext a citlivě aplikovat hodnoty profese“*⁵⁹.

Kompetence nejctižádostivějšího sociálního pracovníka s akademickým vzděláním na úrovni magistra sociální práce předkládá Rada pro vzdělání v sociální práci a to ve 14 bodech:

1. *„Uplatňovat dovednost kritického myšlení v pracovním kontextu, včetně dovednosti uplatňovat teorie v praxi.*
2. *Pracovat v souladu s etickými principy sociální práce a s ohledem na pozitivní význam odlišnosti.*
3. *Být schopen profesionálně využívat vlastní osobnost.*
4. *Rozumět rozličným formám a způsobům utlačování; znát strategie, jimiž se dá dosahovat sociální a ekonomické spravedlnosti.*
5. *Rozumět historii sociální práce, znát její současnou podobu a významná témata.*
6. *Uplatňovat své znalosti při práci s cílovými skupinami na všech úrovních.*
7. *Uplatňovat své znalosti se specifickými problémy.*

⁵⁹ HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci.* Praha: Osmium, 1999, s. 42. ISBN 80-902081-8-5.

8. *Kriticky analyzovat a uplatňovat znalost biopsychosociálních činitelů, které ovlivňující vývoj jedince; Rozumět interakci mezi jednotlivcem a sociálními systémy různých úrovní.*
9. *Analyzovat vliv sociální politiky na život klientů, sociálních pracovníků i organizací poskytujících sociální služby. Prokázat schopnost ovlivňovat zásady sociální politiky.*
10. *Hodnotit výsledky relevantního výzkumu a uplatňovat je v praxi. Umět navrhnout výzkumnou studii a analyzovat její výsledky a umět je sdělit jiným.*
11. *Umět zhodnotit empiricky vlastní činnost a činnost jiných relevantních subjektů.*
12. *Dokázat komunikovat s různými typy klientů, kolegů a s veřejností.*
13. *Umět poskytnout supervizi a konzultace v oblasti vlastní specifikace.*
14. *Umět pracovat ve struktuře organizace a v systému poskytování sociálních služeb a dokázat prosazovat nutné organizační změny“⁶⁰.*

U nás vznikla soustava praktických kompetencí sociálního pracovníka, tedy způsobilostí k výkonu profese, kterými se zabývala, již citová Havrdová. V roce 1997 byl vytvořen návrh šesti základních kompetencí, a to z materiálů:

- britský dokument Ústřední rady pro vzdělávání a trénink v sociální práci tzv. Paper 30 z roku 1995 (shrnuje požadavky a pravidla pro získání diplomu v sociální práci;
- práce několika učitelů a sociálních pracovníků – standardy vzdělávání a cíle praktické výuky a supervize⁶¹.

Soustava obsahuje šest oblastí profesionální role vzájemně se prostupující a doplňující. Sociální pracovník je takový člověk, který svojí způsobilostí k výkonu profese, kam zahrnujeme odbornou způsobilost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, plnění kvalifikační předpokladů a jeho celoživotní vzdělávání, se vyznačuje schopností účinné komunikace s cílovými skupinami, orientuje se v potřebách a možnostech v souvislosti s okolím klienta a umí správně naplánovat vzájemnou spolupráci

⁶⁰ MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, s.15. ISBN 80-7178-548-2.

⁶¹ HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. Praha: Osmium, 1999, s. 42-43. ISBN 80-902081-8-5.

při vztahu klienta se sociálním pracovníkem a zároveň vyzdvihuje silné stránky klienta a podporuje jeho motivaci a snahu vedoucí k cíli. Podporuje klientovu soběstačnost a nalezenou sebeúctu a správnou orientaci klienta k naplánovaným postupům. Sociální pracovník zná metody sociální práce se schopností jejich praktického a správného využití ve prospěch klienta a zároveň mu je pomáhá přijmout a osvojit v pravý čas, kdy klient dosáhne stavu soběstačnosti, umí ukončit intervenci. Přispívá v rámci organizace jako odpovědný pracovník ke zlepšení efektivity organizace s využitím všech dostupných zdrojů pro blaho klienta. Jedná tedy v souladu s právy klienta, pravidly organizace a etikou sociální práce a přispívá k dobré pověsti organizace. V nemalé řadě řídí svůj odborný i osobní růst účastí sledováním vývoje zákonodárství a vzdělávacích akcí, sbíráním zkušeností ze seminářů. Sbíráním zkušeností z praxe emočně sladuje svoji osobnost a reflektuje na možný stres.

Z popsaného rozboru kompetencí vyplývá, že profesionální sociální pracovník, aby mohl svoji práci vykonávat efektivně, musí být všestranně orientovaný a univerzální⁶².

⁶² MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, s.16. ISBN 80-178-548-2.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE

Teoretická část bakalářské práce se věnuje analýze hmotné nouze z hlediska stanovení důležitých pojmů, představení právního rámce v systému pomoci v hmotné nouzi, sociálnímu zabezpečení v České republice a jeho poslednímu pilíři pomoci (ochrany) a s ním souvisejícím poskytováním dávek pomoci v hmotné nouzi spojené se sociální prací. Praktická část volně navazuje na část teoretickou, čerpající z přehledu teoretických poznatků spolu se získanými zkušenostmi setkáním s osobami v hmotné nouzi, zejména vychází z empirických postupů praxe s těmito osobami.

Princip a smysl praktické části bakalářské práce je zahrnut do hlavního cíle zhodnocení systému pomoci v hmotné nouzi z hlediska sociální práce, s následným hledáním odpovědi na otázku „Co přinesla sociální reforma zavedením do praxe z pohledu uplynulých let v rámci sociální práce?“, „Vyžaduje změna vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi větší nároky na orgány pomoci v hmotné nouzi?“, „Přispěla změna systému pomoci v hmotné nouzi k větší motivaci s cílem řešit svoji sociální situaci poživitele dávek?“

Pro realizaci a účelnost stanoveného cíle a hledání odpovědi na výzkumné otázky byl aplikován kvalitativní výzkum s analýzou konkrétních případových studií. Podle Nového a Suryňka „*Úkolem kvalitativního výzkumu je odhalovat neznámé skutečnosti o sociálních a sociálně-psychických jevech, a to především:*

- *existenci těchto jevů a jejich strukturu;*
- *jejich vlastnosti a funkce;*
- *faktory, které sociální a sociálně-psychické jevy ovlivňují nebo s nimi jinak souvisejí*“⁶³.

Výzkum, jako takový, prochází několika fázemi než lze v závěrečné fázi analyzovat sběr dat, která byla shromážděna během procesu výzkumu. Do úvodní fáze se zahrnuje

⁶³ NOVÝ, I., SURYNEK, A. a kol. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 256. ISBN 80-247-1705-0.

určení oblasti prováděného výzkumu a určení výzkumných otázek s pokračováním v další fázi návrhem plánu, závěrečná fáze obsahuje zmíněnou analýzu sběru dat⁶⁴.

Zvolená metoda kvalitativního výzkumu pomůže vhlédnout do jednotlivých sociálních situací a sociálních případů, které ve své citlivosti přináší oblast hmotné nouze. Rozborem případových studií bude možné v praktické části bakalářské práce zhodnotit stanové cíle a odpovědi na položené výzkumné otázky.

⁶⁴ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 30. ISBN 80-7367-040-2.

8 STANOVENÍ VÝZKUMNÉ METODY

Praktická část bakalářské práce je postavena na hloubkovém kvalitativním výzkumu reflektující činnost sociálního odboru s cílovou skupinou osob ohrožených stavem hmotné nouze s využitím jednotlivých případových studií. Podle Miovského každá výzkumná studie sebou nese záměr, který představuje jako „*Ideový plán výzkumu je v podstatě ideovou skicou zamýšleného výzkumu. Je mostem propojujícím nápad a samu realizaci výzkumu*“⁶⁵.

Kvalitativní výzkum prezentuje podrobné údaje o stávajícím zkoumaném jedinci, skupině, události, fenoménu. Využívá různých forem kvalitativního výzkumu pro stanovení výstupů. Kvalitativní výzkum, jako každý výzkumný proces, sdílí své výhody a nevýhody. Z řad kritiků kvalitativního výzkumu se řadí především časová náročnost výzkumného procesu při sběru dat a omezení počtu zkoumaných z hlediska jednoho místa. Mezi pozitivní stránky lze zařadit získávání popisů a podrobného vhledu zkoumaného objektu či subjektu⁶⁶.

V rámci kvalitativního výzkumu se rozeznává několik různých forem metod zkoumání: případová studie, analýza dokumentů, terénní výzkum, kvalitativní experiment a kvalitativní evaluace (hodnocení).

Jedním ze základních a hodně rozšířených typů metod zkoumání je případová studie. Předmětem případové studie vystává případ jako objekt našeho zájmu, a jak již bylo v bakalářské práci uvedeno, jedná se o jedince, skupinu, událost či fenomén. Rozborem jednotlivých případů do hloubky v časovém období prolínající celý výzkumný proces dochází ke komplexnosti rozboru a tím i k přesnějším výsledkům⁶⁷. Hendl udává tři důvody, proč provádět případové studie „*a) Případovou studii se můžeme hodně naučit o dosud neznáme speciální situaci. b) Pouze případová studie nám pomůže porozumět důležitým aspektům problematické oblasti výzkumu; tato přednost se zvláště projevuje v komplexních situacích sociálního života. c) Případová*

⁶⁵ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. s 87. ISBN 80-247-1362-4.

⁶⁶ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 53. ISBN 80-7367-040-2.

⁶⁷ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. s 94. ISBN 80-247-1362-4.

*studie může být vhodným doplňkem k jiným způsobům výzkumu*⁶⁸. Z uvedeného posledního bodu v citaci se často vychází v oblasti sociální sféry, kdy z modelu případové studie se může stát vodítko druhé případové studie nebo v případové studii lze pokračovat u stejného předmětu případu. Hlavní cíl případové studie sčítá objasnění pochopení samotného objektu jako centra případu pochopení vlastní situace.

Praktická část bakalářské práce cíleně vychází z více jak jedné případové studie, tedy je možné případové studie pojmut jako mnohopřípadové neboli mnohonásobné případové studie⁶⁹. Práce dále vychází z analýzy orientované na případ, což předpokládá o případu uvažovat jako o celistvém objektu s hledáním sladění či spojení, příčiny a následky uvnitř případu, eventuálně provádí kombinaci mezi několika modely případových studií⁷⁰.

⁶⁸ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 112. ISBN 80-7367-040-2.

⁶⁹ (Tamtéž, str. 100)

⁷⁰ (Tamtéž, str. 226)

9 PRAMENY A HARMONOGRAM VÝZKUMU

Praktická část bakalářské práce se zrodila z provedeného kvalitativního výzkumu rozborem pěti případových studií, které pojí společný jmenovatel – stav hmotné nouze. Jako výzkumné prameny pro případové studie byla použita spisová dokumentace Úřadu městské části Praha 11, (dále jen „ÚMČ Praha 11“), odboru sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení sociální péče a pomoci a oddělení sociální prevence v časovém harmonogramu od měsíce května 2016 do měsíce prosince 2017.

Oddělení sociální péče a pomoci

- poskytuje konzultační a poradenskou činnost v oblasti své působnosti pro veřejnost (např. poradenství v oblasti sociálních služeb, v oblasti hmotné nouze, v oblasti zdravotně znevýhodněných klientů);
- realizuje přímou sociální práci s klientem;
- podílí se na přípravě a realizaci koncepce sociální péče.

Mezi další činnosti oddělení sociální péče a pomoci patří

- rozhodování ve správních řízeních o ustanovení zvláštního příjemce důchodových dávek dle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení;
- zajišťování pohřbu zcela osamělých osob zemřelých na území městské části;
- zajišťování výměny zvláštního označení do vozidla pro parkování 01 AA za Parkovací průkaz označující vozidlo přepravující osobu těžce zdravotně postiženou s novým označením 07 CC.

Oddělení sociální prevence mimo jiné své činnosti

- navrhuje podle potřeby peněžité a věcné dávky pro společensky nepřizpůsobivé občany;
- analyzuje situaci v oblasti sociálně patologických jevů a podílí se na realizaci preventivních opatření⁷¹.

⁷¹ ÚMČ PRAHA 11. *Odbor sociálních věcí a zdravotnictví* [online]. ©2000-2018 [cit.2018-01-10] Dostupné z: <https://www.praha11.cz/cs/urad/odbory/odbor-socialnich-veci-a-zdravotnictvi.html>

Jednotlivé případové studie kvalitativního výzkumu bakalářské práce a jejich důvěrnost údajů podléhají zákonu č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Případové studie jsou reálné, jména a osobní údaje o osobách pozměněny, aby z případových studií nevyšla možnost jednotlivé osoby či jejich osobní údaje identifikovat.

10 PŘÍPADOVÉ STUDIE

Kapitola je určena pěti případovým studiím různých sociálních situací osoby či osob společně posuzovaných v rámci systému pomoci v hmotné nouze a jejich intervence s následným vyhodnocením v kapitole 11 Vyhodnocení případových studií.

10.1 Případová studie I

Muž středního věku byl propuštěn po vykonání trestu odnětí svobody z věznice, kde si vykonával čtyřletý nepodmíněný trest odnětí svobody se zařazením do věznice s dozorem. Nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody pracovníčně zařazen pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí. Při propuštění byla věznicí poskytnuta muži pouze hotovost ve výši dopravného do místa bydliště, které uvedl jako místo trvalého pobytu. Místo pobytu, kde se bude po propuštění zdržovat uvedl také místo trvalého pobytu, ač ve skutečnosti šlo pouze o úřední adresu městského úřadu. V oznámení o nadcházejícím propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, které věznice vypracovává a rozesílá asi jeden kalendářní měsíc před plánovaným propuštěním v rámci součinnosti také sociálnímu kurátorovi pro dospělé podle místa trvalé a zvoleného bydliště odsouzeného. V oznámení o nadcházejícím propuštění z výkonu trestu odnětí svobody bylo uvedeno, že bude po propuštění z výkonu trestu žádat prostřednictvím svého sociálního kurátora o sociální a finanční pomoc a pomoc s ubytováním.

Pan A. druhý den po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody navštívil Úřad městské části Praha 11 - odbor sociálních věcí a zdravotnictví a zavítal přímo k sociálnímu kurátorovi pro dospělé. Svěřil se, že nemá žádné finanční prostředky, protože hotovost poskytnutá věznicí při propuštění z výkonu trestu mu stačila pouze na zaplacení jízdného do místa bydliště, že nemá žádné sociální ani rodinné zázemí. V tomto okamžiku je nezbytné okamžitě jednat a zaujmout stanovisko, protože takové osobě, u které nejsou uspokojeny základní životní potřeby, hrozí sociální vyloučení a jedna ze základních definic sociální práce je předcházení sociálnímu vyloučení osob.

Pan A. doposud nebyl veden v databázi ÚMČ Praha 11, pouze v součinnosti oddělení sociální prevence a věznice. Sociální kurátor vycházel z rozhovoru s klientem a z podkladů o nadcházejícím propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a dokladu o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, kam sociální pracovnice nebo finanční oddělení věznice doplňuje částku, která byla jmenovanému v den propuštění vyplacena.

V rámci sociální práce byla klientovi doporučena evidence jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce, což odpovídá podmínce u žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu sociálního vyloučení – propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody. Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu sociálního vyloučení bývá poskytnuta jednorázově do výše 1 000,- Kč, což je částka, která je stanovena zákonem o pomoci v hmotné nouzi. S panem A. byla vyplněna žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu sociálního vyloučení. Osvědčenou praxí v rámci součinnosti sociálního kurátora s příslušným úřadem práce je zaslání e-mailové zprávy s vyjádřením, opatřením a navrhovanou výší částky k vyplacení na základě podané žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. Navrhovaná částka sociálním kurátorem do výše 1 000 Kč bývá pouze vodítkem pro správní orgán úřadu práce pomoci v hmotné nouzi. O konečné částce, která je přiznána klientovi podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, rozhoduje orgán pomoci v hmotné nouzi.

Na základě splněných zákonných podmínek – evidence nezaměstnaných na úřadu práce a stav hmotné nouze byla orgánem pomoci v hmotné nouzi přiznána a v den podání žádosti vyplacena panu A. mimořádná okamžitá pomoc z důvodu sociálního vyloučení osoby ve formě finanční hotovosti.

V průběhu seznamování se s panem A. a stanovení sociální diagnostiky sociální pracovník městské části zjistil, že vzhledem ke klientově sociální, majetkové a finanční situaci nemá kde bydlet a nemá zajištěné zaměstnání. Klient projevil zájem o spolupráci se sociálním pracovníkem při zajišťování ubytování, a s tím související finanční pomoc. V takovém případě, jde o kladný přístup ze strany klienta k jeho současné sociální situaci a snaha znovu začlenění do společnosti a v horizontu dalších měsíců. S panem A. byla zahájena intenzivní intervence s cílem získání zpět sociální suverenity.

V součinnosti s příslušným kontaktním pracovištěm úřadu práce jménem pana A. byly uplatněny základní žádosti o pomoc v hmotné nouze – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Žádost o příspěvek na živobytí byla panu A. na základě splnění podmínek stavu hmotné nouze osoby a nulovým příjmům přiznána ve výši životního minima osoby a žádost o doplatek na bydlení řešil orgán pomoci v hmotné nouzi v rámci celého měsíce, což představuje jednu z podmínek této žádosti a zatím úhradu přepočítanou na skutečné dny za ubytování v azylovém domě Armády spásy vyřešilo

podání a následné přiznání mimořádné okamžité pomoci, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje.

Jako většina propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody ztrácí během výkonu trestu zaměstnání, protože z důvodu výkonu trestu obdrželi výpověď ze strany zaměstnavatele nebo vůbec před výkonem trestu nebyli zaměstnání nebo pracovali bez jakéhokoliv dokladu zakládající pracovní poměr tzv. „na černo“, což v současné době nejen u sociálně vyloučených osob, se stává trendem společnosti. Pan A. s pomocí úřadu práce oddělení nezaměstnaných a spoluprací se sociálním pracovníkem městské části a v neposlední řadě vlastním přičiněním nastoupil do zaměstnání na plný pracovní úvazek jako pomocná síla v kuchyni.

Vzhledem ke vstřícnosti, dobré spolupráci a snahy o změnu v jeho dosavadním životě pan A. ze své vůle přestal docházet k sociálnímu kurátorovi a po půlročním pobírání dávek hmotné nouze příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení nastoupil do zaměstnání na pozici jako pomocná síla v kuchyni. Opustil azylové bydlení a z vlastních finančních prostředků si zařídil ubytování v komerční ubytovně. Na základě pravidelných příjmů a po odečtu přiměřených nákladů na bydlení částka živobytí po pravidelném měsíčním přepočtu správním orgánem dosáhla částky vyšší jak životní minimum jednotlivce. Začal být tedy nezávislý na dávkách hmotné nouze. Vlastní ctižádostí a seberealizací se pánovi A. vrátila sociální suverenita.

10.2 Případová studie II

Paní B. navštívila ÚMČ Prahu 11, oddělení sociální péče a pomoci s žádostí o radu a pomoc v její současné sociální situaci, kdy ztratila zaměstnání a její finanční prostředky, kterými disponuje nepostačují na její a jedenáctileté dcery základní životní potřeby ani na úhradu nákladů na bydlení.

Sociální pracovník v první fázi sociální práce provedl základní sociální poradenství a sestavil rodinnou a sociální anamnézu s přesným popisem současné sociální situace a období, které této situaci předcházelo a s pomocí paní B. sestavil plán pomoci.

Z rodinné a sociální anamnézy vyplynulo, že paní B. se asi před rokem rozvedla, dceru obvodní soud svěřil výhradně do péče matky se stanovením výživného pro otce nezletilého dítěte. Byt, který obývali společně s bývalým manželem je ve vlastnictví

paní B., kde s dcerou žije. Dcera navštěvuje řádně základní školu, výchovné problémy nejsou. Zaměstnavatel s paní B. asi před půl rokem rozvázal pracovní poměr bez nároku na odstupné poskytované zaměstnavatelem. Poté se byla paní B. zaevidovat jako uchazeč o zaměstnání na příslušném kontaktním pracovišti úřadu práce s nárokem na pobírání podpory v nezaměstnanosti. Do současné doby žila s dcerou z dávek státní sociální podpory (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a podpory v nezaměstnanosti), které neuspokojovaly základní životní podmínky její a dcery, proto zároveň žila z finančních úspor. Paní B. se svěřila sociálnímu pracovníkovi, že finanční úspory postačí asi na jeden měsíc, bývalý manžel a otec dítěte přestal z neznámých důvodů hradit výživné na dceru a zároveň paní B. byla ukončena zákonná šestiměsíční hranice pobírání podpory v nezaměstnanosti.

Sociální pracovník rozhovorem s klientkou diagnostikoval příčinu sociální situace a konstatoval, že se jedná o přechodnou událost za předpokladu sociální pomoci ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi se stanovením plánu sociální intervence a případné terapie v rámci mezioborového přístupu, a to především s oddělením sociálně právní ochrany dítěte. V daný den paní B. byla odeslána na jmenované oddělení k sepsání žádosti o podání trestního oznámení na otce dítěte ve věci neplacení běžného měsíčního výživného. Další krok v rámci sociální práce a pomoci lidem v tíživé sociální situaci představuje seznámení klienta s možnostmi uplatnění žádostí dávek pomoci v hmotné nouzi na příslušné pobočce úřadu práce podle místa trvalého bydliště. V případě paní B. je možnost podání žádostí dávek pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Ve spolupráci s paní B. byly vyplněny potřebné tiskopisy pro uplatnění žádostí, kdy se zároveň zjistilo, že paní B. dochází k odbornému diabetologickému lékaři. Klientka byla upozorněna, že k žádosti o příspěvek na živobytí může předložit potvrzený diabetologem formulář o nutnosti dietního stravování, a tím její osobě se měsíčně navýší částka živobytí o zvýšené náklady na dietní stravování.

Na základě předložených a správně vyplněných potřebných formulářů k žádosti o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení se mohlo na kontaktní pobočce úřadu práce začít rozhodovat o stavu hmotné nouze paní B. a společně posuzované dcery. Na výzvu správního orgánu pomoci v hmotné nouzi bylo třeba ještě doplnit uplatnění v rámci zvýšení příjmů řádným uplatněním nároků a pohledávek výživné

pro rozvedenou manželku na příslušném obvodním soudě a příjem klientky a dcery za aktuální měsíc. Příjmy za aktuální měsíc byly vyžádány v souvislosti, že správní orgán posoudí podání žádostí s uplatněním podstatného poklesu příjmů žadatelky z důvodu ukončení pobírání a v zákonné hranici vyčerpání poskytované podpory v nezaměstnanosti. Oznámením o stavu hmotné nouze paní B., a společně posuzované osoby a o přiznání měsíční dávky příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, byla písemně informována úřadem práce.

Paní B. stále pobírá obě dávky pomoci v hmotné nouzi. V rámci sociální práce pravidelně navštěvuje ÚMČ Praha 11, oddělení sociální péče a pomoci. Její spolupráce však není aktivní ve slova smyslu seberealizace osoby. Z dostupné dokumentace spíše vychází stav stagnace klientky a využívání dalších možností poskytovaných dávek pomoci v hmotné nouzi jako např. mimořádné okamžité pomoci, kdy osobě hrozí vážná újma na zdraví. V souvislosti se sociální prací a spoluprací sociálního pracovníka správního orgánu pomoci v hmotné nouzi a sociálního pracovníka pověřeného městského úřadu bylo zjištěno, že klienta se do obtížných životních situací, kdy nemá dostatek finančních prostředků dostává opakovaně s nemožností řádného vysvětlení a podložení nastalé situace.

10.3 Případová studie III

Případová studie III se zabývá bezdětnými manželi ve věku 59 let se základním vzděláním žádající o mimořádnou okamžitou pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje. Manželé jsou vedeni v klientské databázi a pravidelně docházejí od roku 2015 na ÚMČ Praha 11 na oddělení sociální péče a pomoci. Oba jsou vedeni jako nezaměstnaní v evidenci úřadu práce od roku 2015 již bez nároku na podporu v nezaměstnanosti a v rámci společně posuzovaných osob pobírají od doby, kdy bylo ukončeno jejich zákonné vyplácení podpory v nezaměstnanosti, opakující dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí v celkové výši 5 970 Kč měsíčně. Správním orgánem pomoci v hmotné nouzi již několikrát jejich podané žádosti doplatek na bydlení zamítl s odůvodněním, že nelze doplatek na bydlení přiznat, ač společně posuzované osoby jsou ve stavu hmotné nouze a příspěvek na živobytí byl přiznán, ale vzhledem k tomu, že bydlí v domě bez řádné nájemní či jiné formy bydlení, a proto nejsou schopni dokládat náklady související

s užíváním bytu, správní orgán s přihlédnutím k jejich sociální situaci přistoupil k alternativě posuzování manželů bez nákladů na bydlení.

S osobami společně posuzovanými ve spolupráci ÚMČ Praha 11 a příslušného kontaktního pracoviště úřadu práce je od počátku vedena sociální práce, která spočítává v hledání zaměstnání a hledání ubytování. Manželé se sociálními pracovníky obou institucí spolupracují, řádně docházejí na sjednané schůzky, jsou bezkonfliktní. V oblasti pracovního trhu pomoc spočítává v registraci manželů u agentur nabízejících práci, formou internetových nabídek vyhledávání vhodného uplatnění na trhu práce, pomoc při sestavování životopisu, případně doprovázení k pracovnímu pohovoru. Sociální práce se dále soustředí na hledání vhodného ubytování, aby manželům v případě uznání správním orgánem pomoci v hmotné nouzi zvláštního zřetelu, na základě uplatnění žádosti doplatek na bydlení a jeho posouzení, mohl být přiznán. Zde při sociální práci vystává dlouhodobý problém. Manželé sdílí společnou domácnost v domě, o který jim byl v řízení o exekuci odejmut a s jeho novým majitelem mají ústně domluveno jejich další žití v domě, bez nároku na jakoukoliv smlouvu. V sociálním uvážení nastává dilema, trvat na opuštění domu, který byl a je jejich domovem nebo setrvat ve stávající situaci i s nemožností pobírání doplatku na bydlení? Sociální šetření v domě manželů se nedaří provést zatím vždy z důvodu omluvené a potvrzené nepřítomnosti obou manželů (návštěva lékaře, pracovní pohovor).

Specifický a ojedinělý sociální případ manželů byl již několikrát konzultován s metodicky nadřizenými institucemi Magistrátem hlavního města Prahy oddělením sociální péče odboru správních činností ve zdravotnictví a sociální péči a s generální ředitelstvím úřadu práce, ale bohužel výstup zněl vždy neutrálně s ponecháním na zvážení sociálních pracovníků obou institucí s průběžným působením na klienty v souladu metod sociální práce a kodexu sociálních pracovníků.

Případová studie po rozsáhlejší uvedení do případu manželů se vrací ke svému jádru, žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje. Účelem mimořádné okamžité pomoci bylo uvedeno zakoupení tuhého paliva na zimní období s předpokládanou výší jednorázového výdaje v částce 7 000 Kč. Žádost byla uplatněna jedním z manželů u příslušného kontaktního pracoviště úřadu práce. Rozhodnutí správního orgánu pomoci v hmotné nouzi vyšlo zamítavé, a to z následujících důvodů: orgán pomoci v hmotné nouzi vycházel

z předložených dokladů a dokladů získaných z opakující dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, které jsou pravidelně měsíčně dokládány. Dále vycházel ze skutečnosti, že měsíční náklady na bydlení nejsou dokládány, a to z toho důvodu, že v rodinném domě žadatel společně s manželkou bydlí bez uzavření jakékoliv smlouvy k oprávnění jeho užívání a nesplňují podmínku pro započítávání odůvodněných nákladů na bydlení. Příjmy obou manželů pro rozhodné období posuzování mimořádné okamžité pomoci jsou nulové. Do jediného příjmu rodiny lze zahrnout dávku hmotné nouze příspěvek na živobytí ve výši 5 790 Kč měsíčně. Orgán pomoci v hmotné nouzi posoudil sociální situaci podle zákona o pomoci v hmotné nouzi a vycházel z předpokladu, že žadatel o dávku je osobou v hmotné nouzi (u mimořádné okamžité pomoci – jednorázového výdaje se posuzuje pouze žadatel jako jednotlivec bez společně posuzovaných osob), protože nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje za účelem nákupu paliva na zimní období, ale zároveň vycházel ze skutečnosti, že žadatel nemá uzavřený nájemní ani jiný vztah k nemovitosti a nebylo využito sociálního poradenství v průběhu pobírání opakující dávky hmotné nouze příspěvek na živobytí ve věci získání nájemní či jiné smlouvy nebo hledání nového vhodného ubytování za pomoci spolupráce sociálního pracovníka městské části.

Sociální práce nadále s manželi probíhá ve stejném či obdobném duchu.

10.4 Případová studie IV

Následující případová studie se zabývá sociálním případem, a následně bude analyzován postup sociální práce mezioborového přístupu, těhotné osmnáctileté ženy nalezené během terénní práce streetwork pobývajících na katastrálním území městské části Praha 11.

Úřad městské části Praha 11 byl telefonicky kontaktován neziskovou organizací, že během terénních prací byla nalezena mladá žena v pokročilém stavu těhotenství. Ze strany neziskové organizace bylo poskytnuto základní sociální poradenství a nezbytné zdravotní ošetření. Stav budoucí matky a nenarozeného dítěte podle závěru lékařské zprávy byl v dobrém stavu, a proto byla schopná v doprovodu sociálního pracovníka nejmenované organizace se dostavit na oddělení sociální péče a pomoci.

Jednalo se o velmi citlivý sociální případ, který vyžaduje sociální práci na profesionální úrovni. Empatickým a klidným přístupem byla sociálním pracovníkem

vypracována rodinná a sociální anamnéza, při které se zjistilo, že žena vyrůstala v dětském domově jako oboustranný sirotek nemající žádné sourozence, rodinné ani sociální zázemí ze strany nejbližších příbuzných. Vyučila se ve dvouletém učebním oboru na profesi tkadlena. Po získání plnoletosti opustila svůj dosavadní domov a v jejím zájmu byla soběstačnost. Vlastní vinou se ocitla tzv. „na ulici“, velmi krátkou dobu žila jako skvoterka, kde také zřejmě otěhotněla.

Průběžným vyhodnocením rodinné a sociální anamnézy a následné diagnostické etapy sociální práce sociální pracovník dospěl společně s klientkou k názoru, že se jedná o dlouhodobou sociální situaci. Ve spolupráci s odborem sociálně právní ochrany dítěte bylo zjištěno, že v současné době již žena, je vedena vzhledem k tomu, že vyrůstala v dětském domově, v databázi sociálně právní ochrany dítěte v místě trvalého bydliště mimo území hlavního města Prahy. Z důvodu bezodkladného sociálního zabezpečení situace ženy byla řešena v místě nastalé události. S pomocí sociálního pracovníka městské části v součinnosti s příslušným kontaktním pracovištěm úřadu práce a vzájemnou domluvou, jménem dotčené ženy byla uplatněna žádost o pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí a zároveň i žádost o doplatek na bydlení, protože nezisková organizace neprodleně sepsala smlouvu o ubytování v azylovém domě pro ženy.

Pružným přístupem všech zainteresovaných institucí v případě těhotné ženy došlo k podání výše uvedených žádostí o pomoc v hmotné nouzi, které na základě všech získaných podkladů byly přiznány, dá se říci okamžitě.

Na přání klientky, která se po porodu chtěla vrátit do místa trvalého bydliště, byla veškerá potřebná dokumentace postoupena příslušným institucím.

10.5 Případová studie V

Paní C., která se současnou sociální situací své rodiny, s trvalým bydlištěm na území hlavního města Prahy, konkrétně na Praze 11, zavítala na oddělení sociální péče a pomoci s přáním o poskytnutí rady a případné finanční pomoci.

Paní C. se svěřila, že finanční situace její rodiny je již neúnosná, a proto přišla požádat o radu a případnou finanční pomoc ze strany státu. Paní C. žije ve společné domácnosti s manželem a třemi dětmi v podnájemním bytě a jejich současná finanční situace již nedovoluje dále v tomto bytě setrvat. Na zaplacení podnájemního bytu

si doposud půjčovala od rodičů svého manžela. Bohužel nastala situace, kdy rodiče onemocněly a veškeré své úspory soustředí do domova s pečovatelskou službou a služeb s domovem souvisejících.

Podle provedené rodinné a sociální anamnézy sociální pracovník zjistil: paní C. není zaměstnaná a není vedena v evidenci úřadu práce. Manžel, je invalidní důchodce a pobírá invalidní důchod pro invaliditu II. stupně. V posledních asi čtyřech měsících pracují příležitostně bez řádné pracovní smlouvy, protože prý není o invalidního manžela a o ženu vychovávající dvě malé děti na pracovním trhu zájem. Oba jsou vyučeni jako prodavači. Jejich dvě malé děti, dvojčata, navštěvují základní školu prvního stupně a nejstarší dítě studuje střední odborné učiliště. Děti pobírají z dávek státní sociální podpory přídavek na dítě a jiný měsíční příjem než invalidní důchod, přídavek na dítě a občasná finanční hotovost z brigádnické činnosti rodina měsíčně nemá. Z důvodu finanční tísně dluží poslední dva měsíční nájmy a pronajímatel hrozí výpovědí smlouvy.

V rámci sociální práce po provedení základního poradenství, rodinné a sociální anamnézy a fáze diagnostické byla paní C. a manželovi navržena bezpodmínečná evidence uchazečů o zaměstnání na příslušném kontaktním pracovišti úřadu práce a poté uplatnění žádosti pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí. Zároveň s paní C. spolupráce spočívala v pomoci při hledání vhodného zaměstnání prostřednictvím pracovních agentur pro ni i jejího manžela. Návodem postupného se vymanění ze stávající tíživé finanční situace by mohla být domluva s pronajímatelem domu na splátkovém kalendáři pro dlužnou částku na nájemném a hledání vhodnějšího bydlení, např. ubytovny pro rodiny s dětmi.

Na základě zpracovaného plánu paní C. řádně a bez obtíží spolupracovala. Rodina se odstěhovala na ubytovnu, která podle svých standardů vyhovuje podmínkám případného přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení.

Paní C. uplatnila na příslušném kontaktním pracovišti úřadu práce základní žádosti dávek o pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Orgán pomoci v hmotné nouzi posoudil sociální situaci podle zákona o pomoci v hmotné nouzi a uznal žadatelku, tedy paní C., a společně posuzované osoby (manžela a tři děti), osobami v hmotné nouzi a na základě toho vyhodnotil přiznání příspěvku na živobytí i doplatku na bydlení, kde byl uznán zvláštní zřetel na jinou

formu bydlení při splnění podmínek Smlouvy o ubytování, hygienických standardů a vyjádření obce. Následně byl sociálním pracovníkem sepsán návrh na splátkový kalendář k úhradě dlužné částky za užívání bytu, což doposud není stále vyřešeno.

Průběžným rozbořem sociálního případu paní C. vyvstává dílčí závěr, že si klientka zavčas uvedomila situaci své rodiny a pochopila záměr pomoci ze strany sociálního pracovníka.

11 VYHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

11.1 VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Praktická část bakalářské práce cíleně předkládá více jak jednu případovou studii, z nichž také vychází kvalitativní výzkum zaměřený na zhodnocení systému pomoci v hmotné nouzi z hlediska sociální práce se stanovenými výzkumnými otázkami: „Co přinesla sociální reforma zavedením do praxe z pohledu uplynulých let v rámci sociální práce?“ „Vyžaduje změna vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi větší nároky na orgány pomoci v hmotné nouzi?“ „Přispěla změna systému pomoci v hmotné nouzi k větší motivaci s cílem řešit svoji sociální situace poživatelé dávek?“

Případová studie I se věnuje muži středního věku propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody po vykonání čtyřletého nepodmíněného trestu odnětí svobody, žádající sociálního kurátora o finanční pomoc a pomoc při hledání vhodného ubytování. Klientovi byla takřka okamžitě v hotovosti vyplacena kontaktním pracovištěm úřadu práce mimořádná okamžitá pomoc z důvodu sociálního vyloučení a uplatněny základní žádosti o pomoc v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Žádost o příspěvek na živobytí byla panu A. na základě splnění podmínek stavu hmotné nouze osoby a nulovým příjmům přiznána a k posuzování žádosti o doplatek na bydlení došlo počátkem následujícího měsíce. Náklady na ubytování prozatím byly uhrazeny z dávky pomoci v hmotné nouzi Mimořádné okamžité pomoci – kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje uplatněné a přiznané na základě podané žádosti.

V půlročním časovém rozmezí klient nastoupil do zaměstnání a opakující dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení úřadem práce odejmul. Vlastní ctižádostí a seberealizací se pánovi A. vrátila sociální suverenita.

Případová studie muže propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody předkládá prováděnou sociální práci, která vyžaduje okamžité řešení, aby nedošlo ze strany klienta k sociálnímu vyloučení osoby.

Sociální práce vykonávaná po uvedení reformy do praxe a tím změnou kompetencí v uplatňování, posuzování a přiznávání dávek pomoci v hmotné nouzi se neobejde

bez spolupráce sociálních pracovníků úřadu obce a sociálních pracovníků či odborných referentů nepojistných sociálních dávek kontaktního pracoviště příslušného úřadu práce. Klient je postaven před skutečnost, že sděluje svůj problém týkající se jeho sociální a majetkové situace dvakrát. Se svou tíživou sociální situací se svěřuje sociálnímu pracovníkovi na obci, který jej poukáže na úřad práce, kde žádá o dávky pomoci v hmotné nouzi, což vyžaduje opětovnou analýzu jeho sociální situace, aby pracovník mohl posoudit, zda se jedná o mimořádnou okamžitou pomoc nebo lze klientovi pomoci dávkou opakující jako je dávka příspěvek na živobytí v souvislosti s dávkou doplatek na bydlení. Sdělovat nepříjemné situace týkající se jeho osoby, bývá pro klienty nepříjemné a někdy až ponižující. Při současném zavedeném systému je, bohužel, nevyhnutelné, aby klient sdělil své sociální problémy jak na obci, tak na úřadu práce. Na pracovníky obou zainteresovaných institucí jsou kladeny vyšší pracovní nároky a s tím související časová náročnost ověřování pravosti doložených dokladů. Klient projevoval zájem o spolupráci se sociálním kurátorem, jeho motivací bylo získat zpět sociální suverenitu, která během pobytu ve věznici stagnovala a rovnala se sociální komunitě věznice. Pro krátké pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi v případě pana A. není možné hodnotit motivační prvky do hloubky, pouze je možné konstatovat pozitivní aktivitu a vnitřní motivaci při hledání zaměstnání po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Případová studie II představuje sociální situaci paní B. žádající o radu a pomoc, kdy ztratila zaměstnání a její finanční prostředky, kterými disponuje nepostačují na její a jedenáctileté dcery základní životní potřeby, ani na úhradu nákladů na bydlení. Rozvedené ženě s jedenáctiletou dcerou měsíční příjmem tvoří přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a podpora v nezaměstnanosti. Podpora v nezaměstnanosti v délce šesti měsíců klientce byla v zákonné lhůtě ukončena a uspořené peněžní prostředky z období minulého postačí asi na jeden měsíc. Bývalý manžel a otec dítěte přestal z neznámých důvodů hradit výživné na dceru.

Sociální práce s klientkou spočívala v poskytnutí základního sociálního poradenství, sestavení rodinné a sociální a anamnézy a plánu pomoci se seznámením možnosti uplatnění dávek na příslušném kontaktním pracovišti úřadu práce. Po zvážení správních orgánů pomoci v hmotné nouzi a uplatněním podstatného poklesu příjmů byly opakující

dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení přiznány. Další sociální práce spočívala v pomoci zvýšení příjmů řádným uplatněním nároků a pohledávek, a to sepsáním a podáním návrhu výživného pro rozvedenou manželku na příslušném obvodním soudě. Faktickému uplatnění nároku na zvýšení příjmu je bezesporu podání trestního oznámení na otce dítěte ve věci neplacení běžného měsíčního výživného. Klientka z počátku se sociálními pracovníky obou úřadů spolupracovala a dodala veškeré potřebné dokumenty potřebné pro zjištění stavu hmotné nouze, uplatnila nárok pro zvýšení životního minima z důvodu dietního stravování. Postojem ke své sociální situaci projevovala aktivitu i v části uplatnění nároků (trestní oznámení a návrh na výživné pro její osobu od bývalého manžela).

Paní B. stále pobírá obě dávky pomoci v hmotné nouzi. Schůzky sjednané se sociálním pracovníkem na ÚMČ Praha 11, oddělení sociální péče a pomoci pravidelně navštěvuje, ale motivační přístup ochabuje. Soustředí se spíše, ne na svoji aktivitu v hledání zaměstnání, ale na využití dalších možností z dávek pomoci v hmotné nouzi, a to zejména dávek poskytovaných pro mimořádnou okamžitou pomoc.

Případová studie III seznamuje se sociální situací manželů dlouhodobě pobírající dávku příspěvek na živobytí bez nároku na dávku doplatek na bydlení z důvodu nepředkládaných odůvodněných nákladů na bydlení pro nemající sepsanou žádnou smlouvu k užívání domu. Manželé prostřednictvím sociálního pracovníka ÚMČ Praha 11 požádali o mimořádnou okamžitou pomoc, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje za účelem nákupu paliva na zimní období v požadované výši 7 000 Kč.

Sociální práce s klienty probíhá již od roku 2015 a stav hmotné nouze obou osob nadále trvá. Z důvodu dlouhodobého pobírání příspěvku na živobytí v souladu s novelou zákona o pomoci v hmotné nouzi stanovil správní orgán od měsíce prosince 2017 výplatu dávky nejen prostřednictvím poštovní poukázky, ale i v kombinaci typizovaných poukázek ve výši 35 % z celkové pobírané dávky hmotné nouze a zároveň od měsíce ledna 2018 oběma posuzovaným osobám poklesne dávka příspěvek na živobytí na součet existenčního minima společně posuzovaných osob, tedy 4 400 Kč z důvodu laxního přístupu ke zvýšení příjmů vlastním přičiněním. Manželé o změně ve vyplácení dávky a zároveň o snížení dávky byli v časovém předstihu jejího

uskutečnění informování sociálním pracovníkem městské části ve spolupráci se sociálním pracovníkem kontaktního pracoviště úřadu práce. Z uvedeného může vyplývat závěr, že podáním žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc bylo řešení zvýšení příjmů a k následnému použití na základní potřeby.

Mimořádná okamžitá pomoc po zvážení správního orgánu a totožné úvahy sociálního pracovníka městské části nebyla okamžitá pomoc osobě nemající dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje za účelem nákupu paliva na zimní období přiznána.

Motivační element manželů doposud nebyl naplněn. Je možné, že represivní snížení opakující dávky se stane motivací pro hledání vhodného bydlení s možností získání dávky doplatek na bydlení.

Případová studie IV se zabývá sociálním případem těhotné osmnáctileté ženy nalezené během terénní práce streetwork pobývající na katastrálním území městské části Praha 11.

Tato speciální situace vyžaduje bezprostřední spolupráci založenou na mezioborovém přístupu s obratným postupem sociální práce pracovníků všech zainteresovaných institucí. Pružným přístupem úřadu práce k mimořádné situaci klientky s předložených dokladů došlo k posouzení skutečnosti a vylučovacím způsobem vyhodnocení případu jako možného přiznání dávek základních pomoci v hmotné nouzi, a to příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení. K události nevyžadující odklad správní orgán po konzultaci s přímým nadřízeným orgánem dávku příspěvek na živobytí vyplatil klientce v hotovosti ještě v den uplatnění žádosti a dávka doplatek na bydlení byla rovnou adresována provozovateli azylového domu formou převodu na bankovní účet.

Na přání klientky, která se chtěla po porodu vrátit do místa trvalého bydliště, kde zkontaktovala nepřímé příbuzné, byla veškerá potřebná dokumentace postoupena příslušným institucím.

Za motivační prvek ženy možno považovat její aktivitu vrátit se do rodného kraje a s pomocí známých začít novou životní dráhu.

Případová studie V odráží situaci pětičlenné rodiny, z nichž žena C. představuje žadatelku o dávky pomoci v hmotné nouzi pracující pouze příležitostně bez evidence

pro nezaměstnané na úřadu práce. Manžel paní C. je invalidní důchodce ve II. stupni invalidity a pobírá invalidní důchod. Starší dítě se na středním odborném učilišti připravuje na své budoucí povolání a jeho dva sourozenci navštěvují základní školu prvního stupně. Paní C. se dostavila na ÚMČ Praha 11 požádat o sociální pomoc, konkrétně o pomoc finanční a pomoc s hledáním ubytování pro celou rodinu.

Vypracováním sociální terapie byla navržena následující opatření: bezpodmínečná evidence manželů jako nezaměstnaných na příslušné pobočce kontaktního pracoviště úřadu práce, za pomoci sociálního pracovníka městské části a příslušné pobočky kontaktního pracoviště úřadu práce oddělení nepojistných dávek shromáždit potřebné doklady k vyhodnocení dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí v okruhu společně posuzovaných osob. Další prioritou by se mělo uskutečnit získání dávky doplatek na bydlení a průběžné hledání zaměstnání na plný pracovní poměr obou manželů a v neposlední řadě sepsání návrhu splátkového kalendáře k úhradě dlužné částky za užívání bytu adresované pronajímateli stávajícího bytu. Doplatek na bydlení paní C. a společně posuzované osoby získaly, a to na základě uznání všech společně posuzovaných osob stavu v hmotné nouzi s ohledem na společný měsíční příjem vycházející z vyhodnocení dávky příspěvek na živobytí.

Souhrnem pohnutek vnitřního a vnějšího jednání paní C. dospěla k získání dávky pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení a s tím související osobní pohody v rodině a vytvoření rodinné celistvosti.

11.2 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Každý uspořádaný celek tvořící jeden systém reagující na určitou oblast, modifikuje rámcová pravidla a povinnosti, která jsou v každém státě, tedy i České republice zastřešována právní úpravou té dané době. Vývojem lidské společnosti se mění nejen působící faktory na ni, ale lidstvo samo, a proto je nutnost tyto změny vnímat a zpětným působením či změnou nebo úpravou systému k vývoji společnosti přizpůsobit. Jednou z výrazných změn reagující na společenské změny v sociální sféře přinesla reforma posledního pilíře záchranné sociální sítě. Sociální reforma je datována na přelom roku 2011 a roku 2012 vydáním zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, který byl od té doby několikrát novelizován. Tak jako každé novum zavedením

do praxe sčítá řadu problémových aspektů nevyhnula se tomuto úskalí ani dlouho připravovaná sociální reforma.

Cíl bakalářské práce vychází z rozboru případových studií a zjistit co přinesla sociální reforma odstupem času z hlediska sociální práce, zda změna vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi vyžaduje větší nároky na orgány pomoci v hmotné nouzi a zda přispěla k větší motivaci poživatelé dávek řešit svoji sociální situaci.

Teorie sociální práce předkládá řadu odborných odůvodnění, proč sociální práce má vycházet z racionálnosti a profesionality. Sociální práci spatřujeme, dá se říci, v celém komplexu sociálního zabezpečení České republiky. Ne nadarmo se o ní říká, že je alfou a omegou všech resortů, provázela nás, provádí nás a bude provázet. Sociální práce ve své praxi, i po reformě, stále reaguje na současný vývoj společnosti přinášející nesčetné množství tíživých sociálních situací našich spoluobčanů. Sociální práce je prováděna nejvíce s klienty požadující radu a pomoc při řešení jejich nastalé, či dlouhotrvající sociální situace společně se žádostí o finanční nebo materiální pomoc. Z pohledu uplynulých let po zavedení reformy lednem 2012 nepřinesla praxe sociální práce podstatnou změnu ani zjednodušení. Klienta žádajícího o pomoc skutečnost systému pomoci v hmotné nouzi staví do svízelné situace sdělovat svůj životní příběh dvakrát. Svěřuje se sociálnímu pracovníkovi na obci, který jej poukáže na úřad práce, kde žádá o pomoc v hmotné nouzi, což vyžaduje opětovnou analýzu jeho situace pro posouzení stavu hmotné nouze osoby a následné uplatnění příslušného druhu dávky, což dost možná předpokládá nepříjemné až frustrující okamžiky dotčené osoby. Při daném stavu zavedeného systému pomoci v hmotné nouzi je nevyhnutelné, aby klient sdělil svoji sociální situaci jak na obci, tak na úřadu práce. Existuje sice tzv. standardizovaný záznam sociálního pracovníka a propojení jednotným počítačovým systémem obce a kontaktního pracoviště úřadu práce, který bohužel se doposud moc nevyužívá a skrývá určité nedostatky.

Na další položenou výzkumnou otázku, zda vyžaduje změna vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi větší nároky na orgány pomoci v hmotné nouzi, kvalitativním výzkumem z důvodu krátkodobého rozmezí případových studií nelze poskytnout relevantní data. Pouze lze předpokládat, že zajisté zpočátku docházelo k větším nárokům na orgány pomoci v hmotné nouzi, obzvláště po ročním fungování zavedené reformy do praxe, kdy v souvislosti s neoprávněnou veřejnou zakázkou jednotného

počítačového systému ze dne na den byl vstup do něj správním orgánům pomoci v hmotné nouzi znepřístupněn a instalováno současné softwarového a hardwarového vybavení OKnouze/OKslužby. Mezi další předpoklady související s většími nároky na orgány pomoci v hmotné nouzi v souvislosti se změnou vyplácení dávek lze předpokládat vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi kombinovanou formou, a to typizovanými poukázkami a poštovními poukázkami, což vyplývá ze zákonné povinnosti.

Změna systému pomoci v hmotné nouzi na základě uzavřeného zkoumání případových studií přiměla pouze částečně poživatele dávek k větší motivaci spojené s cílem řešit svoji situaci. S určitostí poživatele dávky opakující, tj. příspěvek na živobytí stimuluje fakt snížení částky živobytí na existenční minimum, a tím i potažmo měsíční výši příspěvku na živobytí, pobírá-li příspěvek na živobytí déle jak šest měsíců a neprokázal zvýšení příjmů vlastní aktivitou. Bohužel motivační prvky u jiných dávek hmotné nouze nejsou zkoumány. Z toho lze konstatovat vycházející závěr o malé dokonce žádné motivační schopnosti poživatele dávek s cílem řešit svoji sociální situaci.

Studiem aktuálního znění zákona o pomoci v hmotné nouzi s navazujícím výzkumem případových studií bylo zjištěno, že sociální práce odehrávající se v systému pomoci v hmotné nouzi je zohledněna ve dvou zainteresovaných institucích, což předpokládá vzájemnou spolupráci z hlediska administrativního, provádění sociálního šetření a působením na poživatelé dávek hledat na své osobě zdravé já. Systém pomoci v hmotné nouzi co do působnosti sociální práce je zamýšlivý, ucelený a s odstupem času zavedení sociální reformy ustálený i z hlediska nároků na orgány pomoci v hmotné nouzi. Systém klade na poživatele dávek mnohem méně odpovědnosti za svá jednání a s tím souvisejí motivační schopnosti při řešení své situace. Sociální práce versus sociální pracovník pomáhá vést klienta ke změně, nikoliv jej přesvědčovat o jeho správnosti. Jak uvádí Úlehla, klienti si vždy „vyberou jen, co je pro ně a z jejich hlediska užitečné, a to, co se jim nelíbí, co nepotřebují, nepřijmou a nebudou dělat“⁷².

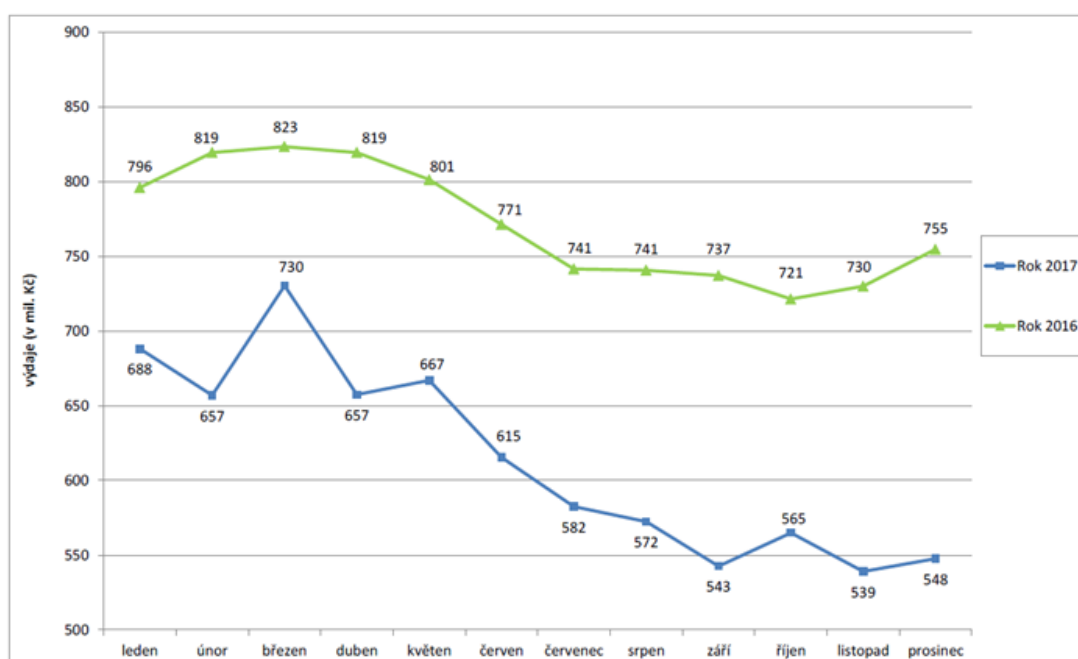
Závěrem této kapitoly stojí za připomenutí aktuálního stavu řešené problematiky pomoci v hmotné nouzi. Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi a počet poživatelů

⁷² ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, s. 33. ISBN 80-85850-69-9.

těchto dávek v roce 2017 zřetelně klesl (viz Graf 1). Rozpočet výdajů roku 2017 na dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc činil 8,69 miliard. Celkové výdaje však vyčíslují částku o 1,3 miliardy méně (viz Tabulka 2). Jedná se o nejnižší výdaje od doby zavedení sociální reformy do praxe. Za kladným vývojem se spatřuje prosperující ekonomika státu s konsekvencí větší zaměstnanosti a tím i stoupání výdělků.

Odbory a organizace na pomoc potřebným spoluobčanům upozorňují na nutnou úpravu částky životního minima osoby, která je od posledního navýšení v roce 2012 stále stejná. Jedná se o jednu z nejpodstatnějších složek výpočtu dávek pomoci v hmotné nouzi⁷³.

Graf 1: Vývoj výdajů na dávky pomoci v hmotné nouzi

Zdroj⁷⁴

⁷³ MPSV. *MPSV: Výdaje na dávky v nouzi i počet příjemců výrazně klesly*, ceskenoviny.cz. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/32635>

⁷⁴ MPSV. *Informace o vyplacených dávkách v resortu MPSV ČR v prosinci 2017*. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/32548/Informace_o_vyplacenyh_davkach_v_prosinci_2017.pdf

Tabulka 2: Vývoj výdajů na dávky pomoci v hmotné nouzi

Výdaje v rámci dávkového systému		Běžný měsíc											Finanční rok		
		leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	skutečnost	státní rozpočet
Rok 2017 (v mil. Kč)		688	657	730	657	667	615	582	572	543	565	539	548	7 364	8 692
Rok 2016 (v mil. Kč)		796	819	823	819	801	771	741	741	737	721	730	755	9 255	10 516
Rozdíl	v mil. Kč	-108	-162	-93	-162	-134	-156	-159	-168	-194	-156	-191	-207		
	v %	-13,6	-19,8	-11,3	-19,8	-16,8	-20,2	-21,4	-22,7	-26,4	-21,7	-26,2	-27,4		

pozn.: výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi činily v prosinci 2017 cca 547,6 mil. Kč, za rok 2017 se jednalo o 7 363,6 mil. Kč, tj. 84,7 % čerpání z částky státního rozpočtu (8 691,8 mil. Kč)

Zdroj⁷⁵

⁷⁵ MPSV. *Informace o vyplacených dávkách v resortu MPSV ČR v prosinci 2017*. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/32548/Informace_o_vyplacenyh_davkach_v_prosinci_2017.pdf

ZÁVĚR

Podoba postmoderní civilizace připravuje nelehké až náročné životní situace, se kterými se někdo snadno, druhý nesnadno ztotožňuje. Uchvátané tempo života a jeho prožívání v sobě neskrývají podstatně žádnou skulinu pro zastavení se a přemýšlení o jsoucnu člověka. Postmoderní životní situace tak jako životní situace v minulém období vyžadovaly naslouchání a pomáhání, tak současná civilizace staví na vybudovaných základech pokračovat a přizpůsobovat se novému pojetí se zdokonalováním přístupů v oblastech vyžadující změnu.

Jednou z reakcí nové doby byla sociální reforma se zcela novým zákonem v oblasti potřebných spoluobčanů a přijetí zákona o sociálních službách, s nimiž souvisí sociální práce.

Sociální práce vychází jako každá disciplína z teorie i praxe, jedná se o obor multidisciplinární a to proto, že v sociální práci se snoubí více disciplín najednou a jejich spolupráce je nezbytná. Sociální práce řeší mezilidské vztahy, posiluje lidi, umožňuje předcházení a překonání tíživé sociální situace člověka, který čelí sociálnímu problému.

Cílem sociální práce je sociální změna. Sociální práce jako taková a její etapy zůstávají stejné, mění se pouze vnitřní a vnější faktory působící na pomáhajícího pracovníka v profesi sociálního pracovníka. Sociální pracovník a jeho povinnosti a sociální práce v kontextu se sociální reformou zůstal stejný, neměnný, bohužel sladění dvou orgánů (obec a úřad práce), kde by neměly panovat vztahy podřízenosti a nadřízenosti, ještě nějaký čas bude přetrvávat.

Je bezpodmínečně nutné sjednotit sociální práci sociálních pracovníků obcí a zaměstnanců úřadu práce jako orgánů pomoci v hmotné nouzi. Spolupráce mezi nimi je nevyhnutelná, a to nejen po stránce administrativy prostřednictvím standardizovaného záznamu, ale hlavně vzájemná vstřícnost při posuzování situace klienta bez známek stavu nadřízenosti a podřízenosti mezi pracovníky a bez zbytečné otázky „Kdo to vlastně má dělat?“ Zákonem o pomoci v hmotné nouzi nebyla stanovena jasná pravidla „kdo“ a „co“ má s klientem v rámci sociální práce konat, a právě proto by byla zapotřebí vzájemná spolupráce, která nekončí u pomyslných mantinelů instituce řídicí se zákonem, ale hlavně z člověka a obzvláště z člověka, který se rozhodl pro svou pomáhající profesi jako sociální pracovník.

Sociální pracovník, aby mohl vykonávat zodpovědně svoji funkci a byl kompetentní měl před rokem 2012 povinnost, vyplývající ze zákona o sociálních službách, složit do 18 měsíců po nástupu na pozici sociálního pracovníka odbornou zkoušku způsobilosti, a tak získat osvědčení o odborné způsobilosti, což jej opravňovalo k jeho výkonu funkce sociálního pracovníka. Odbornou zkouškou způsobilosti byl získán ucelený přehled správního řádu, přehled v oblasti veřejné správy, v oblasti sociálních služeb, péči a pomoci, v oblasti sociálně právní ochrany dítěte, v oblasti zaměstnanosti a státní sociální podpory. Orgány pomoci v hmotné nouzi úřadu práce a jejich zaměstnanci zkoušku odborné způsobilosti složenou nemají, a to z toho důvodu, že zaměstnavatel odbornou způsobilost nevyžaduje. Přijatým zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě, s účinností od 1. 7. 2015, dohodou o skončení pracovního poměru a rozhodnutím služebního funkcionáře s personální pravomocí, došlo ke vzniku služebního poměru, v inklinovaném čase, v té době zaměstnanců úřadu práce. Pracovní poměr jmenovaným zákonem se změnil na služební poměr, který zakládá povinnost úspěšné vykonání úřednické zkoušky z části obecné a z části odborné, podle vykonávající odbornosti.

Cíl zhodnotit systém pomoci v hmotné nouzi z hlediska sociální práce a položením výzkumné otázky „Co přinesla sociální reforma zavedením do praxe z pohledu uplynulých let v rámci sociální práce“ prostřednictvím teoretické části rozboru zákona o pomoci v hmotné nouzi, sociální práce a kompetencí naplňování role sociálního pracovníka a rozbořem případových studií byl splněn.

„Vyžaduje změna vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi větší nároky na orgány pomoci v hmotné nouzi?“ Uvedeným rozbořem teoretické a praktické části bakalářské práce tento stanovený cíl může být splněn za předpokladu hypotézy, že každý nový systém zavedený do praxe zpočátku sčítá dost možná obsáhlou šíři větších nároků kladených na dotčené orgány. Další intenzivnější náročnost na orgány pomoci v hmotné nouzi s hypotetickým závěrem se lze domnívat v souvislosti se změnou vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi kombinovanou formou, a to typizovanými poukázkami a poštovními poukázkami, což vyplývá ze zákonné povinnosti v souladu s metodickými postupy nadřízených orgánů s účinností od 1. 12. 2017.

Ve srovnání s údaji o snížení počtu poskytovaných dávek pomoci v hmotné nouzi tedy i snížení počtu poživatelů dávek v uplynulém roce za předpokladu, že k celkovému

snížení počtu přispěla vnitřní a vnější motivace klienta s úvahou výsledku kvalitativního výzkumu lze konstatovat, že změna systému pomoci v hmotné nouzi přispěla k větší motivaci s cílem řešit svoji sociální situaci poživatelé dávek, a tím i odpověď na stanovený cíl bakalářské práce.

Bakalářská práce by se mohla stát přínosem pro nově nastupující sociální pracovníky, nejen v oblasti pomoci v hmotné nouzi, ale i sociální pracovníky neziskových organizací a kvalifikované pracovníky zabývající se sociální problematikou v jiném odvětví. Předložené rozbory případových studií by rovněž mohly být přínosným obohacením k řešení podobných sociálních situací.

Sociální pomoc představuje poslední záchranný pilíř demokratického Česka postavený na myšlenkové osnově předpokládané participace, ovšem s ohledem na celistvost, jedinečnost a odlišnost osob a jejich sociálních případů s podmínkou odpovědnosti každého člověka za svoje jednání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ARNOLDOVÁ, A. *Sociální péče 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5147-4.

ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3724-9.

BECK, P., a další. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7236-744-7.

BECK, P., GRUNEROVÁ, I. a M. PAVELKOVÁ. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-977-9.

DVOŘÁKOVÁ, Z. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-008-9.

DUKOVÁ, I., DUKA, M. a I. KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-8455-7.

HANUŠ, P. Kdo je sociální pracovník a proč by měl být vzdělaný. *Sociální práce = Sociální práce: časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2007, č. 1, s. 5-6. ISSN 1213-6204.

HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. Praha: Osmium, 1999. ISBN 80-902081-8-5.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 30. ISBN 80-7367-040-2.

KOTÝNKOVÁ, M. *Sociální ochrana chudých v České republice*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1302-7.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, a. s. 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.

MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

MUSIL, L. Kvalifikovaný sociální pracovník je schopen s klientem samostatně pracovat. *Sociální práce = Sociálna práca: časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2007, č. 1, s. 9. ISSN 1213-6204.

NOVÝ, I., SURYNEK, A. a kol. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1705-0.

PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: UJAK, 2014. ISBN 978-80-7452-033-4.

ŠABATOVÁ, A. a kol. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Praha: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR. 2017. ISBN 978-80-7552-802-5.

ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, s. 33. ISBN 80-85850-69-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

MEZINÁRODNÍ ETICKÝ KODEX. [online]. [cit. 2017-11-18]. Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/mezinarodni_eticky_kodex.pdf

MPSV. *Doporučený postup č. 1/2012 k realizaci činností sociální práce na obecních úřadech typu II., typu III., újezdních a krajských úřadech*. [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/21383/postup_1-2012.pdf

MPSV. *Informace o vyplacených dávkách v resortu MPSV ČR v prosinci 2017*. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/32548/Informace_o_vyplacenyh_davkach_v_prosinici_2017.pdf

MPSV. *MPSV: Výdaje na dávky v nouzi i počet příjemců výrazně klesly, ceskenoviny.cz*. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/32635>

MPSV. *Obecné informace a vymezení některých pojmů – Integrovaný portál. Osoba v hmotné nouzi*. [online]. [cit. 2017-11-18]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>

ÚMČ PRAHA 11. *Odbor sociálních věcí a zdravotnictví* [online]. ©2000-2018 [cit. 2018-01-10] Dostupné z: <https://www.praha11.cz/cs/urad/odbory/odbor-socialnich-veci-a-zdravotnictvi.html>

Ostatní zdroje

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1300-1304.

Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi ze dne 14. března 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1305-328.

Zákon č. 117/1995 Sb. ze dne 26. května 1995 o státní sociální podpoře. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 37, s. 1634 – 1653.

Zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004 správní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 174, s. 9782–9844.

Nářízení vlády č. 409/2011 Sb. ze dne 7. prosince o zvýšení částek životního a existenčního minima. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 144, s. 5380.

Vyhláška č. 389/2011 Sb. ze dne 29. listopadu 2011 o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 136, s. 5026-5027.

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

EHP – Evropský hospodářský prostor

EU – Evropská unie

MOP – mimořádná okamžitá pomoc

ÚMČ – úřad městské části

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Životní a existenční minimum	23
Tabulka 2: Vývoj výdajů na dávky pomoci v hmotné nouzi	75

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj výdajů na dávky pomoci v hmotné nouzi	74
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Doklad o výši měsíčních příjmů	I
Příloha B - Seznam ostatních započitatelných příjmů - 04	III
Příloha C - Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech.....	VI
Příloha D - Vyhláška 389/2011 ze dne 29. listopadu 2011	VIII
Příloha E - Potvrzení o nutnosti dietního stravování	X
Příloha F - Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006.....	XI
Příloha G - Žádost o příspěvek na živobytí	XVII
Příloha H - Žádost o doplatek na bydlení.....	XXI
Příloha I – Informace o užívaném bytu	XXV
Příloha J – Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc	XXVII
Příloha K - Vyhláška 332/2013 ze dne 18. října 2016	XXXI
Příloha L - Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR.....	XXXIX

Příloha A – Doklad o výši měsíčních příjmů

ÚŘAD PRÁCE ČR

Příloha - HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Doklad o výši měsíčních příjmů

Tento doklad slouží jako příloha k žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi. Doklad musí podat každá ze společně posuzovaných osob. Jeden doklad může sloužit současně jako příloha k několika žádostem.

Ve všech kolonkách formuláře uvádějte vždy úhrn veškerých příjmů vyplacených v příslušném měsíci, není-li stanoveno jinak.

A. Osoba, jejíž příjmy se dokládají:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

B. Měsíce, za které dokládám příjmy³⁾:

Seznam měsíců:

Místo pro úřední záznamy:

C. Příjmy ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů včetně náhrady podle § 192 odst. 3 zákoníku práce (kód a1), a to po odpočtu výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, po odpočtu daně z příjmů, pojistného na důchodové spoření, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, příjmy získané z náhrady mzdy dočasné pracovní neschopnosti (karantény) podle § 192 odst. 2 zákoníku práce (kód ab) a obdobné příjmy ze zahraničí:

Daňový bonus se nezapočítává.

Měsíc	Od	Do	Rok	IČ, razítko a podpis	Kód	Příjem v ČR [Kč]	Příjem ze zahraničí	Měna
					a1			
					ab			
					a1			
					ab			
					a1			
					ab			

D. Příjmy ze samostatné činnosti:

Vyplňte v případě, že jste v některém z uváděných měsíců vykonával(a) samostatnou činnost.

Měsíc	Rok	Činnost ⁴⁾	Příjmy ⁵⁾

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

3) Maximálně 3 měsíce.

4) Pokud jste v uvedeném měsíci vykonával(a) samostatnou činnost, která je podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, považována za hlavní, do kolonky Činnost uveďte H, pokud je považována za vedlejší, uveďte V.

5) Do kolonky Příjmy запиšte ANO, pokud jste měl(a) v uvedeném měsíci příjmy ze samostatné činnosti, jinak kolonku proškrtněte.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XPrijM150101610&CMD=EditForm&SSID=kIDLInUsccsFhIq9ubnh5dC7BI4G5LZ>

Příloha B – Doklad o výši měsíčních příjmů

E. Peněžité dávky nemocenského pojištění (péče) a obdobné příjmy ze zahraničí v částce, v jaké byly vyplaceny, popřípadě po odpočtu výdajů, daní, pojistného a příspěvku, nebyly-li tyto příjmy už započteny do příjmů v ČR:

Příjmy z dávek nemocenského pojištění (péče) vyplacené od OSSZ neuvádějte.

Měsíc	Rok	IČ, razítko a podpis	Kód	Příjem v ČR [Kč]	Příjem ze zahraničí	Měna pro příjem ze zahraničí
			b			
			b			
			b			

F. Ostatní započitatelné příjmy:

Podle Seznamu ostatních započitatelných příjmů – 04, který je přílohou tohoto formuláře, uveďte popis, kód a částky ostatních příjmů za měsíce, za které příjmy dokládáte.

Příjmy z dávek státní sociální podpory, podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci vyplacené ÚP v ČR, mzdové nároky vyplacené ÚP v ČR a dávky důchodového pojištění vyplacené od ČSSZ neuvádějte.

Měsíc	Rok	IČ, razítko a podpis	Kód	Plátce ⁶⁾	Příjem v ČR [Kč]	Příjem ze zahraničí	Měna pro příjem ze zahraničí

G. Plátce vybraných příjmů:

Uveďte všechny osoby, které jsou s Vámi společně posuzovány na příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení, a jsou plátcí těchto Vašich příjmů, které v části F dokládáte: příjem za poskytování péče o osobu blízkou nebo jinou pobírající příspěvek na péči (kód i), výživné nezaopatřeného dítěte (kód j1) nebo další druhy výživného a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce (kód j2).

1. Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
2. Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :

H. Prohlášení osoby, jejíž příjmy se dokládají:

V tomto formuláři jsem uvedl(a) všechny informace o příjmech potřebných pro posouzení nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi. Veškeré údaje uvedené v tomto formuláři jsou pravdivé. Jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z uvedených nepravdivých údajů vyplývaly.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	. . 20	Podpis:
---	-----	--------	---------

K dokladu prosím doložte:

- Doklad o samostatné činnosti, pokud jste v části D v kolonce Příjmy uvedl(a) ANO.

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

6) Pokud dokládáte příjem za poskytování péče o osobu blízkou nebo jinou pobírající příspěvek na péči (kód i) nebo příjem výživné nezaopatřeného dítěte (kód j1) nebo další druhy výživného a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce (kód j2) a plátcem tohoto příjmu je osoba, která je s vámi společně posuzovanou osobou na příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení, uveďte do kolonky Plátce pořadové číslo této osoby z tabulky části G. V ostatních případech kolonku proskrtněte. Tyto druhy příjmů od plátce, který je s vámi společně posuzovanou osobou, nebudou započítány do celkové výše vašich rozhodných příjmů. Příjem od každé z osob, které jsou s Vámi společně posuzovány, je nutno uvést samostatně, příjem od osob, které nejsou společně posuzovány, lze uvést jako součet daného druhu příjmu.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XPrijM150101610&CMD=EditForm&SSID=kIDLJnUsccsFhIq9ubnh5dC7BI4G5LZ>

Příloha B – Seznam ostatních započitatelných příjmů - 04

ÚŘAD PRÁCE ČR

Sdílená příloha (HN, OZP)

Seznam ostatních započitatelných příjmů - 04

Tiskopis obsahuje seznam ostatních započitatelných příjmů, které nejsou jmenovitě uvedeny v Dokladu o výši měsíčních příjmů pro dávky pomoci v hmotné nouzi a v Dokladu o výši čtvrtletního příjmu - příspěvek na zvláštní pomůcku.

A. Další příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku a které jsou předmětem daně z příjmu fyzických osob podle zákona o daních z příjmů¹⁾ a nejsou od této daně osvobozeny, a to ve výši po odpočtu výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, po odpočtu daně z příjmu a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, pokud nebyly pojistné a příspěvek zahrnutý do těchto výdajů:

Kód	Druh příjmu
a3	Příjmy z kapitálového majetku uvedené v § 8 odst. 1 písm.a) až e) a g) až i) zákona ¹⁾ , pokud nejde o plnění ze zákonného pojištění
a4	Příjmy z nájmu uvedené v § 9 odst. 1 a 7 zákona ¹⁾
a5	Příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem, a příjmů z provozu výroben elektřiny, ke kterému není vyžadována licence udělovaná Energetickým regulačním úřadem, uvedené v § 10 odst. 1 písm. a) zákona ¹⁾
a6	Příjmy z převodu nemovité věci, cenného papíru a jiné věci uvedené v § 10 odst. 1 písm. b) zákona ¹⁾
a7	Příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu družstevního podílu uvedené v § 10 odst. 1 písm. c) zákona ¹⁾
a8	Příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému uvedené v § 10 odst. 1 písm. d) zákona ¹⁾
a10	Podíl člena obchodní korporace s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na likvidačním zůstatku, nebo podíl majitele podílového listu z podílu připadajícího na podílový list při zrušení podílového fondu s výjimkou splnutí, nebo sloučení podílového fondu uvedený v § 10 odst. 1 písm. f) zákona ¹⁾
a11	Vypořádací podíl při zániku účasti člena v obchodní korporaci, s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti, podíl na majetku transformovaného družstva vrácení emisního ážia, příplatku mimo základní kapitál nebo těmto plněním obdobná plnění uvedený v § 10 odst. 1 písm. g) zákona ¹⁾
a12	Výhry z hazardních her uvedené v § 10 odst. 1 písm. h) zákona ¹⁾
a13	Výhry z reklamních soutěží a reklamních slosování, ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže, anebo jde o soutěží vybrané pořadatelem soutěže, uvedené v § 10 odst. 1 písm. ch) zákona ¹⁾
a14	Příjmy, které společník veřejné obchodní společnosti nebo komplementář komanditní společnosti obdržel v souvislosti s ukončením účasti na veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti od jiné osoby než od veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti, v níž ukončil účast uvedený v § 10 odst. 1 písm. i) zákona ¹⁾
a15	Příjmy z převodu jmění na společníka a příjmy z vypořádání uvedené v § 10 odst. 1 písm. j) zákona ¹⁾
a16	Příjem z jednorázové náhrady práv s povahou opakovaného plnění na základě ujednání mezi poškozeným a pojistitelem uvedený v § 10 odst. 1 písm. k) zákona ¹⁾
a19	Příjem z výměnky uvedený v § 10 odst. 1 písm. l) zákona ¹⁾
a20	Příjem obmyšleného ze svěřenského fondu uvedený v § 10 odst. 1 písm. m) zákona ¹⁾
a21	Bezúplatný příjem uvedený v § 10 odst. 1 písm. n) zákona ¹⁾
a22	Příjem z rozpuštění rezervního fondu vytvořeného ze zisku nebo z rozpuštění obdobného fondu uvedený v § 10 odst. 1 písm. o) zákona ¹⁾

B. Příjmy, které jsou předmětem daně z příjmu fyzických osob a jsou od této daně osvobozeny, a to ve výši po odpočtu výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, které se pro tento účel stanoví obdobně jako takové výdaje pro určení základu daně podle zákona o daních z příjmů¹⁾:

Kód	Druh příjmu
g1	Příjmy z prodeje nemovitostí a z odstupného za uvolnění bytu s výjimkou příjmů použitých k úhradě nákladů na uspokojení bytové potřeby uvedené v § 4 odst. 1 písm. a), b) a v) zákona ¹⁾
g2	Příjmy z prodeje hmotné movité věci uvedené v § 4 odst. 1 písm.c) zákona ¹⁾
g4	Příjem v podobě ceny z veřejné soutěže, z reklamní soutěže nebo slosování, ceny ze sportovní soutěže a obdobné ceny plynoucí ze zahraničí a příjem v podobě ocenění v oblasti kultury uvedený v § 4 odst. 1 písm. f) zákona ¹⁾
g5	Náhrady přijaté v souvislosti s nápravou některých majetkových křivd, úplaty za prodej věci vydané v souvislosti s nápravou některých majetkových křivd, příplatek nebo příspěvek k důchodu podle jiných právních předpisů a úrok ze státního dluhopisu vydaného v souvislosti s rehabilitačním řízením o nápravách křivd uvedený v § 4 odst. 1 písm. g) zákona ¹⁾
g6	Příjem z penze vyplácené z penzijního připojištění se státním příspěvkem, penze z doplňkového penzijního spoření, penze z penzijního pojištění a důchod z pojištění uvedené v § 4 odst. 1 písm. l) zákona ¹⁾

¹⁾ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/print.jsp?FN=XPrijSez170101603&CMD=PrintEmpty&SSID=FT3pOQyteCl.IXBKAcPRcgs4~dTbz3BB>

Příloha B – Seznam ostatních započitatelných příjmů - 04

Kód	Druh příjmu
g7	Plnění poskytovaná ozbrojenými silami, žákům škol, kteří nejsou vojáky v činné službě, vojákům v záloze povoláním k výkonu vojenské činné služby s výjimkou služebního a zvláštního příplatku podle zvláštních právních předpisů uvedené v § 4 odst. 1 písm. m) zákona ¹⁾
g8	Kázeňské odměny poskytované příslušníkům ozbrojených sil a bezpečnostních sborů uvedené v § 4 odst. 1 písm. n) zákona ¹⁾
ac	Výsluhové náležitosti u vojáků z povolání a výsluhové nároky u příslušníků bezpečnostních sborů uvedené v § 4 odst. 1 písm. o) podle zákona ¹⁾
g9b	Přídavek na bydlení u vojáků z povolání uvedený v § 4 odst. 1 písm. o) zákona ¹⁾
g10	Příjem z úplatného převodu podílu v obchodní korporaci s výjimkou příjmu z úplatného převodu cenného papíru, přesahuje-li doba mezi jeho nabytím a úplatným převodem dobu 5 let, uvedený v § 4 odst. 1 písm. s) zákona ¹⁾ , a to v rozsahu a za podmínek, za jakých jsou osvobozeni od daně z příjmů podle zákona ¹⁾
g11	Příspěvek fyzickým osobám poskytovaný podle zákona upravujícího stavební spoření a státní podporu stavebního spoření uvedený v § 4 odst. 1 písm. t) zákona ¹⁾
g12	Dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce, kraje, státního fondu, Národního fondu, regionální rady regionu soudržnosti, podpora z Vinařského fondu, z přiděleného grantu nebo příspěvek ze státního rozpočtu, který je vydávaný státním rozpočtem podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla anebo dotace, grant a příspěvek z prostředků Evropské unie, na pořízení hmotného majetku, na jeho technické zhodnocení nebo na odstranění následků živelní pohromy, s výjimkou dotace a příspěvku, které jsou účtovány do příjmů nebo výnosů podle zákona upravujícího účetnictví uvedené v § 4 odst. 1 písm. u) ¹⁾
g13	Příjmy z úplatného převodu cenných papírů a příjmy z podílů připadající na podílový list při zrušení podílového fondu, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období částku 100000 Kč uvedené v § 4 odst. 1 písm. w) zákona ¹⁾
g14	Příjmy z úplatného převodu cenných papírů uvedené v § 4 odst. 1 písm. x) zákona ¹⁾
g15	Příjmy plynoucí z odpisu dluhů při reorganizaci nebo při oddlužení provedeném podle zákona upravujícího insolvenční řízení uvedené v § 4 odst. 1 písm. y) zákona ¹⁾
g16	Příjmy z úroků z přeplatků zaviněných správcem daně, orgánem sociálního zabezpečení a příjmy z penále z přeplatků pojistného, které příslušná zdravotní pojišťovna vrátila po uplynutí lhůty stanovené pro rozhodnutí o přeplatku pojistného uvedené v § 4 odst. 1 písm. z) zákona ¹⁾
g18	Příjmy nabyvatele jednotky přijaté v souvislosti se vzájemným vypořádáním prostředků z nájemného určených na financování oprav a údržby bytu, domu a jednotky podle zákona upravujícího převod jednotek některých bytových družstev uvedených v § 4 odst. 1 písm. zb) zákona ¹⁾
g19	Příjmy plynoucí ve formě povinného výtisku na základě zvláštního právního předpisu a ve formě autorské rozmnoženiny, v počtu obvyklém, přijaté v souvislosti s užitím předmětu práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským uvedené v § 4 odst. 1 písm. zc) zákona ¹⁾
g20	Příjem plynoucí jako náhrada za služebnost vzniklou ze zákona nebo rozhodnutím státního orgánu podle jiných právních předpisů a příjem plynoucí jako náhrada za vyvlastnění na základě jiných právních předpisů uvedených v § 4 odst. 1 písm. zd) zákona ¹⁾
g21	Kursový zisk při směně peněz z účtu vedeného v cizí měně, nejedná-li se o účet zahrnutý v obchodním majetku, s výjimkou kursového zisku při směně peněz z účtu vedeného v cizí měně na evropském regulovaném trhu nebo na obdobném zahraničním regulovaném trhu, na kterém se obchody s těmito měnami uskutečňují, uvedený v § 4 odst. 1 písm. ze) zákona ¹⁾
g22	Plnění poskytované v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby podle zákona upravujícího dobrovolnickou službu uvedené v § 4 odst. 1 písm. q) zákona ¹⁾
g25	Příjem plynoucí z doplatku na dorovnání při přeměně obchodní společnosti nebo výměně podílů obchodní společnosti, na který vznikl společní nárok v souladu se zákonem upravujícím přeměny obchodních společností a družstev uvedených v § 4 odst. 1 písm. zh) zákona ¹⁾
g26	Zvláštní příplatek nebo příplatek za službu v zahraničí poskytovaný podle zvláštních právních předpisů vojákům a příslušníkům bezpečnostních sborů vyslaným v rámci jednotky mnohonárodních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů mimo území České republiky po dobu působení v zahraničí uvedené v § 6 odst. 9 písm. m) zákona ¹⁾
g27	Odměna, odchodné, starobní důchod, důchod, příspěvek, naturální plnění a náhrada výdajů poskytované z rozpočtu Evropské unie poslanci nebo bývalému poslanci Evropského parlamentu, zvolenému na území České republiky, dále zaopatření a náhrada výdajů poskytované z rozpočtu Evropské unie pozůstalému manželovi nebo manželce a nezaopatřeným dětem v případě úmrtí poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky uvedené v § 4 odst. 1 písm. zk) zákona ¹⁾
g29	Plnění z pojistné smlouvy o pojištění důchodu podle zákona upravujícího důchodové spoření uvedené v § 4 odst. 1 písm. h) zákona ¹⁾
g30	Příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy uvedené v § 6 odst. 9 písm. l) zákona ¹⁾
g31	Příjmy ze závislé činnosti vykonávané na území České republiky, plynoucí poplatníkům daně z příjmů fyzických osob, kteří jsou daňovými nerezidenty, od zaměstnavatelů se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, podle zákona o daních z příjmů uvedené v § 6 odst. 9 písm. f) zákona ¹⁾
g32	Úrokové příjmy daňových nerezidentů, které jim plynou z dluhopisů vydávaných v zahraničí poplatníky se sídlem v České republice nebo Českou republikou uvedené v § 4 odst. 1 písm. za) zákona ¹⁾
g33	Příjem z nabytí vlastnického práva k rodinnému domu nebo jednotce, která zahrnuje družstevní byt nebo družstevní nebytový prostor, který je garáží, sklepem nebo komorou, a nezahrnuje jiný nebytový prostor, je-li nabyvatelem fyzická osoba, která je členem bytového družstva, který je nájemcem tohoto rodinného domu nebo jednotky ve vlastnictví družstva a který se sám nebo jeho právní předchůdce podílel na jeho pořízení členským vkladem uvedených v § 4 odst. 1 písm. zg) zákona ¹⁾
g34	Náhrada pobytových výloh nebo příspěvek na pobytové výlohy poskytované orgány Evropské unie zaměstnanci nebo národním expertovi vyslanému k působení do instituce Evropské unie uvedené v § 4 odst. 1 písm. zi) zákona ¹⁾
g35	Příjem z nabytí vlastnického práva k věci na základě jeho převodu nebo přechodu podle zákona upravujícího převody vlastnického práva k jednotkám některých bytových družstev, je-li nabyvatelem oprávněný člen družstva uvedených v § 4 odst. 1 písm. zf) zákona ¹⁾
g36	Příjmy uvedené v § 4a zákona ¹⁾

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/print.jsp?FN=XPrijSez170101603&CMD=PrintEmpty&SSID=FT3pOQyteCl.IXBKAcPRcgs4~dTbz3BB>

Příloha B – Seznam ostatních započitatelných příjmů - 04

C. Jiné příjmy:

Kód	Druh příjmu
c	Dávky důchodového pojištění vyplacené jiným subjektem než ČSSZ
d2	Příjmy ze zahraničí obdobné podpoře v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci uvedené v § 7 odst. 2 písm. b) zákona ²⁾
e1	Plnění z pojištění pro případ dožití určitého věku uvedené v § 7 odst. 2 písm. c) zákona ²⁾
f6	Příjmy ze zahraničí obdobné dávoce přídavek na dítě a rodičovský příspěvek uvedené v § 7 odst. 2 písm. e) zákona ²⁾
f7	Příjmy ze zahraničí obdobné dávoce odměna pěstouna a příspěvek na úhradu potřeb dítěte uvedené v § 7 odst. 2 písm. e) zákona ²⁾
h	Další opakující se nebo pravidelné příjmy dle § 7 odst. 2 písm. m) zákona ²⁾
i	Příjem za poskytování péče o osobu blízkou nebo jinou pobírající příspěvek na péči
j1	Výživné nezaopatřeného dítěte uvedené v § 7 odst. 2 písm. d) zákona ²⁾
j2	Další druhy výživného a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce uvedené v § 7 odst. 2 písm. d) zákona ²⁾
l	Příjmy ze smlouvy o důchodu uvedené v § 10 odst. 1 písm. e) zákona č. 586/1992 Sb. a § 2701 zákona č. 89/2012 Sb.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

²⁾ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/print.jsp?FN=XPrijSez170101603&CMD=PrintEmpty&SSI=D=FT3pOQyteCl.IXBKAcPRcgs4~dTbz3BB>

Příloha C – Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech

ÚŘAD PRÁCE ČR

Příloha - HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

OSÚ S 15

Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech

Tento doklad slouží jako příloha k žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na zvláštní pomůcku.

A. Osoba předkládající prohlášení:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

B. Nemovitý majetek:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- nemám
 mám vlastní
 využívám majetek osob blízkých

C. Seznam nemovitého majetku:

Vplňte pouze v případě, že jste v části B zaškrtnl(a) druhou nebo třetí variantu.

Zaškrtněte všechny druhy majetku, který vlastníte nebo který vlastní osoby blízké avšak Vy ho využíváte, a uveďte jeho hodnotu nebo výměru.

Nemovitosti sloužící k bydlení nebo k rekreaci: hodnota: Kč

Pozemky:

☐ stavební	výměra: <input type="text"/>	m ²	
☐ zahrada	výměra: <input type="text"/>	m ²	
☐ pole	výměra: <input type="text"/>	m ²	
☐ jiný pozemek	druh pozemku: <input type="text"/>	výměra: <input type="text"/>	m ²

D. Movitý majetek:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- nemám
 mám vlastní
 mimo obvyklé vybavení domácnosti a majetku, jehož využití se neposuzuje, využívám majetek osob blízkých

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XSMPom180101611&CMD=EditForm&SSID=2pyxLD1xA0QOAOJxqA2ktGOSSJynWAhI>

Příloha C - Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech

E. Seznam movitého majetku:

Vypíšte pouze v případě, že jste v části D zaškrtnl(a) druhou nebo třetí variantu.

Zaškrtněte všechny druhy majetku, který vlastníte nebo který vlastní osoby blízké avšak Vy ho využíváte, a uveďte jeho hodnotu.

☐ Motorové vozidlo	hodnota:	____	Kč
☐ Cenné obrazy	hodnota:	____	Kč
☐ Cenné šperky	hodnota:	____	Kč
☐ Cenné sbírky	hodnota:	____	Kč
☐ Starožitnosti	hodnota:	____	Kč
☐ Další předměty nepatřící do obvyklého vybavení domácnosti	hodnota:	____	Kč

Popis těchto předmětů:

Finanční prostředky:

☐ hotovost přesahující 1000 Kč	hodnota:	____	Kč
☐ vklady na účtech	hodnota:	____	Kč
☐ cenné papíry	hodnota:	____	Kč

Stavební spoření:

Hodnotu stavebního spoření uveďte bez státního příspěvku, bez výnosů a s odečtením poplatku za dřívější ukončení.

☐ nemám			
☐ mám	hodnota:	____	Kč

Kapitálové životní pojištění:

☐ nemám			
☐ mám	hodnota:	____	Kč

F. Prohlášení žadatele

Veškeré údaje uvedené v tomto prohlášení jsou pravdivé. Jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z uvedení nepravdivých údajů vyplývaly.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	. . 20	Podpis:
---	-----	--------	---------

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XSMPom180101611&CMD=EditForm&SSID=2pyxLD1xA0QOAOJxqA2ktG0SSJynWAhI>

389

VYHLÁŠKA

ze dne 29. listopadu 2011

o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví podle § 80 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění zákona č. 382/2008 Sb. a zákona č. 366/2011 Sb., (dále jen „zákon“):

§ 1

Zvýšení částky živobytí osoby z důvodu dietního stravování

(K § 29 zákona)

(1) Částka živobytí osoby, jejíž zdravotní stav podle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování, se zvyšuje měsíčně

a) u diety nízkobílkovinné	o 1 380 Kč,
b) u diety při dialýze	o 1 000 Kč,
c) u diety nízkocholesterolové při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii	o 1 050 Kč,
d) u diety diabetické	o 1 130 Kč,
e) u diety při onemocnění fenylketonurií	o 2 220 Kč,
f) u diety při onemocnění celiakií	o 2 800 Kč,
g) u diety při osteoporóze, pokud celotělová kostní hustota poklesla o více než o 25 %, tj. T-skóre je horší než -2,5	o 1 090 Kč,
h) u diety při laktóзовé intoleranci	o 1 070 Kč,
i) u diety v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte	o 1 100 Kč.

(2) Pokud zdravotní stav osoby vyžaduje více typů dietního stravování, zvyšuje se částka živobytí osoby pouze jednou, a to o částku odpovídající té z diet, která je nejvyšší.

(3) Odborným lékařem příslušným k potvrzení potřeby příslušného typu diety se rozumí pro dietu

- a) nízkobílkovinnou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo nefrologie,

- b) při dialýze lékař příslušného oddělení zdravotnického zařízení, kde je osoba v dialyzačním programu,
- c) nízkocholesterolovou, při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii, lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo endokrinologie,
- d) diabetickou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru diabetologie nebo registrující praktický lékař, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- e) při onemocnění fenylketonurií lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie, u dětí a mládeže lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru dětská gastroenterologie a hepatologie, nebo registrující praktický lékař pro děti a dorost, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- f) při onemocnění celiakií lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie, u dětí a mládeže lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru dětská gastroenterologie a hepatologie, nebo registrující praktický lékař pro děti a dorost, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- g) při osteoporóze lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství, endokrinologie, revmatologie, ortopedie nebo gynekologie a porodnictví,
- h) při laktóзовé intoleranci lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru gastroenterologie,
- i) v těhotenství lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru gynekologie a porodnictví,
- j) při kojení do 1 roku věku dítěte jeho registrující praktický lékař pro děti a dorost.

§ 2

**Náležitosti průkazu zaměstnance
oprávněného k vykonávání činností sociální práce
(K § 63 odst. 3 zákona)**

Průkaz zaměstnance obce zařazeného do pověřeného obecního úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností jako sociálního pracovníka a zaměstnance státu zařazeného k výkonu práce v újezdním úřadu jako sociálního pracovníka, kterým se prokazuje při vstupu do obydlí za účelem vykonávání činností sociální práce, obsahuje tyto náležitosti:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení a titul zaměstnance,
- b) fotografii zaměstnance,
- c) označení „sociální pracovník“,
- d) označení příslušného úřadu, který průkaz vydal, otisk úředního razítka a podpis vedoucího zaměstnance,

e) dobu platnosti průkazu.

§ 3

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Vyhláška č. 504/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.
2. Vyhláška č. 626/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 504/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

§ 4

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2012.

Ministr:

Dr. Ing. Drábek v. r.

Příloha E - Potvrzení o nutnosti dietního stravování

ÚŘAD PRÁCE ČR

Příloha - HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Potvrzení o nutnosti dietního stravování

Toto potvrzení slouží jako příloha k žádosti o dávku příspěvek na živobytí.

A. Osoba, pro kterou se vydává potvrzení:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:

B. Potvrzení vydává⁴⁾:

--

C. Údaje o dietě⁵⁾:

☐ nízkobílkovinné	☐ při onemocnění fenylketonurií
☐ při dialýze	☐ při onemocnění celiakií
☐ nízkocholesterolemie při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii	☐ při osteoporóze, pokud celotělová kostní densita poklesla o více než 25 %, tj. T-skóre je horší než -2,5
☐ diabetické	☐ při laktóзовé intoleranci
	☐ v těhotenství a při kojení do jednoho roku dítěte

D. Platnost potvrzení:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností.

od: . 20 do: . 20

trvale

E. Toto potvrzení se vydává pro příslušný úřad, který rozhoduje o dávkách pomoci v hmotné nouzi, za účelem stanovení nároku a výše dávek.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	.	.	20
---	-----	---	---	----

razítko a podpis odborného lékaře

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

- 1) Uveďte všechna jména osoby.
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).
- 3) Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.
- 4) Potvrzení vydává podle typu diety příslušný odborný lékař, a to podle příslušné vyhlášky.
- 5) Zaškrtněte příslušný typ diety.

14 01 01 606

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XDieta140101606&CMD=EditForm&SSID=P1Jh4YJxpQsd9H5qwJvMLK8LSndBNF4Q>

Příloha F – Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006

System ASPI - stav k 14.2.2018 do částky 13/2018 Sb. a 8/2018 Sb.m.s.
110/2006 Sb. - o životním a existenčním minimu - poslední stav textu

110/2006 Sb.

ZÁKON

ze dne 14. března 2006

o životním a existenčním minimu

Změna: [261/2007 Sb.](#)
Změna: [239/2008 Sb.](#)
Změna: [261/2007 Sb.](#) (část), [129/2008 Sb.](#)
Změna: [308/2008 Sb.](#)
Změna: [85/2010 Sb.](#)
Změna: [73/2011 Sb.](#)
Změna: [329/2011 Sb.](#), [366/2011 Sb.](#), [409/2011 Sb.](#)
Změna: [399/2012 Sb.](#), [401/2012 Sb.](#)
Změna: [44/2013 Sb.](#)
Změna: [458/2011 Sb.](#), [105/2013 Sb.](#), [303/2013 Sb.](#), [344/2013 Sb.](#)
Změna: [252/2014 Sb.](#) (část)
Změna: [218/2007 Sb.](#), [252/2014 Sb.](#)
Změna: [332/2014 Sb.](#)
Změna: [377/2015 Sb.](#)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1 [\[Praktický komentář\]](#) [\[DZ\]](#)

Předmět úpravy

(1) Tento zákon stanoví životní minimum jako minimální hranici peněžních příjmů (dále jen "příjem") fyzických osob (dále jen "osoba") k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb a existenční minimum jako minimální hranici příjmů osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežít.

(2) Tento zákon dále upravuje způsob posouzení, zda příjmy osob dosahují částek životního minima nebo existenčního minima.

(3) Životní minimum ani existenční minimum nezahnuje nezbytné náklady na bydlení; poskytování pomoci k zajištění úhrady nezbytných nákladů na bydlení stanoví zvláštní právní předpisy¹⁾

§ 2 [\[Praktický komentář\]](#) [\[DZ\]](#)

Životní minimum jednotlivce

Částka životního minima jednotlivce činí měsíčně 3 410 Kč. Za jednotlivce se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která není společně posuzována s jinými osobami uvedenými v [§ 4](#).

Životní minimum společně posuzovaných osob

§ 3 [\[Praktický komentář\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Pokud je osoba pro účely tohoto zákona posuzována společně s jinými osobami ([§ 4](#)), jsou částky životního minima odstupňovány podle pořadí osob. Pořadí posuzovaných osob se stanoví tak, že se nejdříve posuzují osoby, které nejsou nezaopatřenými dětmi, a poté osoby, které jsou nezaopatřenými dětmi. V rámci každé z těchto skupin posuzovaných osob se pořadí stanoví podle věku od nejstarší po nejmladší osobu. Věkem osoby rozhodným pro stanovení částek životního minima je věk, kterého osoba dosáhne v kalendářním měsíci, za který je životní minimum zjišťováno.

(2) Částka životního minima osoby, která je posuzována jako první v pořadí, činí měsíčně 3 140 Kč.

(3) Částka životního minima osoby, která je posuzována jako druhá nebo další v pořadí, činí měsíčně

a) 2 830 Kč u osoby od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem,

b) 2 450 Kč u nezaopatřeného dítěte od 15 do 26 let věku,

c) 2 140 Kč u nezaopatřeného dítěte od 6 do 15 let věku,

d) 1 740 Kč u nezaopatřeného dítěte do 6 let věku.

(4) Životní minimum osob, které se pro účely tohoto zákona posuzují společně, se stanoví jako úhm částek životního minima všech těchto osob.

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

Příloha F - Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006

(5) Nezaopatřenost dítěte se pro účely tohoto zákona posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře.²⁾

§ 4 [Praktický komentář] [DZ]

(1) Společně se pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují

a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,

b) manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu^{2b)}; za partnera se pro účely tohoto zákona považuje také partner, se kterým občan členského státu Evropské unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů jiného členského státu Evropské unie, pokud tyto právní předpisy upravují vzájemnou výživovací povinnost mezi partnery,

c) rodiče a

1. nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené,

2. zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písmene b) nebo d),

d) jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokáží, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby³⁾

(2) Bytem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor místností nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt.

(3) Pokud bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, neposuzuje se společně s druhým rodičem, nestanoví-li tento zákon jinak. V případě svěřeni dítěte do společné nebo střídavé péče rodičů se dítě posuzuje společně s tím rodičem, se kterým má být posuzováno podle souhlasného prohlášení rodičů. Rodiče mohou měnit toto prohlášení nejdříve po uplynutí kalendářního měsíce. Společně s nezaopatřeným dítětem se posuzuje pro účely tohoto zákona vždy rodič, který prohlašuje pro účely zvláštního právního předpisu⁴⁾, že spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby³⁾.

(4) Za rodiče se pro účely tohoto zákona považuje též osoba, které bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu; v tomto případě není dítě posuzováno společně se svým rodičem. Za rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů se pro účely tohoto zákona považuje rozhodnutí soudu o

a) svěřeni dítěte do péče jiné osoby⁶⁾,

b) osvojení dítěte⁸⁾,

c) předání dítěte do péče budoucího osvojitele⁹⁾,

d) předání dítěte osvojiteli do péče před osvojením⁸⁾,

e) jmenování fyzické osoby poručníkem dítěte⁹⁾,

f) svěřeni dítěte do pěstounské péče a do pěstounské péče na přechodnou dobu¹⁰⁾,

g) svěřeni dítěte do předpěstounské péče zájemci o pěstounskou péči¹¹⁾,

h) nařízení předběžného opatření o péči o dítě.

(5) Nezaopatřené dítě se neposuzuje společně s rodiči, pokud je na základě rozhodnutí příslušného orgánu v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež. Za plné přímé zaopatření se považuje zaopatření v ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež, poskytuje-li tento ústav (zařízení) dětem stravování, ubytování a ošacení.

(6) Pokud společně užívají byt osoby, které lze společně posuzovat v rámci dvou nebo více okruhů společně posuzovaných osob, má přednost společně posuzování rodičů a nezaopatřených dětí; v ostatních případech se okruh společně posuzovaných osob stanoví podle jejich souhlasného prohlášení. Osamělý rodič společně užívající byt se svými rodiči se však posuzuje i s dítětem společně s rodiči.

(7) Společně posuzovanými osobami podle odstavce 1 jsou i osoby, které se přechodně, z důvodů soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních, jakož i z důvodu dlouhodobého výkonu dobrovolnické služby, zdržují mimo byt, který užívají k bydlení.

(8) Osoba, která je ve vazbě, ve výkonu ochranného opatření zabezpečovací detence nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, se nepovažuje za osobu společně posuzovanou, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá; to neplatí, jde-li o společně posuzování matek s dětmi, které mají ve své osobní péči v době výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.

§ 5 [Praktický komentář] [DZ]

Existenční minimum

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

Příloha F - Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006

(1) Částka existenčního minima osoby činí měsíčně 2 200 Kč.

(2) Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 88 let.

Posuzování příjmů

§ 6 [\[Praktický komentář\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Pro posouzení toho, zda příjem osoby dosahuje částky životního minima nebo existenčního minima, se porovnává úhm jejich započitatelných příjmů s částkou životního minima nebo existenčního minima. Pokud jsou však osoby posuzovány podle tohoto zákona společně, porovnává se úhm započitatelných příjmů všech společně posuzovaných osob s úhmem částek životního minima posuzovaných osob.

(2) Nestanoví-li zvláštní právní předpisy jinak, zjišťují se příjmy posuzovaných osob vyplacené v kalendářním měsíci, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž se posuzuje, zda příjmy osob dosahují částek životního minima nebo existenčního minima.

§ 7 [\[Praktický komentář\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Za započitatelné příjmy se pro účely tohoto zákona považují

- a) příjmy ze závislé činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů¹²⁾,
- b) příjmy ze samostatné činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů¹⁴⁾,
- c) příjmy z kapitálového majetku uvedené v zákoně o daních z příjmů¹⁵⁾, pokud nejde o plnění ze zákonného pojištění,
- d) příjmy z nájmu podle zákona o daních z příjmů¹⁶⁾,
- e) ostatní příjmy uvedené v zákoně o daních z příjmů, při kterých dochází ke zvýšení majetku¹⁷⁾,
a to po odpočtu výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, po odpočtu daně z příjmů a pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pokud nebyla pojistná zahrnuta do těchto výdajů; příjmy z podnikání jsou však u osoby, která je poplatníkem daně z příjmů stanovené paušální částkou podle zákona o daních z příjmů¹⁸⁾, předpokládané příjmy, a výdajů vynaloženými na jejich dosažení, zajištění a udržení jsou předpokládané výdaje, na jejichž základě byla stanovena daň paušální částkou.

(2) Za započitatelné příjmy se pro účely tohoto zákona dále považují

- a) dávky nemocenského pojištění (péče) a důchodového pojištění a dávky úrazového pojištění, s výjimkou bolestného, příspěvku za ztížení společenského uplatnění, náhrady nákladů spojených s léčením a náhrady nákladů spojených s pohřbem,
- b) podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci¹⁹⁾,
- c) plnění z pojištění pro případ dožití určitého věku,
- d) výživné a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce, s výjimkou těch uvedených příjmů, které byly vyplaceny z příjmů osoby, která se pro účely stanovení započitatelných příjmů považuje za společně posuzovanou osobu s osobou, která takové příjmy přijala,
- e) dávky státní sociální podpory a dávky péčovské péče²⁰⁾, s výjimkou příspěvku na bydlení a jednorázových dávek,
- f) příspěvek na živobytí²¹⁾,
- g) mzdové nároky vyplacené Úřadem práce České republiky - krajskou pobočkou, popřípadě pobočkou pro hlavní město Prahu podle zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů²²⁾,
- h) příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a jsou od této daně osvobozeny²³⁾, nejde-li o příjmy uvedené v písmenech a) až g) nebo v [odstavci 5](#), s výjimkou
 1. příjmů ze závislé činnosti osvobozených od daně z příjmů fyzických osob²⁴⁾, kromě příjmů uvedených v písmenech i), j), k) a l),
 2. přijaté náhrady škody, náhrady nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, úmrtí a příspěvku na pohřb podle zvláštních právních předpisů, plnění z pojištění odpovědnosti za škody a finančních prostředků na odstranění následků živelní pohromy,
 3. peněžní pomoci obětem trestné činnosti,
 4. sociální výpomoci poskytované zaměstnavatelem,
 5. podpory a příspěvků z prostředků fundace a spolku,
 6. příjmů plynoucích z doplatku na bydlení a mimořádné okamžité pomoci podle zákona o pomoci v hmotné nouzi²⁵⁾,
 7. příjmu plynoucího z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách²⁶⁾, je-li tato péče vykonávána fyzickou osobou patřící do okruhu společně posuzovaných osob podle [§ 4](#),
 8. stipendií,
 9. příjmů ve formě náhrady účelné, hospodárné a prokazatelně vynaložených výdajů spojených s darováním a odběrem krve a jejich složek, tkání, buněk nebo orgánů, pokud se tato náhrada poskytuje podle jiných právních předpisů,
 10. náhrad (příspěvků) pobytových výloh poskytovaných orgány Evropské unie zaměstnancům (národním expertům) vyslaným k působení do institucí Evropské unie,
 11. příjmu plynoucího ve formě daňového bonusu,

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

Příloha F - Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006

a to ve výši po odpočtu výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, které se pro tento účel stanoví obdobně jako takové výdaje pro určení základu daně podle zákona o daních z příjmů²⁹⁾.

i) zvláštní příspěvek nebo příspěvek za službu v zahraničí poskytovaný podle zvláštních právních předpisů vojákům a příslušníkům bezpečnostních sborů³⁰⁾ vyslaným v rámci jednotky mnohonárodních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů mimo území České republiky po dobu působení v zahraničí, a to ve výši po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení, které se pro tento účel stanoví obdobně jako takové výdaje pro určení základu daně podle zákona o daních z příjmů²⁹⁾.

j) příjem získaný ve formě náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny, za dobu dočasně pracovní neschopnosti nebo karantény podle zvláštních právních předpisů³¹⁾, a to ve výši po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení, které se pro tento účel stanoví obdobně jako takové výdaje pro určení základu daně podle zákona o daních z příjmů²⁹⁾.

k) příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy.

l) příjmy ze závislé činnosti vykonávané na území České republiky, plynoucí poplatníkům daně z příjmů fyzických osob, kteří jsou daňovými nerezidenty, od zaměstnavatelů se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí, podle zákona o daních z příjmů.

m) další opakující se nebo pravidelné příjmy.

(3) Za příjem se považují též příjmy ze zahraničí obdobně příjmům uvedeným v [odstavcích 1 a 2](#) v částce, v jaké byly vyplaceny, popřípadě po odpočtu výdajů, daní, pojistného a příspěvku uvedených v [odstavcích 1 a 2](#).

(4) Je-li příjem uvedený v [odstavcích 1 a 2](#) vyplácen v cizí měně, přepočte se na českou měnu podle příslušného kursu vyhlášeného Českou národní bankou platného k prvnímu dni období, za které se zjišťuje příjem, není-li dále stanoveno jinak. Pro přepočet měn, u nichž Česká národní banka nevyhlašuje příslušný kurs, se použije kurs této měny obvykle používaný bankami v České republice k prvnímu dni období, za které se zjišťuje příjem. Je-li příjem vyplácen v cizí měně předmětem daně z příjmů podle zákona o daních z příjmů, přepočte se na českou měnu způsobem platným pro účely daně z příjmů, a to v případech, kdy je obdobím, za něž se příjem zjišťuje, kalendářní rok.

(5) Za příjem se nepovažuje příspěvek na péči³²⁾, část příspěvku na úhradu potřeb dítěte náležející z důvodu zdravotní na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I až IV³³⁾, příspěvek na mobilitu³⁴⁾, příspěvek na zvláštní pomůcku³⁵⁾, příjem z prodeje nemovitě věci a z odstupného za uvolnění bytu použitý k úhradě nákladů na uspokojení bytových potřeb a zvláštní příspěvek k důchodu podle zvláštních právních předpisů³⁶⁾. Za příjem se dále nepovažuje příjem plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou je Česká republika povinna uhradit, nebo z titulu urovnání záležitosti před Evropským soudem pro lidská práva na základě smíru nebo jednostranného prohlášení vlády ve výši, kterou se Česká republika zavázala uhradit³⁷⁾. Za příjem se dále také nepovažuje příjem plynoucí z titulu odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestním tribunálem, popřípadě obdobným mezinárodním soudním orgánem, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v [§ 145 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních](#).

§ 8 [Praktický komentář IDZ]

Způsob zápočtu příjmů ze samostatné činnosti

(1) Za započitatelný příjem za kalendářní měsíc se u osoby, která má nebo měla příjmy uvedené v [§ 7 odst. 1 písm. b\)](#), považuje

a) částka odpovídající měsíčnímu průměru těchto příjmů za období uvedené v daňovém přiznání za předchozí zdaňovací období zahrnující kalendářní měsíce, v nichž byla alespoň po část měsíce vykonávána činnost, z níž měla osoba příjmy uvedené v [§ 7 odst. 1 písm. c\)](#).

b) částka odpovídající jedné dvanáctině příjmů poplatníka daně z příjmů fyzických osob stanovené paušální částkou podle zákona o daních z příjmů³⁸⁾, není-li dále stanoveno jinak.

(2) Za započitatelný příjem osoby uvedené v [odstavci 1](#) se však považuje nejméně částka ve výši 50 % měsíční průměrné mzdy v národním hospodářství za předchozí kalendářní rok s tím, že tato částka se zaokrouhuje na celé stokrundy dolů a vyhláší jí Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě údajů Českého statistického úřadu seřazením uveřejněným ve Sbírce zákonů. Tato částka se považuje za minimální příjem osoby uvedené v [odstavci 1](#) vždy od 1. července roku, v němž došlo k vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za předchozí kalendářní rok, do 30. června následujícího kalendářního roku. Částka uvedená ve větě první se nepoužije, jde-li o osobu vykonávající výdělečnou činnost, která se považuje podle zákona o důchodovém pojištění za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost³⁹⁾, nebo o osobu, jejíž činnost se nepovažuje podle zákona o důchodovém pojištění za činnost osoby samostatně výdělečně činné proto, že tuto činnost nevykonává soustavně⁴⁰⁾.

(3) U osoby samostatně výdělečně činné, která nemá příjem ze samostatné výdělečné činnosti, ale nepřerušila výkon této činnosti ani jí tato činnost nebyla pozastavena, se za příjem považuje částka uvedená v [odstavci 2](#); to neplatí, jde-li o osobu vykonávající činnost, která se považuje podle zákona o důchodovém pojištění za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost³⁹⁾, nebo o osobu, jejíž činnost se nepovažuje podle zákona o důchodovém pojištění za činnost osoby samostatně výdělečně činné proto, že tuto činnost nevykonává soustavně⁴⁰⁾.

(4) U osoby, která má nebo měla příjmy uvedené v [§ 7 odst. 1 písm. b\)](#) a za předchozí zdaňovací období nepodala přiznání k dani z příjmů a která není poplatníkem daně z příjmů stanovené paušální částkou, se vychází z těchto příjmů za zdaňovací období předcházející takovému období. V případě, že tato osoba v předcházejícím zdaňovacím období

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbírka zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

Příloha F - Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006

podnikatelskou ani jinou samostatnou výdělečnou činnost ještě nevykonávala, vychází se nejméně z poloviny částky uvedené v [odstavci 2](#). U osoby, na kterou se nevztahuje nejnižší započitatelný příjem podle [odstavce 2](#), se vychází z poloviny částky uvedené v [odstavci 2](#) až do konce kalendářního měsíce, ve kterém podá daňové přiznání, nebo sama určí výši příjmu, pokud není povinna podat daňové přiznání.

§ 9 [\[Praktický komentář\]](#) [\[DZ\]](#)

Zvýšení částek životního a existenčního minima

(1) Částky životního minima stanovené v [§ 2](#) a [§ 3 odst. 2 a 3](#) a částku existenčního minima stanovenou v [§ 5 odst. 1](#) může vláda zvýšit nařízením v pravidelném termínu od 1. ledna, a to podle skutečného růstu nákladů na výživu a na ostatní základní osobní potřeby vyjádřeného růstem příslušného indexu spotřebitelských cen za domácnosti celkem (dále jen "příslušný index spotřebitelských cen") ve stanoveném rozhodném období za podmínky, že příslušný index spotřebitelských cen vzroste od počátku rozhodného období alespoň o 5 %.

(2) Vláda může nařízením částky životního minima stanovené v [§ 2](#) a [§ 3 odst. 2 a 3](#) a částku existenčního minima stanovenou v [§ 5 odst. 1](#) zvýšit též v mimořádném termínu.

(3) Rozhodné období podle [odstavce 1](#) se určuje tak, že prvním měsícem tohoto období je kalendářní měsíc následující po posledním měsíci předchozího rozhodného období při posledním zvýšení částek životního minima a existenčního minima a posledním měsícem rozhodného období pro zvýšení částek životního minima a existenčního minima v pravidelném termínu je září kalendářního roku, který předchází kalendářnímu roku, ve kterém dojde ke zvýšení částek životního minima a existenčního minima, v případě, kdy došlo ke zvýšení životního minima a existenčního minima v mimořádném termínu, je prvním měsícem tohoto období kalendářní měsíc následující po posledním měsíci zohledněném mimořádným zvýšením.

(4) Růst příslušného indexu spotřebitelských cen se zjišťuje z údajů Českého statistického úřadu.

§ 10 [\[DZ\]](#)

Přechodné ustanovení

Pro účely prvního zvýšení částek životního minima a existenčního minima podle tohoto zákona je prvním měsícem rozhodného období říjen 2006.

§ 11 [\[DZ\]](#)

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Zákon č. [463/1991 Sb.](#), o životním minimu.
2. Nařízení vlády č. [245/1994 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima a dávky péčovské péče.
3. Nařízení vlády č. [281/1995 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
4. Nařízení vlády č. [219/1996 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
5. Nařízení vlády č. [123/1997 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
6. Nařízení vlády č. [42/1998 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
7. Nařízení vlády č. [56/2000 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
8. Nařízení vlády č. [333/2001 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
9. Nařízení vlády č. [684/2004 Sb.](#), kterým se zvyšují částky životního minima.
10. Nařízení vlády č. [505/2005 Sb.](#), o zvýšení částek životního minima.

§ 12 [\[DZ\]](#)

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2007.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Paroubek v. r.

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbirka zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

Příloha F - Zákon 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006

- 1) Zákon č. [111/2006 Sb.](#), o pomoci v hmotné nouzi.
- Zákon č. [117/1995 Sb.](#), o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) [§ 11 až 16 zákona č. 117/1995 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 2a) Zákon č. [115/2006 Sb.](#), o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 3) [§ 115 občanského zákoníku](#).
- 4) Například [§ 35c zákona č. 586/1992 Sb.](#), o daních z příjmů
- [§ 553 občanského zákoníku](#).
- 6) [§ 796 občanského zákoníku](#).
- 7) [§ 824 občanského zákoníku](#).
- 8) [§ 826 občanského zákoníku](#).
- 9) [§ 928 občanského zákoníku](#).
- 10) [§ 959 občanského zákoníku](#).
- 11) [§ 963 občanského zákoníku](#).
- 12) [§ 6 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 13) [§ 6 odst. 10 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 14) [§ 7 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 15) [§ 8 odst. 1 písm. a\) až e\) a písm. g\) a h\) zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů, pokud nejde o plnění ze zákonného pojištění,
- 16) [§ 9 odst. 1 a 7 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů, [§ 10 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 17) [§ 10 odst. 1 a § 10 odst. 9 písm. a\) zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 18) [§ 7a zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 19) Zákon č. [435/2004 Sb.](#), o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
- 20) Zákon č. [118/2000 Sb.](#), o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 21) [§ 4 odst. 1 a § 6 odst. 9 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 22) [§ 6 odst. 9 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 22a) [§ 33 a násl. a § 35 a násl. zákona č. 111/2006 Sb.](#), ve znění zákona č. [261/2007 Sb.](#)
- 22b) [§ 7 zákona č. 108/2006 Sb.](#), o sociálních službách.
- 23) [§ 5 zákona č. 586/1992 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 24) Například [§ 11 odst. 3 zákona č. 143/1992 Sb.](#), o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů, [§ 119 zákona č. 361/2003 Sb.](#), o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.
- 24a) Například [§ 192 až 194 zákoníku práce](#), [§ 34 odst. 4 zákona č. 236/1995 Sb.](#), o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, [§ 73 odst. 4 zákona č. 128/2000 Sb.](#), o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, [§ 48 odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb.](#), o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, [§ 53 odst. 4 zákona č. 131/2000 Sb.](#), o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.
- 25) [§ 11 zákona č. 108/2006 Sb.](#), o sociálních službách.
- 26) [§ 47f odst. 3 a 4 zákona č. 359/1999 Sb.](#)
- 27) Zákon č. [329/2011 Sb.](#), o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů.
- 28) Část první hlava druhá zákona č. [357/2005 Sb.](#), o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů.
- 28a) [Čl. 37 odst. 1 a čl. 39 a 41 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod](#), uveřejněné pod č. [209/1992 Sb.](#), ve znění Protokolu č. 11 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, kterým se mění kontrolní mechanismus v ní ustavený, uveřejněného pod č. [243/1998 Sb.](#)
- 29) [§ 9 odst. 6 zákona č. 155/1995 Sb.](#), o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
- 30) [§ 9 odst. 3 písm. d\) a f\) zákona č. 155/1995 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů.
- 31) [§ 47e a násl. zákona č. 359/1999 Sb.](#)

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o životním a existenčním minimu. In: Sbírká zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1300-1304. Dostupné z: ASPI

Příloha G – Žádost o příspěvek na živobytí

ÚŘAD PRÁCE ČR
HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Žádost o příspěvek na živobytí

A. Žadatel:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:	
Státní příslušnost:					
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:			
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:	
Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:			
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:	
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:			
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:	
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :	Dieta ⁹⁾ :		
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20	Rodinný stav ¹¹⁾ :	Manžel(ka) ¹²⁾ :	Rodiče ¹³⁾ :		
Bydliště v ČR ¹⁴⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :		
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:			

- 1) Uveďte všechna jména osoby.
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž, nebo žena).
- 3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.
- 4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.
- 5) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.
- 6) Do kolonky **Zdrav. stav** zapíše **ANO**, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 7) Do kolonky **Stupeň invalidity** zapíše stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 8) Do kolonky **Péče** zapíše z tabulky D pořadové číslo dítěte, kterému je osoba rodičem a o které celodenně, osobně a řádně pečuje a toto dítě nemůže být z vážných důvodů umístěno v jeslích, mateřské škole nebo v obdobném zařízení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 9) Do kolonky **Dieta** zapíše **ANO**, pokud osobě lékař doporučil dietní stravování. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 10) Do kolonky **Zdravotní péče** uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení, ve kterém je osobě poskytována zdravotní péče.
- 11) Do kolonky **Rodinný stav** zapíše jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 - registrované partnerství.
- 12) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo D, která je manželem(kou) osoby.
- 13) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo D, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřené dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo D není uveden, kolonku proškrtněte.
- 14) Do kolonky **Bydliště v ČR** zapíše **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepeť této osoby s Českou republikou.
- 15) Do kolonky **St. důchod** zapíše **ANO**, pokud je osoba poživatelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 16) Do kolonky **Nezaopatřenost** zapíše **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.
- 17) Do kolonky **Vyživovací pov.** uveďte **ANO**, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte **NE**. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletlosti.

PROSÍM OBRÁTTE
17 07 01 501

1/4

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=PnZ170701501&CMD=EditForm&SSID=uIEK5a4jhc7M3D0mF~YdMKC4NKeB4Xow>

Příloha G - Žádost o příspěvek na živobytí

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
		Č. orient.:
		PSČ:
2. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
		Č. orient.:
		PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
		Č. orient.:
		PSČ:
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:

C. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává právnícká osoba zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
	Č. orient.:
	PSČ:
Telefon:	E-mail:
	ID datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnícké osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ¹⁹⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Státní příslušnost:		
Adresa pro doručování ²⁰⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
		Č. orient.:
		PSČ:

D. Ostatní společně posuzované osoby²¹⁾:

Uveďte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor) na adrese skutečného pobytu uvedené v části A. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnícké osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřené dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřené a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
		Č. orient.:
		PSČ:
3. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
		Č. orient.:
		PSČ:
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Rodinný stav ¹¹⁾ :
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
Zdravotní péče ¹⁰⁾ :	. . . 20	Užívání a náklady ²²⁾ :
		Rodiče ¹³⁾ :
Výživovací pov. ¹⁷⁾ :	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.	Podpis:

18) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

19) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uveďte v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

20) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

21) § 2 a § 8 zákona č. 111/2008 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

22) Do kolonky Užívání a náklady zapíšte NE, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společně náklady na své potřeby.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=PnZ170701501&CMD=EditForm&SSID=uIEK5a4jhc7M3D0mF~YdMKC4NKeB4Xow>

Příloha G - Žádost o příspěvek na živobytí

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:		Státní příslušnost:
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
4.	Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:		
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Rodinný stav ¹¹⁾ :	Manžel(ka) ¹²⁾ :	
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :	Dieta ⁹⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20	Užívání a náklady ²²⁾ :		Rodiče ¹³⁾ :	
Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			Podpis:
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:		Státní příslušnost:
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
5.	Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:		
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Rodinný stav ¹¹⁾ :	Manžel(ka) ¹²⁾ :	
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :	Dieta ⁹⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20	Užívání a náklady ²²⁾ :		Rodiče ¹³⁾ :	
Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			Podpis:
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:		Státní příslušnost:
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
6.	Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:		
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Rodinný stav ¹¹⁾ :	Manžel(ka) ¹²⁾ :	
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :	Dieta ⁹⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20	Užívání a náklady ²²⁾ :		Rodiče ¹³⁾ :	
Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			Podpis:

E. Počet dalších osob užívajících byt (obývaný prostor)²³⁾:

23) Uveďte počet dalších osob, které užívají byt (obývaný prostor) a které nejsou společně posuzovanými osobami, a proto nebyly uvedeny v odstavci D.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=PnZ170701501&CMD=EditForm&SSID=uIEK5a4jhc7M3D0mF~YdMKC4NKeb4Xow>

Příloha G - Žádost o příspěvek na živobytí

F. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

- na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ²⁴⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

- poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR

- poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

- v hotovosti

G. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 10 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení zdravotní péče, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	. . 20	Podpis žadatele/zástupce:
---	-----	--------	---------------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby (mimo osoby v části D) průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list
- **Informace o užívání bytu (obývaném prostoru)**
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu nebo**
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnu výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepřiznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu **Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení, průkaz mimořádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, které je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobě nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která vyplnila kolonku **Stupeň invalidity**, doklad o přiznání stupně invalidity
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Dieta**, **Potvrzení o nutnosti dietního stravování**
- pro každou osobu výpisy z bankovních účtů
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost**, **Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

²⁴⁾ Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 0699.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=PnZ170701501&CMD=EditForm&SSID=uIEK5a4jhc7M3D0mF~YdMKC4NKeB4Xow>

Příloha H – Žádost o doplatek na bydlení

ÚŘAD PRÁCE ČR

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

OSÚ S 15
podací razítko

Žádost o doplatek na bydlení

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
Dieta ⁹⁾ :		
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20	Rodinný stav ¹¹⁾ :	Manžel(ka) ¹²⁾ :
	Rodiče ¹³⁾ :	
Bydliště v ČR ¹⁴⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :
	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:

- 1) Uvedte všechna jména osoby.
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muz. nebo žena).
- 3) Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.
- 4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.
- 5) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.
- 6) Do kolonky Zdrav. stav запиšte ANO, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 7) Do kolonky Stupeň invalidity запиšte stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 8) Do kolonky Péče запиšte z tabulky D pořadové číslo dítěte, kterému je osoba rodičem a o které celodenně, osobně a řádně pečuje a toto dítě nemůže být z vážných důvodů umístěno v jeslích, mateřské škole nebo v obdobném zařízení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 9) Do kolonky Dieta запиšte ANO, pokud osobě lékař doporučil dietní stravování. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 10) Do kolonky Zdravotní péče uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení, ve kterém je osobě poskytována zdravotní péče.
- 11) Do kolonky Rodinný stav запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.
- 12) Do kolonky Manžel(ka) uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo D, která je manželem(kou) osoby.
- 13) Do kolonky Rodiče uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo D, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo D není uveden, kolonku proškrtněte.
- 14) Do kolonky Bydliště v ČR запиšte ANO, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, pění zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemnou souvislost dokládá sepetí této osoby s Českou republikou.
- 15) Do kolonky St. důchod запиšte ANO, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 16) Do kolonky Nezaopatřenost запиšte ANO, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.
- 17) Do kolonky Vyživovací pov. uveďte ANO, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživě, který vznikl v době nezletilosti dítěte. Pokud vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti stanovenou nemáte a nemáte ani vůči zletilému dítěti dluh na výživě, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte NE. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletlosti.

1/4

PROSÍM OBRÁTEŤ
17 07 01 502

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=DByd170701502&CMD=EditForm&SSID=w4GwgfjyHnFX8KgneSqpv0V0g67Ibcht>

Příloha H - Žádost o doplatek na bydlení

B. Zástupce žadatele:

Vypíšte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před: za:	Státní příslušnost:
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
2. Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:

C. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vypíšte v případě, že žádost podává právnícká osoba zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail: ID datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnícké osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ¹⁹⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . 20 do: . . 20	Titul před: za:
Adresa pro doručování ²⁰⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:

D. Ostatní společně posuzované osoby²¹⁾:

Uveďte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor) na adrese skutečného pobytu uvedené v části A. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před: za:	Státní příslušnost:	
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:	
3. Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:	
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :	St. důchod ¹⁵⁾ :	Rodinný stav ¹¹⁾ :	Manžel(ka) ¹²⁾ :
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :	Dieta ⁹⁾ :
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . 20		Užívání a náklady ²²⁾ :	Rodiče ¹³⁾ :
Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.		Podpis:

18) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

19) Údaj je povinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muz nebo žena).

20) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

21) § 2 a § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

22) Do kolony Užívání a náklady zapíšte NE, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společně náklady na své potřeby.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=DByd170701502&CMD=EditForm&SSID=w4GwgfjyHnFX8KgneSqV0V0g67Ibcht>

Příloha H – Žádost o doplatek na bydlení

4.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :				
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:		Státní příslušnost:				
	Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:		Část obce:		Ulice:		Č. p. 4):	Č. orient:	PSČ:
	Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:		Část obce:		Ulice:		Č. p. 4):	Č. orient:	PSČ:
	Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :		St. důchod ¹⁵⁾ :		Rodinný stav ¹¹⁾ :		Manžel(ka) ¹²⁾ :		
	Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²²⁾ :		Rodiče ¹³⁾ :				
	Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.					Podpis:	
	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :				
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:		Státní příslušnost:				
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:		Část obce:		Ulice:		Č. p. 4):	Č. orient:	PSČ:	
Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:		Část obce:		Ulice:		Č. p. 4):	Č. orient:	PSČ:	
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :		St. důchod ¹⁵⁾ :		Rodinný stav ¹¹⁾ :		Manžel(ka) ¹²⁾ :			
Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :			
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²²⁾ :		Rodiče ¹³⁾ :					
Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.					Podpis:		
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :					
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před: za:		Státní příslušnost:					
Trvalý pobyt ¹⁸⁾ : Obec:		Část obce:		Ulice:		Č. p. 4):	Č. orient:	PSČ:	
Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:		Část obce:		Ulice:		Č. p. 4):	Č. orient:	PSČ:	
Nezaopatřenost ¹⁶⁾ :		St. důchod ¹⁵⁾ :		Rodinný stav ¹¹⁾ :		Manžel(ka) ¹²⁾ :			
Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :			
Zdravotní péče ¹⁰⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²²⁾ :		Rodiče ¹³⁾ :					
Vyživovací pov. ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.					Podpis:		

E. Počet dalších osob užívajících byt (obývaný prostor)²³⁾:

23) Uveďte počet dalších osob, které užívají byt (obývaný prostor) a které nejsou společně posuzovanými osobami, a proto nebyly uvedeny v odstavci D.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=DByd170701502&CMD=EditForm&SSID=w4GwgfjyHnFX8KgneSqpv0V0g67Ibcht>

Příloha H - Žádost o doplatek na bydlení

F. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

na platební účet v peněžnímu ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ²⁴⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:		Jméno ¹⁾ :

poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR

poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	PSČ:

v hotovosti

G. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení zdravotní péče, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	. . 20	Podpis žadatele/zástupce:
---	-----	--------	---------------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby (mimo osoby v části D) průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list
- **Informace o užívání bytu (obyvaném prostoru)**
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu nebo**
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo**
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz**
- pro každou osobu **Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení, průkaz mimořádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, která je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobá nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která vyplnila kolonku **Stupeň invalidity**, doklad o přiznání stupně invalidity
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Dieta**, **Potvrzení o nutnosti dietního stravování**
- pro každou osobu výpisy z bankovních účtů
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost**, **Prohlášení o stanovení vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

²⁴⁾ Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 0600.

Dostupné z:

<https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=DByd170701502&CMD=EditForm&SSID=w4GwgffyHnFX8KgneSqpV0V0g67Ibcht>

Příloha I – Informace o užívaném bytu

ÚŘAD PRÁCE ČR

Příloha - HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Informace o užívaném bytu (obývaném prostoru)

A. Žadatel o dávku:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

Veškeré informace uvedené na tomto dokladu jsou platné k:

B. Obývaný prostor (právní titul k obývanému prostoru):

Zaškrtněte prosím jednu z následujících tří variant. V případě první nebo druhé varianty doplňte datum.

právní titul k užívanému prostoru (např. smlouva, věcné břemeno) platný od:

bez právního titulu k užívanému prostoru od:

bez přístřeší

C. Byt (obývaný prostor):

Adresa:	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ³⁾ : Č. orient.: PSČ:
Zaškrtněte jednu z uvedených možností. Pokud zvolíte byt, uveďte, zda užíváte celý byt nebo pouze jeho část.		
Typ bydlení:	☐ byt	☐ pobytové sociální služby ⁴⁾
	☐ celý byt ☐ část bytu	☐ ubytovací zařízení (např. ubytovna)
	☐ stavba pro rekreaci	☐ jiný než obytný prostor
Podlahová plocha ⁵⁾ :	m ²	Číslo bytu ⁶⁾ :
Specifikace bytu (obývaného prostoru) ⁷⁾ :		

D. Vztah k bytu (obývanému prostoru):

Zaškrtněte jednu z uvedených možností.

nájemce⁸⁾ člen družstva, které je vlastníkem bytu vlastník manžel/manželka vlastníka jiný vztah

E. Nájemné a pravidelné úhrady za služby:

Výše měsíčního nájemného: Kč Výše měsíčních nákladů na ostatní služby spojené bezprostředně s užíváním bytu⁹⁾: Kč

Skutečná výše nákladů¹⁰⁾: Kč

- 1) Uveďte všechna jména osoby.
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).
- 3) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.
- 4) Typ bydlení **Pobytové sociální služby** zaškrtněte, jestliže jste ubytován(a) v domově pro seniory, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově se zvláštním režimem, chráněném bydlení, domě na půl cesty, terapeutické komunitě, nebo v azylovém domě anebo užíváte sociální služby poskytované ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče podle zákona o sociálních službách.
- 5) Do kolonky **Podlahová plocha** uveďte plochu celého bytu (obývaného prostoru) a to i v případě že obýváte jen část bytu.
- 6) Kolonku **Číslo bytu** vyplňte v případě, že číslo bytu bylo přiděleno.
- 7) Do kolonky **Specifikace bytu (obývaného prostoru)** uveďte jeho podrobný popis – umístění bytu (obývaného prostoru) v objektu, podlaží, přístup/vchod, a další. U ubytovacích zařízení např. též název zařízení, číslo pokoje, atd.
- 8) Za nájemní formu bydlení nelze považovat situaci, kdy nájemcem bytu je manžel(ka) majitele(ky) bytu (obývaného prostoru), jestliže jeden z manželů uvedený jako nájemce má právo užívat byt (obývaný prostor) na základě práva odvozeného od vlastnického práva druhého manžela.
- 9) **Náklady za ostatní služby** zahrnují: paušální platby za vodné a stočné (pokud není vodné a stočné hrazeno formou záloh), za úklid společných prostor v domě, za užívání výtahu, za osvětlení společných prostor v domě, za odvoz tuhého komunálního odpadu, za vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou, popřípadě další prokazatelné a nezbytné služby související s bydlením. Zálohy na ústřední (dálkové) vytápění, zálohy na vodné nebo vodné a stočné, se stejně jako zálohy na energie (elektrina a plyn) dokládají zvlášť příslušnými doklady.
- 10) Do kolonky **Skutečná výše nákladů** uveďte celkové měsíční náklady (zahrnující nájem, energie a služby), které skutečně hradíte. Kolonku vyplňte pouze v případě, jestliže jste zaškrtn(a) v části C kolonku část bytu anebo jste neuvedl(a) výši měsíčního nájemného nebo výši měsíčních úhrad za služby spojené bezprostředně s užíváním bytu (obývaného prostoru), protože tyto údaje neznáte z důvodu, že byt (obývaný prostor) užívají ještě další osoby, které nejsou společně posuzovány na žádosti o příspěvek na živobytí nebo na žádosti o doplatek na bydlení a tyto údaje vám tyto osoby nesdělily.

Dostupné z:

https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XInfByt170701607&CMD=EditForm&SSID=X-dcLhLJQVcbo6LOAEj9pj~OPPLWwbQ_

Příloha I – Informace o užívaném bytu

F. Energie používaná k vaření:

Zaškrtněte pouze jeden druh energie převážně využívaný k vaření. Tuto část nevyplňujte, pokud užíváte jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení a náklady na vaření jsou zahrnuty v nájmu.

elektřina

zemní plyn

jiná energie:

název:

G. Energie používaná k vytápění:

Zaškrtněte alespoň jeden druh energie využívaný k vytápění celého bytu (obývaného prostoru). Pokud zaškrtnete více druhů energie, uveďte procentuální odhad jejich využití. Tuto část nevyplňujte, pokud užíváte jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení a náklady na vytápění jsou zahrnuty v nájmu.

elektřina

a to z: %

zemní plyn

a to z: %

dálkové teplo

a to z: %

jiná energie:

název:

a to z: %

název:

a to z: %

H. Energie používaná k ohřevu teplé vody (TUV):

Zaškrtněte alespoň jeden druh energie využívaný k TUV v celém bytě (obývaném prostoru). Pokud zaškrtnete více druhů energie, uveďte procentuální odhad jejich využití. Tuto část nevyplňujte, pokud užíváte jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení a náklady na TUV jsou zahrnuty v nájmu.

elektřina

a to z: %

zemní plyn

a to z: %

dálkové teplo

a to z: %

jiná energie:

název:

a to z: %

název:

a to z: %

I. Informace o energiích:

Vypíšte údaje týkající se elektřiny a všech dalších druhů energií, které jste předtím uvedli v částech F, G a H.

elektřina:

sazba:

jistič:

distributor:

zemní plyn:

distributor:

jiná energie:

druh energie:

jednotková cena:

Kč/jednotku (včetně DPH)

jednotka:

druh energie:

jednotková cena:

Kč/jednotku (včetně DPH)

jednotka:

J. Informace o zdroji vody a odvodu odpadní vody:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících dvou variant.

Zdrojem vody je není veřejný vodovod.

Zaškrtněte prosím jednu z následujících dvou variant.

Pro odvod odpadní vody je není použita veřejná kanalizace.

K. Prohlášení:

Veškeré údaje v tomto dokumentu jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	.	.	20	Podpis žadatele/zástupce:
---	-----	---	---	----	---------------------------

K dokladu prosím doložte:

- doklad o tom, že byt (obývaný prostor) je užíván na základě smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu
- doklad obsahující informaci o celkové podlahové ploše bytu (obývaného prostoru)
- doklad o výši a úhradě nájemného, popřípadě o výši obdobných nákladů spojených s vlastnickou, družstevní nebo „jinou“ formou bydlení
- doklad o výši pravidelných úhrad za služby bezprostředně spojené s užíváním bytu (obývaného prostoru) a rozpis těchto služeb
- doklad o výši úhrady za vodné a stočné

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

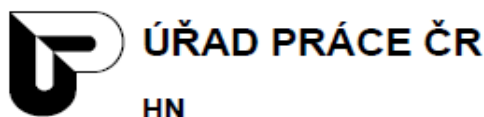
2/2

17 07 01 607

Dostupné z:

https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=XInfByt170701607&CMD=EditForm&SSID=X~dcLhLJQVcbo6L0AEj9pj~OPPLWwbQ_

Příloha J – Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

OSÚ S 15

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
1. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :
Bydliště v ČR ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁰⁾ :	Nezaopatřenost ¹¹⁾ :
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:

B. Typ mimořádné okamžité pomoci:

Zaškrtněte prosím pouze jednu z následujících šesti variant. Pokud chcete požádat o další typ mimořádné okamžité pomoci, vyplňte nový formulář.

☐	Újma na zdraví
☐	Vážná mimořádná událost
☐	Nezbytný jednorázový výdaj
☐	Nezbytné nebo odůvodněné náklady (vzdělání)
☐	Nezbytné nebo odůvodněné náklady (předměty dlouhodobé potřeby)
☐	Ohrožení osoby sociálním vyloučením

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

3) Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

5) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.

6) Do kolonky Rodinný stav zapíše jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství. Povinné u MOP typu: - Vážná mimořádná událost - Újma na zdraví - Nezbytné nebo odůvodněné náklady

7) Do kolonky Manžel(ka) uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo F, která je manželem(kou) osoby.

8) Do kolonky Rodiče uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo F, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřené dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo F není uveden, kolonku proškrtněte.

9) Do kolonky Bydliště v ČR zapíše ANO, pokud osoba má na území České republiky bydliště. v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepestí této osoby s Českou republikou.

10) Do kolonky St. důchod zapíše ANO, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

11) Do kolonky Nezaopatřenost zapíše ANO, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

PROSÍM OBRAŤTE
15 01 01 511

1/4

Dostupné z:

https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=MopS150101511&CMD=EditForm&SSID=A4XMwpJ_057mH6f5VmnW4PvhdBFNQxAw

Příloha J – Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

3.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
	Skutečný pobyt ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:
4.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
	Skutečný pobyt ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:
5.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
	Skutečný pobyt ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:
6.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
	Skutečný pobyt ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:

G. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:

Dostupné z:

https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=MopS150101511&CMD=EditForm&SSID=A4XMwpJ_057mH6f5VmnW4PvhdBFNQxAw

Příloha J – Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

H. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vypíšte v případě, že žádost podává zařízení zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:
ID datové schránky:	

Osoba pověřená jednat jménem právnické osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ¹⁴⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Adresa pro doručování ¹⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:	

I. Způsob výplaty dávků:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

na platební účet v peněžním ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ¹⁶⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR

poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

v hotovosti

J. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpísem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 18 zákona č. 111/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebně nebo léčebně pro dlouhodobě nemocné, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . . 20	Podpis žadatele:
---	--------------	------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby **průkaz totožnosti**, u dětí do 15 let rodný list
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

14) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

15) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

16) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

Dostupné z:

https://formulare.mpsv.cz/oknouze/cs/form/edit.jsp?FN=MopS150101511&CMD=EditForm&SSID=A4XMwpJ_057mH6f5VmnW4PvhdBFNQxAW

332

VYHLÁŠKA

ze dne 18. října 2013

o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví podle § 4a odst. 1 zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 401/2012 Sb. a zákona č. 306/2013 Sb.:

§ 1

Vzor Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka je uveden v příloze k této vyhlášce.

§ 2

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. listopadu 2013.

Ministr:

Ing. Koníček v. r.

Vzor Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka

Standardizovaný záznam sociálního pracovníka	
<i>úřední záznamy o spisu¹⁾</i>	
OSOBNÍ ÚDAJE KLIENTA A JEJICH ZMĚNY	
Titul, příjmení	
Jméno	
Datum, místo a stát narození	
Rodné číslo	
Adresa místa trvalého pobytu	
Adresa pro doručování	
Kontakt (tel., mob., e-mail)	
Bydliště (je-li odlišné od trvalého pobytu)	
Místo předchozího bydliště	
Státní občanství	
Důchod aj. dávky pojistných systémů soc. zabezpečení ²⁾	ano – ne
Výkon výdělečné činnosti	ano - ne
Výkon výdělečné činnosti v zahraničí ²⁾	ano – ne
Rodinný příslušník v zahraničí ²⁾	ano – ne
Nezaopatřenost	ano – ne
Případné další údaje důležité pro práci s klientem (ošetřující lékař, zdravotní pojišťovna):	
.....	
.....	
ZAŘAZENÍ KLIENTA DO HLAVNÍ CÍLOVÉ SKUPINY (včetně dílčího rozlišení)	
1. Osoby se zdravotním postižením nebo duševním onemocněním	
1.1 Tělesné postižení dětí i dospělých	
1.2 Smyslové postižení dětí i dospělých	
1.3 Mentální postižení dětí i dospělých	
1.4 Duševní onemocnění dětí i dospělých	
1.5 Ostatní onemocnění	
2. Osoby pečující o osoby závislé na péči jiné osoby	
2.1 Sociální problémy vyplývající z péče o závislou osobu (děti, senioři, osoby se zdravotním postižením)	
3. Osoby s různým stupněm zbavení/omezení způsobilosti k právním úkonům (omezení svéprávnosti)	

- 3.1 Ohrožení práv osob před zbavením/omezením způsobilosti k právním úkonům (omezení svéprávnosti)
- 3.2 Ohrožení práv osob po zbavení/omezení způsobilosti k právním úkonům (omezení svéprávnosti)

4. Osoby ohrožené sociálním vyloučením

- 4.1 Sociální vyloučení, které je důsledkem stáří
- 4.2 Sociální vyloučení, které vyplývá z příslušnosti k národnostní menšině nebo lokální komunitě
- 4.3 Sociální vyloučení, které je důsledkem osamělosti jedince
- 4.4 Sociální vyloučení, které je důsledkem zdravotního postižení
- 4.5 Sociální vyloučení, které je důsledkem návratu osoby z ústavního zařízení
- 4.6 Sociální vyloučení, které je následkem ztráty bydlení
- 4.7 Sociální vyloučení, které je následkem ztráty zaměstnání
- 4.8 Sociální vyloučení, které je důsledkem ztráty sociálního zázemí nebo jiné sociální události

5. Osoby ohrožené rizikovým způsobem života

- 5.1 Sociální problémy vyplývající z neorganizovaného způsobu života dětí a mládeže
- 5.2 Sociální problémy vyplývající z poskytování placených sexuálních služeb
- 5.3 Sociální problémy vyplývající ze zneužívání alkoholu
- 5.4 Sociální problémy vyplývající ze závislosti na hracích automatech
- 5.5 Sociální problémy vyplývající z příslušnosti k rizikové subkultuře
- 5.6 Sociální problémy vyplývající ze zneužívání omamných a psychotropních látek
- 5.7 Sociální problémy vyplývající z páchání trestné činnosti

6. Oběti agrese, trestné činnosti a domácího násilí

- 6.1 Sociální problémy obětí trestné činnosti jiných osob
- 6.2 Sociální problémy obětí domácího násilí
- 6.3 Sociální problémy obětí týrání, zneužívání nebo zanedbávání, pokud se nestávají klienty orgánů sociálně-právní ochrany (např. senioři, osoby s postižením nebo s omezením způsobilosti k právním úkonům, osoby, které jsou oběťmi organizovaného zločinu)
- 6.4 Sociální problémy obětí jiných forem agresivního jednání

7. Osoby, které ztratily přístřeší, nebo se nacházejí v nejistém nebo neadekvátním bydlení

- 7.1 Riziko ztráty bydlení
- 7.2 Ztráta či absence bydlení
- 7.3 Nevyhovující bydlení

8. Nezaměstnaní a osoby s materiálními problémy

- 8.1 Nízké příjmy
- 8.2 Nekompetence hospodařit s finančními prostředky nebo jejich ekvivalentem
- 8.3 Zadlužení
- 8.4 Ztráta zaměstnání a dlouhodobá nezaměstnanost

9. Imigranti

- 9.1 Sociální problémy vyplývající z imigrace ze zemí EHP a Švýcarska
- 9.2 Sociální problémy vyplývající z imigrace ze třetích zemí (jiných než EHP a Švýcarsko)

<p>10. Rodiny s dětmi</p> <p>10.1 Zanedbávání, týrání a zneužívání dětí 10.2 Výchovné problémy dětí 10.3 Vztahové problémy v rodině, které vedou k ohrožení dětí 10.4 Pobyť dítěte v zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy 10.5 Pobyť dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc</p> <p>11. Další skupiny osob neuvedené výše</p> <p>ZAŘAZENÍ KLIENTA DO DALŠÍ SLEDOVANÉ CÍLOVÉ SKUPINY NEBO CÍLOVÝCH SKUPIN (podle bodů 1 až 11)</p> <p>..... </p>	
<p>KLIENT A JEHO ŽIVOTNÍ SITUACE</p> <p>Vymezení a stanovení problému</p>	
<p>Popis výchozí situace klienta</p> <p>(přímo nebo náznakem vyslovená, případně v rozhovoru se sociálním pracovníkem upřesněná přání, záměry, cíle, požadavky, očekávání)</p>	<p><i>období³⁾ ...</i></p> <p><i>záznam ...</i></p>
<p>Charakteristiky životní situace klienta:</p> <p>1. charakteristika jeho osoby a její změny (např. životní cíle nebo plány, potíže, zdravotní stav, ekonomická situace, rodinná situace, počet osob žijících v současné době s klientem, a to včetně podílu na úhradě společných nákladů, zvláštní zvyklosti, šance a silné stránky)</p> <p>2. charakteristika jeho problémů ve vztazích se subjekty sociálního prostředí a jejich změn (např. spory, ne/plnění dohod, nedorozumění, obtíže, konflikty apod. ve vztazích s osobami, komerčními, nevládními, občanskými aj. organizacemi, úřady státní správy a obecní samosprávy, organizacemi sociálních služeb)</p> <p>3. pomáhající intervence nebo služby poskytované před zahájením spolupráce s obecním úřadem (např. poradenství, pečovatelská služba, psychiatrická péče, sociální dávky, dotace apod.) a žádosti a rozhodnutí o nich (např. žádosti o sociální dávky a služby a způsob jejich vyřízení, rozhodnutí soudů, opatření nebo rozhodnutí obecního úřadu nebo jiných státních nebo samosprávných orgánů)</p>	<p><i>období... ..</i></p> <p><i>záznam ...</i></p> <p><i>období... ..</i></p> <p><i>záznam ...</i></p> <p><i>období... ..</i></p> <p><i>záznam ...</i></p>

POUŽITÁ METODA PŘÍMÉ PRÁCE S KLIENTEM

1. Fáze vyhledávání (depistáž)

- 1.1 Vědomé, cílené a včasné vyhledávání jedince nebo skupiny ohrožených sociálním vyloučením nebo jinou sociální událostí v jejich sociálním prostředí
- 1.2 Zachycení problému v časném stadiu, evidence, následně odborné posouzení situace a návrh intervence

2. Fáze posouzení životní situace

- 2.1 Zjištění poznatků o životní situaci
- 2.2 Posouzení potřebnosti intervence
- 2.3 Vyhodnocení požadavku klienta na základě informace o jeho životní situaci a stanovení účelu předběžné formulace hlavních rysů plánu intervence
- 2.4 Provedení sociálního šetření za účelem posouzení životní situace klienta a zjištění jeho potřeb a podoby intervence

3. Fáze plánování

- 3.1 Individuální plánování s jedincem, skupinou nebo komunitou
- 3.2 Evaluace

4. Fáze zaměřená na změnu u klienta

- 4.1 Motivační rozhovor
- 4.2 Podpora kompetenci jedince
- 4.3 Podpora kompetenci malé skupiny (např. rodiny, páru, vrstevnické skupiny)
- 4.4 Návík a upevňování motorických, psychických a sociálních dovedností a schopností klienta
- 4.5 Základní sociální poradenství
- 4.6 Odborné sociální poradenství
- 4.7 Krizová intervence
- 4.8 Doprovázení klienta
- 4.9 Dohled nad klientem
- 4.10 Sociální práce s komunitou
- 4.11 Evaluace

5. Fáze zaměřená na změnu sociálního prostředí klienta

- 5.1 Podněcování změn v interakcích mezi klienty a subjekty v jejich sociálním prostředí
- 5.2 Podněcování změn subjektů v sociálním prostředí klienta
- 5.3 Situační intervence
- 5.4 Navázání kontaktu s poskytovatelem další pomoci

6. Fáze preventivní práce

- 6.1 Propagace dostupných služeb mezi cílovou skupinou
- 6.2 Předání informace

POUŽITÁ METODA NEPŘÍMÉ PRÁCE S KLIENTEM

1. Dokumentace práce
2. Vypracování podkladové zprávy pro další instituce
3. Plánování a organizace aktivit

Příloha K – Vyhláška 332/2013 ze dne 18. října 2013 (Standardizovaný záznam soc. pracovníka)

POUŽITÁ METODA SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI ORGANIZACEMI			
1. Zprostředkování další pomoci nebo služeb 2. Asistence při jednání s organizacemi 3. Zastupování práv klienta 4. Spolupráce s relevantními službami nebo dalšími odborníky 5. Management aktivit subjektů			
JINÁ POUŽITÁ METODA			
<i>záznam....</i>			
ZVOLENÁ INTERVENCE, VĚCNÁ NÁROČNOST A DOBA INTERVENCE APLIKOVANÝCH METOD			
Zvolená intervence	Doporučená doba intervence (v min)	Skutečná doba intervence (v min)	Věcná náročnost ^{d)} (počet SP)
Jednání o poskytnutí sociální práce	5 až 15		
Sociální šetření	105 až 250		
Individuální plánování s jedincem, skupinou nebo komunitou	20 až 60		
Motivační rozhovor	15 až 30		
Podpora kompetenci jedince	20 až 60		
Podpora kompetenci malé skupiny (např. rodiny, páru, vrstevnické skupiny)	30 až 90		
Sociální práce s komunitou	30 až 90		
Nácvik a upevňování dovedností a schopností klienta	30 až 60		
Základní sociální poradenství	5 až 15		
Odborné sociální poradenství	15 až 60		
Krizová intervence	10 až 30		
Doprovázení klienta	15 až 60		
Dohled nad klientem	20 až 60		
Evaluace	20 až 60		
Dokumentace práce	10 až 30		
Vypracování podkladové zprávy pro další instituce	30 až 90		
Plánování a organizace aktivit	10 až 50		
Podněcování změn v interakcích mezi klienty a subjekty v jejich sociálním prostředí	30 až 60		
Podněcování změn subjektů v sociálním prostředí klienta	30 až 90		
Navázání kontaktu s poskytovatelem další pomoci	5 až 15		
Situační intervence	10 až 30		
Asistence při jednání s organizacemi	20 až 90		
Zastupování práv klienta	20 až 90		
Spolupráce s relevantními službami nebo dalšími odborníky	20 až 90		

Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/11911/vyhlaska_389.pdf

Příloha K – Vyhláška 332/2013 ze dne 18. října 2013 (Standardizovaný záznam soc. pracovníka)

Management aktivit subjektů při zvládnání určitého sociálního problému	20 až 90
Propagace dostupných služeb mezi cílovou skupinou	60 až 240
Depistáž	60 až 180
ČASOVÝ ÚDAJ DOJEZDU KE KLIENTOVI V MINUTÁCH	
Předpokládaný čas:	Skutečný čas:
PROJEDNÁVÁNÍ NÁVRHU A POPIS PLÁNU POMÁHAJÍCÍ INTERVENCE, ZÁZNAM O PRŮBĚHU A HODNOCENÍ JEHO REALIZACE	
Cíl: (ujednání mezi klientem a sociálním pracovníkem o tom, co je třeba řešit)	
Plán pomáhající intervence – hlavní a dílčí cíle pomáhající intervence: (čeho má být v zájmu realizace cíle dosaženo, kým, do kdy, jak – navržené činnosti a metody realizace cíle, důvod přerušení spolupráce apod.)	<i>záznam (typ setkání nebo činnosti, výsledné ujednání, v případě potřeby průběh událostí nebo další údaje a komentáře ...)</i>
<i>období</i> <i>datum</i>	
Popis průběhu realizace plánu pomáhající intervence a vyhodnocení realizace: (evaluace navržených a použitých činností a metod realizace a dosažení cíle pomáhající intervence případně změny plánu pomáhající intervence - nové cíle, činnosti, nebo metody, k jejichž změně došlo na základě evaluace)	<i>záznam (vyhodnocení hlavních nebo dílčích cílů pomáhající intervence)</i>
<i>Období</i> <i>Datum</i>	

Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/11911/vyhlaska_389.pdf

ZÁZNAM ANONYMNÍHO KLIENTA:	
<i>(Klient, který nemůže nebo nechce z jakéhokoli důvodu sdělit své identifikační údaje)</i>	
EVIDENČNÍ ČÍSLO:	
Kontakt proveden (zaškrtněte):	
1. telefonicky	ano ne
2. osobní návštěvou	ano ne
Období (datum, časová náročnost):	
Záznam poskytnuté intervence (popis):	
Pozn.:	

Zpracoval(a):

Dne:

Pozn.:

¹⁾ Registrační údaje o manipulaci se spisem.

²⁾ Pro určení příslušnosti k právním předpisům EU.

³⁾ Časový úsek, ve kterém úřad zastupovaný sociálním pracovníkem spolupracoval s klientem. V době spolupráce sociálního pracovníka a klienta je v záznamu označen rámcovým datem počátku spolupráce (např. únor 2014). Pokud je spolupráce ukončena, popřípadě přerušena, je k rámcovému datu počátku spolupráce připsáno rámcové datum ukončení, popřípadě přerušeni spolupráce (např. listopad 2015). Pokud je spolupráce po čase navázána znovu, období je opět označeno rámcovým datem počátku spolupráce.

⁴⁾ Doporučená referenční hodnota věcné náročnosti zátěže sociálního pracovníka (Z) pro aplikované metody sociální práce vychází z predikce, že pro jejich vykonávání jsou potřební odborníci, kteří potřebují dostatek prostoru pro svoji práci (odbornost, určení počtu klientů na jednoho pracovníka (X), počet klientů na jednoho pracovníka v obci (Y), vymezení časové dotace podle vzdálenosti(K1), stratifikace obyvatel (K2); věcná náročnost se zjišťuje podle vzorce, $(X/Y) + K1 + K2 = Z$). Referenční hodnota věcné náročnosti zátěže je ovlivněna rozsahem a odbornou náročností používaných metod sociální práce. Ve věcné náročnosti je uváděn počet sociálních pracovníků (SP) řešících jednoho klienta v daném období.

ETICKÝ KODEX SPOLEČNOSTI SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR

1. Etické zásady

1. 1. Sociální práce je založena na hodnotách demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti. Sociální pracovníci proto dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců tak, jak jsou vyjádřeny v **dokumentech relevantních pro praxi** sociálního pracovníka, a to především ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte a **dalších mezinárodních deklaracích a úmluvách**. Dále se řídí Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony tohoto státu, které se od těchto dokumentů odvíjejí.

1. 2. Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, **pohlaví, rodinný stav**, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

1. 3. Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob.

1. 4. Sociální pracovník pomáhá jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společností a jejich následků.

1.5. Sociální pracovník **dává přednost** profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni.

2. Pravidla etického chování sociálního pracovníka

2. 1. Ve vztahu ke klientovi

2. 1. 1. Sociální pracovník **podporuje své klienty k vědomí vlastní odpovědnosti**.

2. 1. 2. Sociální pracovník jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů.

2. 1. 3. Sociální pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. **Sociální pracovník jedná s každým člověkem jako s celostní bytostí**. Zajímá se o celého člověka v rámci rodiny, komunity a společenského a přirozeného prostředí a usiluje o rozpoznání všech aspektů života člověka. Sociální pracovník se zaměřuje na silné stránky jednotlivců, skupin a komunit a tak podporuje jejich zmocnění.

2. 1. 4. Chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje ho o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytne bez jeho souhlasu. Výjimkou jsou osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (zejména nezletilé děti) nebo tehdy, kdy jsou ohroženy další osoby. **V případech, kde je to v souladu s platnými právními předpisy**, umožňuje účastníkům řízení nahlížet do spisů, které se řízení týkají.

2. 1. 5. Sociální pracovník **podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek sociálního zabezpečení**, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které jsou zaměstnáni, ale i ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek. Podporuje klienta při řešení problémů týkajících se dalších sfér jeho života.

2. 1. 6. Sociální pracovník **podporuje klienty při hledání možností jejich zapojení do procesu řešení jejich problémů.**

2.1.7. Sociální pracovník je si vědom svých odborných a profesních omezení. Pokud s klientem nemůže sám pracovat, předá mu informace o dalších formách pomoci. Sociální pracovník jedná s osobami, které používají jejich služby (klienty) s účastí, empatií a péčí.

2. 2. Ve vztahu ke svému zaměstnavateli

2. 2. 1. Sociální pracovník odpovědně plní své povinnosti vyplývající ze závazku ke svému zaměstnavateli.

2. 2. 2. V zaměstnavatelské organizaci spolupůsobí při vytváření takových podmínek, které umožní sociálním pracovníkům v ní zaměstnaným přijmout a uplatňovat závazky vyplývající z tohoto kodexu.

2. 2. 3. Snaží se ovlivňovat sociální politiku, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování ve své zaměstnavatelské organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům.

2. 3. Ve vztahu ke kolegům

2. 3. 1. Sociální pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných pracovníků. Vyhledává a rozšiřuje spolupráci s nimi a tím zvyšuje kvalitu poskytovaných sociálních služeb.

2. 3. 2. Respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborných a dobrovolných pracovníků. Kritické připomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem.

Příloha L – Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR

2.3.3. Sociální pracovník iniciuje a zapojuje se do diskusí týkajících se etiky se svými kolegy a zaměstnavateli a je zodpovědný za to, že jeho rozhodnutí budou eticky podložena.

2. 4. Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti

2. 4. 1. Sociální pracovník dbá na udržení a zvyšování prestiže svého povolání.

2. 4. 2. Neustále se snaží o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod.

2. 4. 3. Působí na to, aby odbornou sociální práci prováděl vždy kvalifikovaný pracovník s odpovídajícím vzděláním.

2. 4. 4. Je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základ pro udržení stanovené úrovně odborné práce a schopnosti řešit etické problémy.

2. 4. 5. Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce.

2.4.6. Sociální pracovník spolupracuje se školami sociální práce, aby podpořil studenty sociální práce při získávání kvalitního praktického výcviku a aktuální praktické znalosti.

2. 5. Ve vztahu ke společnosti

2. 5. 1. Sociální pracovník má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a příslušné orgány na případy porušování zákonů a oprávněných zájmů občanů.

2. 5. 2. Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, v politice státu i v politice mezinárodní.

2. 5. 3. Upozorňuje na možnost spravedlivějšího rozdělení společenských zdrojů a potřebu zajistit přístup k těmto zdrojům těm, kteří to potřebují.

2. 5. 4. Působí na rozšíření možností a příležitostí ke zlepšení kvality života pro všechny osoby, a to se zvláštním zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům a skupinám.

2. 5. 5. Sociální pracovník působí na zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které vytvořilo lidstvo.

2.5.6. Sociální pracovník požaduje uznání toho, že je zodpovědný za své jednání vůči osobám, se kterými pracuje, vůči kolegům, zaměstnavatelům, profesní organizaci a vzhledem k zákonným ustanovením, a že tyto odpovědnosti mohou být ve vzájemném konfliktu.

Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_ssprcr.pdf

Příloha L – Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR

Etické problémové okruhy

Tyto problémové okruhy by měly být rozpracovány v rozšířeném kodexu, který by byl zaměřen na specifika sociální práce v různých oblastech.

Sociální práce s jednotlivcem, rodinami, skupinami, komunitami a organizacemi vytváří pro sociálního pracovníka situace, ve kterých musí nejen eticky hodnotit, vybírat možnosti, ale i eticky rozhodovat. Sociální pracovník eticky uvažuje při sociálním šetření, sběru informací, jednáních a při své profesionální činnosti o použití metod sociální práce, o sociálně technických opatřeních a administrativně správních postupech z hlediska účelu, účinnosti a důsledků na klientův život.

A. Základní etické problémy jsou

- kdy vstupovat či zasahovat do života občana a jeho rodiny, skupiny či obce (např. z hlediska prevence či sociální terapie společensky nežádoucí situace),
- kterým sociálním případům dát přednost a věnovat čas na dlouhodobé sociálně výchovné působení,
- kolik pomoci a péče poskytnout, aby stimulovaly klienta ke změně postojů a k odpovědnému jednání a nevedly k jejich zneužití,
- kdy přestat se sociální terapií a poskytováním služeb a dávek sociální pomoci

B. Další problémové okruhy,

které se občas vyskytují a vyžadují etické hodnocení a rozhodování vyplývají z následujících situací, kdy loajalita sociálního pracovníka s klientem se dostane do střetu zájmů

- při konfliktu zájmu samotného sociálního pracovníka se zájmem klienta,
- při konfliktu klienta a jiného občana,
- při konfliktu mezi institucí či organizací a skupinou klientů,
- při konfliktu zájmu klientů a ostatní společnosti,
- při konfliktu mezi zaměstnavatelem a jeho sociálními pracovníky.

C. Sociální pracovník má ve své náplni roli pracovníka,

který klientům pomáhá a současně má klienty kontrolovat. Vztahy mezi těmito protichůdnými aspekty sociální práce vyžadují, aby si sociální pracovníci vyjasnili etické důsledky kontrolní role a do jaké míry je tato role přijatelná z hlediska základních hodnot sociální práce.

Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_sspcr.pdf

Příloha L – Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR

Postupy při řešení etických problémů

1. Závažné etické problémy budou probírány a řešeny ve skupinách pracovníků v rámci Společnosti sociálních pracovníků ČR (dále jen Společnost). Sociální pracovník má mít možnost:
diskutovat, zvažovat a analyzovat tyto problémy ve spolupráci s kolegy a dalšími odborníky, event. i za účasti stran, kterých se týkají.
2. Společnost může doplnit a přizpůsobit etické zásady pro ty oblasti terénní sociální práce, kde jsou etické problémy komplikované a závažné.
3. Na základě tohoto kodexu je úkolem Společnosti pomáhat jednotlivým sociálním pracovníkům analyzovat a pomáhat řešit jednotlivé problémy.

Etický kodex byl schválen plénem Společnosti sociálních pracovníků 19. 5. 2006 a nabývá účinnosti od 20. 5. 2006.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Hana Kristková

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Hmotná nouze

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 70

Celkový počet stran příloh: 43

Počet titulů českých použitých zdrojů: 26

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Kostka